

«ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ»

Μερικοί παραπονούνται ότι το περιοδικό μας δεν διαθέτει αρκετές στήλες για αναπτυξιακά θέματα που απασχολούν το Ζαγόρι.

Στο παρόν τεύχος δημοσιεύουμε απόψεις του διευθυντού μας για το βιβλίο του κ. Ευριπ. Βουλδότημου και παρακαλούμε όσοι από τους αναγνώστες μας θέλουν να εκθέσουν και τις δικές τους το ΖΑΓΟΡΙ μας ευχαρίστως θα τις φιλοξενήσει.

— ★ —

Προβλέπω ότι η ερήμωση στα περισσότερα χωριά μας θα συνεχιστεί για μια ακόμη 10ετία. Σε μερικά ίσως με ταχύτερο ρυθμό ενώ αντίθετα σε 4—5 χωριά θα αρχίσει η ανάκαμψη και σε ορισμένους τομείς

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

θα σημειωθεί οικονομική ανάπτυξη. Το μεγαλύτερο μέρος της ευθύνης για την ερήμωση έχουμε οι Ζαγορίσιοι από την αδιαφορία μας για τα κοινά. Στόχο έχουμε να βολεψτούμε κάπου, να βολέψουμε και τους δικούς μας και παραπέρα...

Πόσοι είναι οι συμπατριώτες που αφιερώνουν λίγες ώρες από την ψυχολογία τους για την ανάπτυξη της ιδιαίτερης πατρίδας τους;

Πολύ μακρύς ο κατάλογος Ζαγορίσιων με πλούσιες πνευματικές και οικονομικές δυνατότητες, με υψηλές θέσεις στο δημόσιο τομέα και τον κοινωνικό βίο. Πόσοι όμως χρησιμοποιούν τη δύναμή τους για την οικονομική ανάπτυξη του Ζαγοριού, την ιστορία του, τη διάσωση της παράδοσης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των συμπατριωτών, που λίγο - πολύ όλοι γνωρίζουμε τις πνευματικές τους ικανότητες;

Το μικρό βιβλίο «Σκέψεις» για τη σωτηρία του Ζαγοριού» του κ. Ευριπιδή Μ. Βουλδότημου είναι μια παρηγοριά για το τι μπορεί να κάνει ένας Ζαγορίσιος έστω και εάν δεν έχει τις πλούσιες πνευματικές και οικονομικές δυνατότητες άλλων προικισμένων συμπατριωτών μας. Με όσες δυνάμεις διαθέτει προσπαθεί να

συμβάλει στη σωτηρία του Ζαγοριού. Ίσως κάνει λάθη. Ποιός εργαζόμενος δεν κάνει;

Με στόχο να προκαλέσω και άλλους στο διάλογο, θα εκθέσω και τις δικές μου απόψεις, που δεν φιλοδοξούν ότι καλύπτουν απόλυτα τα θέματα. Υπάρχουν ειδικότεροι που σε πολύτιμες εργασίες τους μπορούν θετικά να βοηθήσουν.

Η αξιολόγηση της σειράς των πλουτοπαραγωγικών πηγών στο Ζαγόρι δεν είναι αυτή όπως την παρουσιάζει ο συγγραφέας, οφείλω όμως να την ακολουθήσω.

Στο μόνο που βρίσκομαι κατηγορηματικά αντίθετος, προς το παρόν τουλάχιστον, είναι οι σύγχρονες «Εταιρίες Λαϊκής Βάσης» που έγιναν για να βολεψτούν μερικοί αετονύχιδες ανίκανοι για παραγωγική εργασία και να πληρώνει ο λαός μας τις ζημιές τους.

Καμία ή σχεδόν καμία τέτοια εταιρία δεν στάθηκε κερδοφόρα αν το κράτος δεν της έδωσε μονοπωλιακά προνόμια ή αλόγιστη χρηματοδότηση.

Πρέπει να τονίσουμε ότι στο Ζαγόρι υπάρχουν πολλές πλουτοπαραγωγικές πηγές που μπορούν να εξασφαλίσουν ικανοποιητικό εισόδημα. Απαιτείται όμως η αξιολόγησή τους, η επιστημονική μελέτη εκμετάλευσής τους και η προσφορά της απαιτούμενης οργάνωσης και εργατικότητας των συμπατριωτών πριν έλθουν ξένοι και τις καρπωθούν.

Πριν αρχίσω με τα θέματα του Ε.Β. πρέπει να θέσω πρωταρχικά το

βασικότερο θέμα για την ανάπτυξη της περιοχής.

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Το πλέον βασικό κεφάλαιο για την ανάπτυξη κάθε περιοχής είναι η εργασία και η παραγωγικότητα. Η πρωτογενής αυτή δύναμη που στο Ζαγόρι από πολλά χρόνια λείπει.

Κάθε επιχείρηση για να αναπτυχθεί και να γίνει κερδοφόρα στηρίζεται στον τρίποδο: Οικονομικό Κεφάλαιο, Διοικητικό προσωπικό και Εργατικό δυναμικό που πρέπει να συνεργάζονται και αναλογικά να αμοιβούνται.

Όταν ένας από τους τρεις αυτούς βασικούς παράγοντες δεν πάει καλά έχει σαν αποτέλεσμα η επιχείρηση να μην πάει καλά. Δεν μπορεί να υπάρξει ιαντίθετη άποψη.

Το εργατικό δυναμικό, που μας απασχολεί, πρέπει να αντιληφθεί και να πιστέψει ότι οι οικονομικές του ανάγκες θα ικανοποιούνται μόνον ανάλογα προς την προσφερόμενη εργασία, δηλαδή προς το ποσοστό της παραγωγικότητάς του.

Την παραπάνω πυραμίδα μπορεί να πετύχει και το μεμονωμένο άτομο αρκεί να διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα, οικονομικό κεφάλαιο, επιχειρησιακή ικανότητα και χειρονακτική εργασία. Τέτοια προσόντα όμως λίγοι διαθέτουν γι' αυτό προσπαθούμε να τα καλύψουμε με την συνεργασία άλλων που διαθέτουν μια από τις τρεις προϋποθέσεις, που το άτομο στερείται. Απαιτείται

όμως έντιμη και ειλικρινής συνεργασία, δίκαια αμοιβή της προσφερόμενης εργασίας από τα κέρδη της Εταιρείας και όχι προσπάθεια να καρποθούμε κέρδη σε βάρος των άλλων οπότε το μέλλον της Εταιρείας είναι καταδικασμένο.

Ο ατομικισμός που μας διέπει είναι η κυριότερη αιτία που στη χώρα μας δεν προκόβει ο συνεταιρισμός. Η γνώμη του ενός είναι η σωστή και απορριπτέα κάθε άλλου. Προσπαθούμε να υποστηρίξουμε τις απόψεις μας έστω και αν διαπιστώνουμε ότι κάτι δεν πάει καλά. Αλλού θα ρίξουμε το βάρος τελικά για να δικαιολογηθούμε.

Ζωντανό παράδειγμα οι δασικοί μας συνεταιρισμοί που επιβάλλονται από το κράτος. Μια πηγή που μπορεί να εξασφαλίσει κανονιστικό ετήσιο εισόδημα περιορίζεται στο να προσφέρει λίγα μεροκάματα το χρόνο στους δασεργάτες.

Να η κατάσταση που επικρατεί:

α) Οι περισσότεροι το θεωρούν πάρεργο και πηγαίνουν στο δάσος να ασχοληθούν όσες ημέρες τους αναλογούν, χωρίς κανένα ψηλότερο στόχο.

β) Εκλέγουν πρόεδρο —γιατί είναι υποχρεωτικό και όχι πάντα τον ικανότερο— στις ικανότητες του οποίου κανένας δεν πιστεύει, που τον υποψιάζονται ότι θα εκμεταλευτεί το αξίωμα —τις περισσότερες φορές δικαιολογημένα— και μένουν πάντα με το παράπονο ότι αδικήθηκαν στην μοίρασή.

γ) Θεωρούν εξωπραγματικό και υποτιμητικό να συμβουλευτούν κάποιον που έχει αναμφισβήτητες ικανότητες διαχείρισης —έστω κι αν είναι διευθυντής Τράπεζας— και πρόχωρουν σε εμπορικές πράξεις τόσο αποτυχημένες που δεν καλύπτουν ούτε τα 2/3 ή ακόμη και το 1/2 της τιμής που υπάρχει δυνατότητα να πετύχουν.

δ) Ο ένας παρακολουθεί τον άλλον μήπως δουλέψει περισσότερο και πιαστεί...καρόδο.

Πώς είναι δυνατόν να δικαιολογηθεί, ότι η μεταφορά των κορμών από το δάσος στο δημόσιο δρόμο πραγματοποιούνται από αγνώστες ξένους, συνήθως Μακεδόνες με αποτέλεσμα να χάνουν ένα σοβαρό επί πλέον εισόδημα;

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 22

ΘΕΡΜΕΣ ΕΥΧΕΣ

ΓΙΑ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΧΡΟΝΟ

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

τού εκδότη

Με περισσότερο θάρρος

Πραγματοποιήθηκε στις 25 Σεπτεμβρίου στους Ασπαραγγέλους συνάντηση του κ. Νομάρχη με τους προέδρους Κεντρικού και Δυτικού Ζαγορίου.

Αργότερα έγινε παρόμοια συνάντηση και στο Ανατολικό Ζαγόρι. Σκοπός των συγκεντρώσεων ήταν να εκθέσουν οι Κοινοτάρχες 3 από τα έργα που έχει ανάγκη κάθε Κοινότητα για να ενταχθούν στον προγραμματισμό του 1986.

Η πρωτοβουλία του κ. Νομάρχη μπορεί να χαρακτηριστεί κατ' αρχήν θετική. Ο περιορισμός όμως, κάθε κοινότητα να περιοριστεί σε 3 μόνο έργα, είχε σαν αποτέλεσμα, οι κοινοτάρχες να παραμερίσουν βασικά έργα ανάπτυξης και να αναφερθούν σε δευτερεύοντα για τα οποία θεωρήσαν ότι υπάρχουν πιθανότητες να πραγματοποιηθούν.

Προσωπικά απογοητευτήκα από το περιεχόμενο των αιτημάτων που ακούστηκαν. Γιατί και οι ποτίστρες και οι αγροτικοί δρόμοι είναι αναγκαίοι. Προέχει όμως η λύση ουσιαστικών προβλημάτων υποδομής με μακροπρόθεσμα σοβαρά αποτελέσματα και που θα δώσει μια κάποια διέξοδο στο πρόβλημα της ανεργίας.

Γι αυτό προτείνω να επαναλειφθούν οι συναντήσεις με πρωτοβουλία τώρα των κοινοτάρχων και των πολιτιστικών συλλόγων γεωγονικών χωριών που αφού επεξεργαστούν τα προβλήματά τους να εκθέσουν στον κ. Νομάρχη τα σοβαρότερα από αυτά. Όπως: Τουριστική υποδομή, Βατότητα του οδικού δικτύου και σύνδεσή του. Βελτίωση της εκμετάλλευσής του δασικού πλούτου. Απόδοση των βοσκοτόπων και συγκέντρωση του γάλακτος τους παραγωγικούς

μήνες. Σύγχρονη πρωτοβάθμια και προληπτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Παιδεία (τα παιδιά τουλάχιστον του Δημοτικού να πηγαίνουν σχολείο στα χωριά τους κι όχι στα αστικά κέντρα, και να αναγκάζονται οι γονείς σε εκπατρισμό). Ίδρυση τεχνικών σχολών και σχολής λαϊκής τέχνης στα εκπαιδευτήρια Άνω Πεδινών, Μονοδεντρίου και Τσαπελόβου. Λειτουργία του τηλεπικοινωνιακού δικτύου σ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Δημιουργία κινήτρων για την ίδρυση αναπτυξιακών συνεταιρισμών Λαϊκής τέχνης, τουριστικής υποδομής, αγροτικών κ.ά. Ενίσχυση και οργάνωση των συνεταιρισμών σε παραγωγική βάση.

Μ' αυτές και μόνο τις προϋποθέσεις μπορούμε να αισιοδοξούμε για καλύτερες μέρες στο Ζαγόρι.

— ★ —

Πολύτιμη για το περιοδικό μας και καλό σημάδι η προσφορά του κ. Πέτρου Γεωργιάδη, που μας έστειλε 12 αξιόλογες φωτογραφίες του, από χωριά του Ζαγορίου, για εμπλουτισμό του αρχείου μας.

Κατ' επανάληψη είχαμε ζητήσει από συμπατριώτες, που ασχολούνται με τη φωτογραφία να μας στείλουν αντίγραφα των εργασιών τους, λίγοι όμως ανταποκριθήκαν.

Οφείλω να επαναλάβω πόσο οφέλειμο είναι η δημιουργία πλούσιου αρχείου φωτογραφιών, από τις αμορφές του Ζαγορίου μας, ώστε να προβάλονται με αξιόλογες φωτογραφίες και να επαναλάβω την παράκληση για την μίμηση της προσφοράς του κ. Π. Γεωργιάδη.

Κίμων Κυριαζής

«ΜΝΗΜΕΣ ΤΟΥ '40»

(Ένα νέο βιβλίο του κ. Ιωάννου Ν. Νικολαΐδου)

Κυκλοφόρησε το νέο βιβλίο του κ. Ιωάννου Ν. Νικολαΐδου, με τίτλο «ΜΝΗΜΕΣ ΤΟΥ '40» και εξώφυλλο του κ. Βασίλη Χορίση.

Στο βιβλίο αυτό ο συγγραφέας αντικρύζει το έπος του '40 μέσα από τις εμπειρίες και τα βιώματά του. Αναφέρεται κυρίως στην 8η Ηπειρωτική Μεραρχία στο Στρατηγείο της οποίας υπηρέτησε. Ο πόλεμος θεωρείται από μια νέα οπτική γωνία, γιατί στην αφήγηση συνυφαίνεται η

προσωπική μαρτυρία, η συναισθηματική κατάσταση και η λεπτομέρεια με τη δράση των ανθρώπων που πρωταγωνίστησαν και τις επιπτώσεις των καταστάσεων που διαμορφώθηκαν.

Το βιβλίο πωλείται στα Γιάννινα: Βιβλιοπωλείο του κ. Σταύρου Ιωαννίδη, Μπότσαρη 2 (Κεντρική πλατεία), τηλ. 26535 και στο περιοδικό μας.

● Στην Αθήνα πωλείται στο βιβλιοπωλείο Αδελφών ΤΟΛΙΔΗ ΣΟΛΩΝΟΣ 71.

Τιμή δρχ. 300

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΝΟΜΑΡΧΗ

Οι πρόεδροι των κοινοτήτων Βοβούσας, Γρεβενητίου, Δόλιανης, Ελατοχωρίου, Καστανώνας, Μακρινού, Τριστένου και Φλαμπουραρίου στις 22 Σεπτεμβρίου συγκεντρώθηκαν στο Γρεβενήτι όπου εξέτασαν τα προβλήματα που απασχολούν την περιοχή και υπέβαλαν σχετικό υπόμνημα στο κ. Νομάρχη εις το οποίο μεταξύ άλλων αναφέρεται:

«Βασικό πρόβλημα του Ανατολικού Ζαγορίου, παρά την πρόοδο που σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια ήταν και είναι το οδικό δίκτυο.

Το Ανατολικό Ζαγόρι, η σημαντικότερη Δασοπαραγωγική περιοχή του Νομού Ιωαννίνων, καλείται να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην υπό ίδρυση Βιοχρημάνια Σύλου. Εκτός αυτού η Κοινοτική Επιχείρηση Παραγωγής Γουνοφόρων Ζώων Γρεβενητίου, της οποίας οι εργασίες κατασκευής βρίσκονται σε εξέλιξη και η οποία θα αποτελέσει πυρήνα για την επέκταση της παραγωγής στη γύρω περιοχή, έχουν ανάγκη από ολοκληρωμένο οδικό δίκτυο ώστε να λειτουργήσει σωστά το Οικιστικό Κέντρο Δ' Επιπέπου Γρεβενητίου».

«1) Δραστηκή Χρηματοδότηση της 45ης Επαρχιακής οδού:

α) Για το τμήμα Λεπτοκαρυά - Δόλιανη - Καστανώνας - Μακρύνιο και β) Μακρύνιο, Ελατοχώρι του οποίου η μελέτη ολοκληρώνεται.

γ) Μελέτη για το τμήμα Φλαμπουράρι Υδροηλεκτρικό Έργο Πηγών Αώου - Εθνικός Δρόμος Ιωαννίνων - Τρικάλων όπως προβλέπεται από το σχετικό διάταγμα. Η σημασία της σύνδεσης αυτής του Ανατολικού Ζαγορίου με τον Εθν. Δρόμο Ιωαννίνων - Τρικάλων είναι σημαντική γιατί θα συμβάλει στην απ' ευθείας προώθηση της παραγωγής ξυλείας προς τη Θεσσαλία με μειωμένο κόστος λόγω μείωσης της χιλιμετρικής απόστασης.

2) Συνέχιση της χρηματοδότησης της 41ης Επαρχιακής οδού.

3) Άμεση υποβολή της μελέτης της 41ης Επαρχ. οδού για τα παρακάτω τμήματα:

α) Τμήμα Δρόμου μέσα στο Γρεβενήτι.

β) Τμήμα Δρόμου μέσα στο Φλαμπουράρι.

γ) Υπόλοιπο τμήμα προς Βοβούσα. Με την ευκαιρία αυτή διαμαρτυρούμαστε έντονα για το απαράδεκτο φαινόμενο της καθυστέρησης της μελέτης η οποία ανατέθηκε στις αρχές του 1984 ενώ ήδη βρισκόμαστε στο τέλος του 1985. Δεν γνωρίζουμε πάλιν σε ποια παραθυράκια του Νόμου στηρίχθηκε ο μελετητής.

Για μας παραμένει το ερώτημα! Πώς θα προχωρήσει η ανάπτυξη του τόπου όταν για ένα τόσο μικρό αντικείμενο, θα λέγαμε, μελέτης απαιτούνται δυο χρόνια;

4) Ένα άλλο πρόβλημα βασικό για το κλείσιμο του οδικού κυκλώ-

ΨΗΦΙΣΜΑ

Εν Αθήναις σήμερον την 21η Οκτωβρίου 1985 το Παιδικό Συμβούλιον της Ριζαρείου Εκπαιδευτικής Σχολής, συνελθόν εκτάκτως επί του θύλακος αγέλης του θανάτου το επί τρεις και πλέον δεκαετίδας διατελέσαντος Συμβούλου και Προέδρου του Ιερού ματος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΛΗΟΥ
Ιατρού Χειρουργού
Τ. Βουλευτού

Προσεκρινόντος πολυτάκτου πηρέας εις το Ίδρυμα

Αποφασίζει

Να αρχίσουν τα Γραφεία του Ιδρυματος και η Σχολή κατά τη ημέρα της καρέκας.

Να συνοδεύσουν την εκφορά του μακρού οι Σύμβουλοι, το Διοικητικό και Διοικητικό προσωπικό του Ιδρυματος και απεργοσυνεργιστές μαθητών.

Να κατατεθεί στέφανος.

Να εκφρασθούν τα συλλυπητήρια του Ιδρυματος εις την αδελφή του μετασχέματος.

Να δημοσιευθεί το παρόν δια των Εφημερίδων ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ - ΤΑ ΝΕΑ - ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ.

ΤΟ ΠΟΛΥΜΕΛΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
— ★ —
ΔΙΟΡΕΞΕΙ

ΔΙΛΟΦΟ: Στον Ιερό Ναό Κοίτης Θεοτόκου η κ. Ευλαλία Παλιού έστειλε 50.000 δρχ. στη μνήμη του αγαπημένου της συζύγου Κων/νου Βασ. Παλιού.

ματος είναι το τμήμα Δόλιανη - Τεπιανή.

Το τμήμα αυτό, βασικώτατο με την κυκλοφορία των χωριών Μακρύνιο - Καστανώνας - Δόλιανη προς την 41η επαρχ. οδό έχει νομοθετηθεί όχι σαν επαρχιακός δρόμος αλλά σαν Κοινοτικός. Όμως στην πραγματικότητα έχει την ουσιαστικότητα επαρχιακού δρόμου μια και από εκεί κινούνται τα παραπάνω χωριά προς τα Γιάννινα. Για το τμήμα αυτό υπάρχει μελέτη από το 1972, δε πρέπει λοιπόν να βρεθεί μια φόρμα ώστε να χρηματοδοτηθεί.

5) Χρηματοδότηση του δρόμου Βοβούσας - Διοτράτου απαραίτητη για την διακίνηση σοβαρών ποσοτήτων δασικών προϊόντων, μεγάλου τουριστικού ενδιαφέροντος, αλλά και γενικώτερου οικονομικού ενδιαφέροντος μια και αυτό έχει ζητηθεί και από το ΙΓΜΕ.

6) Ηλεκτροδότηση της Αγροτικής Περιοχής Τοίπιανης (Αμπελού) η οποία παρουσιάζει δυνατότητες ανάπτυξης.

7) Τη δραστηριοποίηση των εργασιών της ΜΟΜΑ όπου χρόνια πολλά είναι το δικό μας δρόμος με καταγοητευτικό αποτέλεσμα.

8) Επιβάλλεται η κατασκευή αντιπυρικών ζωνών και καθαρισμός των δασών από τα έσοδα που φορολογείται η ξυλεία όπως Τ.Γ.Κ.Α. κ.ά. του Δημοσίου.

Λόγιε, των υαιρών μας αίλουρε...

ΦΑΝΗ ΤΟΥΛΟΥΠΗ

Για τους πτωχούς το πνεύματι μεταμορφώνεσαι
Λόγιε, των υαιρών μας αίλουρε.

Ποιός άλλος να θαυμάσει
την ευκαμψία του κορμιού,
της άρραγης αισθησίας σου;

Ακούν το χάσμα σου και μεθούν
— Παράχθαι γεννούνται και πεθαίνουν.
Ανόγεις το σεντόνι του παλιού καιρού,
Πόσα δεν ξέρεις.

Μιλές γι' αγάμματα, χρησίμους και αμφορείς,
για κούκλες τραγικές και καθαράς
εσύ με την ευαισθησία αρπισματικού
και παίρνεις το μεταλλίλλιο ευποιίας
από την αγρία σου τη μεταφράζεις
«αυτοδότη και ναυτία».

Πάτερα ερμηνεύεις το Βυζάντιο
κι ως μη σε χάριζε κλώνι φως κλαρά
κι η παιδική σου χούφτα ως μη θέρμανε
το ζέον χρυσόαιλάνι σου δρόμους.

Σηράνεις τη μπαγκάτα
να διευθύνεις τον καμήλο
που κάναμε τραγούδι, μουρλό: και ρυθμό
κι ως μην πονείς που ιστο τραπέζι τους
μοιράζονται το μάρχο της ημέρας

κι ως μη ραγίζεις σαν τη γη
κρύβει το τελευταίο ρόδο
κι ως έπνιξες τη λεβεντιά
που κάναμε φλόγα

και καρμιά τους τα λιπασάρικα
κι ομηρικά παλεύουνε στα μαρμαρένια κλώνια.

Η χρησιμοποιήσιμότη του το λιγύστιχο κεφάλαιο
«Λόγιε διότις αφινόν...».

Παιδιά τους μάθαινες να καταφεύγουν
γιατί ήβερεις να σχεδιάζεις στην αμύχλη
Μια κείνος

γέμισαν τους θράχους τριαντάφυλλα
κι εσύ με ποιά φωνή τα κλέβεις τους να παραγυρήςσεις.

Λόγιε, των υαιρών μας αίλουρε
εμείς κρατούμε την πληγή μας ανοιχτή
στο ρόγος του νυχτερινού σπινίττου σου.

Για τους πτωχούς το πνεύματι μεταμορφώνεσαι.

ΓΙΑ ΟΣΑ ΣΒΥΝΟΥΝ...

Ριγώ για τα τριαντάφυλλα,
που περνούν μαρμαρένια,
τα φύλλα από τα δέντρα
που ισχυρώνονται στη γη.

Πενθώ για τα γραφύραλλα
που στέκονται θλιμένα,
το άρωμα π' αφήνουν
βεβύχματα μια αυγή.

Λιπαίμοι και τα νούφαρα,
που γέρνουν το κεφάλι,
στης μπόρας τη φουρτούνα
και πνύγονται σ' αυτή.

Πονώ για την αγάπη μου
που μεν' ορφανισμένη
απ' όλους προδομένη
χωρίς απαντοχή.

ΖΑΛΟΓΓΟ

Κι ήταν θαύτο, τόσο θαύτο
το θάνατο.
Κι έσπζε λυτρωσή φριχτή
μέσα από θάνατο.

Κι ήταν θαύτος
Τόσο θαύτος
ο πόνθος του για λευτεριά
έστω από θάνατο.

Κι ήρθαν Σουλιώτισσες
με τα παιδιά στην αγκαλιά
για να γαρμύσουν
τη σιλαδιά.

Κι άκου στην άκρη του γαρμυ
μια μικρομάνα με παιδί,
πρώτο παιδί, στερόν παιδί

στην αγκαλιά της.
Πώς να το σώσει απ' τα φτε-
ρά της.

—χάρου φτερούγες,
— ★ —

τι όπως τη λώλανε η σιλαδιά
και όπως τη λώλανε ο καημός
για λευτεριά
έφτασε η μάνα το θεό
και έσπρε ανάστασης χόρο
πάνω στο Ζάλογγο.

ΜΑΡΙΑ Ι. ΚΕΣΙΣΗ

ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΟ ΖΑΓΟΡΙ

Άστρο είναι Ζαγόρι μου
λαμπρό και χρυσάρενο
όποιος σε βλέπει χαίρεται
τόσο πουραδισένο.

Αγγέλοι: σε ζωγράφισαν
που χάρισαν τα κλέβει
την ομορφιά σου δώσανε
θα ζωγραφίσουν πάλι.

Σ' αρμάτωσαν σε σόλλισαν
χρυσάνε Παρθενώνας
πτελεχητάδες ξανουατοί
να ζεις μες' τους αιώνας

Δεν θρίσκω λόγια ταιριαστά
λόγια να σε παινέσω
λαουλόνα θρίσκω και κλαδιά
στέφανια να σου πλέσω

Λαουλόνα είναι Ζαγόρι μου
τριαντάφυλλο στη γλάστρα
γλυπτό ο Θεός σε χάρισε
σ' αγάμωσες με τ' άστρο

Ευαγγελία Μανωλάκης
ΙΕΘ, άπόστολος 1988

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΔΙΑΛΕΞΗ ΜΕ ΘΕΜΑ «ΖΑΓΟΡΙ και ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ»

Ο πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορίσιων οργανώνει για τις 21 Δεκεμβρίου ημέρα Σάββατο και ώρα 7 μ.μ. στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ. διαλέξη με ομιλήτη τον συμπατριώτη μας κ. Άγγελο Κίτσο σύμβουλο της Ριζαρείου Σχολής με θέμα «Ζαγόρι και Ριζαρείος» την οποία εκτός από τους Ζαγορίσιους της πόλης μας κλήθηκαν να παρακολουθήσουν εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και άλλων φορέων του Ζαγορίου.

Το περιοδικό μας πιστεύει ότι με την ενδιαφέρουσα αυτή εκδήλωση θα δοθεί η ευκαιρία, στο Ζαγόριο κοινό, να γνωρίσει καλύτερα το έργο της Ριζαρείου, τα σημερινά μεγάλα προβλήματά της, καθώς και τις δυνατότητες και προοπτικές της εν σχέσει με το Ζαγόρι.

● Μετά την ομιλία θα ακολουθήσει ανοικτή συζήτηση.
ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η συμμετοχή όλων των φορέων του Ζαγορίου και των Ζαγορίσιων είναι απαραίτητη για να προωθηθούν αποτελεσματικότερα τα εκρε-
μύντα από πολλά χρόνια θέματα του κληροδοτήματος.

Ίσως όχι: έπειδή μ'ας άπελευθέρωναν από τις εϋθύνες και τις φροντίδες των μαθημάτων μιας ήμερας, αλλά γιατί μ'ας έδιναν την ευκαιρία να πλησιάσουμε περισσότερο τη φύση, να χαρούμε τις όμορφίες της σ' ένα περιβάλλον που κατόλλητο για την ήρεμή μας. Η άμαρτική αυτή έξοδος δημιουργούσε μιάν ατμόσφαιρα ή αίσθημα λυτρώσεως από τὰ θεσμά της καθημερινής ρουτίνας και της άναρχης δημοιομορφίας.

Συνειδητός φυσιολόγος ο άξέχαστος Γιώργος Βαβαρέτος, τὸ είχε διαυθανθεί και με τις θαυμάσιες πολύήμερες έκδρομές των Προσκόπων του καλλιεργήσε στην νεολαία της εποχής μας την αγάπη προς την έκδρομή. Άλλά και τὰ Σχολεία τότε, πριν πάντες θεκατέλεις σχεδόν, συνήθιζαν να οργανώνουν εκδρομές. Το έθιμο φαίνεται ότι είχε άποδυναμωθεί στην εποχή μας. Θά υπήρχε βέβαια ή άφορμή ή ή δικαιολογία, μὰ θά έα μ'ας άποαχολήσει. Θά σημειώσουμε μόνο ότι άνάμεσα ή μ'α άπό τις δικαιολογίες είναι και τὸ υπερφορτωμένο διδακτικό πρόγραμμα, που δὲν επέτρεπε την άπόλυτη χρησίμωv ώρών. Είναι βέβαια μ'α άποψη, που επιδέχεται σοβαρή συζήτηση, όχι όμως και προσκατοδομική επιδοκιμασία.

Πολλές φορές οι σχολικές εκδρομές είχαν κάποιες συνέπειες, περισσότερο ή λιγώτερο δυσάρεστες. Θά υπήρχον βίως άρχειεί που θυμούνται τις τραγικές συνέπειες προπεριμένης εκδρομής μαθητῶν στην Κρήτη, που στοίχισε τη ζωή σέ πολλές μαθήτριες και ώδήγησε στη φυλακή μερικούς καθηγητές.

Δυσάρεστες συνέπειες —χωρίς θύματα— είχε και μ'α έκδρομή που είχαν οργανώσει τὸ Μοναχείο Διδασκαλείο στὸ Ζαγόρι, τὸ καλοκαίρι τοῦ 1927.

Δὲν ξέρουμε αν υπήρχον άνάμια στὰ Γιάννινα από τις παλιές μαθήτριες που έ'αδαν μέρος στην έκδρομή αυτή. Θά μπορούσαν βίως να σημειώσουν τὰ κενά που πηχών ν' άφήνε: ή δική μας μνήμη, στην έξιστάρηση του γεγονότος. Πράφαυμε πάντα από μνήμης και παρακαλούμε τούς άναγνώστες που θά διαπιστώσουν κενά να μ'ας άποαλλέξουν από κάθε κατηγορία «προθέσεως» και να φανούν έπεινέκεις στίς άδυναμίες της μνήμης.

Τὸ Ζαγόρι έχει πολλές όμορφίες, σπάνιες μάλιστα σέ ώρισμένα σημεία και ή έκδρομή του Μοναχείου παρουσίαζε ενδιάφέρον. Οι μέλλοντες διδάσκαλοι και διδασκάλισσες θά γνώριζαν μ'α περιοχή με πλούσιες φυσικές χάρες, μ'α και με πολιτιστική παράδοση όχι τυχαία. Τὸ όφελος θά ήταν διπλό: φυσικογνωστικό και διδακτικό — εκπαιδευτικό.

Τους έκδρομείς συνόδευαν ὁ Διευθυντής του Μοναχείου Διδασκαλείου Γ. Παλαιολόγος, άργότερα Έκπαιδευτικός σύμβουλος, (όπως μ'ας πληροφορεί ὁ καλὸς φίλος Κώστας Τσακνίδης, έρασιτέχνης δημοσιογράφος τότε, πελευφούτος του Πεντατάξίου Διδασκαλείου) και οι καθηγητῆς Κοττοπάνος και Ίωαννίδης. Φαίνεται, όμως ότι ή έμφάνιση των έκδρομῶν ξάφρισε τούς Ζαγοριέσις. Κάποια έλευθεριότητα στη στάση μαθητῶν, μαθητῶν και καθηγητῶν βίως, όπως ή έμφάνιση μαθητῶν καθάλλα σέ μπουλάκια, μ'α σέ άνδρική στάση που άφηνε, όπως είχαν άναπόσπαστο, ώρισμένα σημεία του σώματος περισσότερο άνάπτυκτα, σκανάλλισε τη συντηρητικότητα των ήθων, και έθιμων των Ζαγοριέσις, που είχαν άνάμια συνηθισμένοι με τις κλειστές και μακρυές φούστες των γυναικῶν τους, κι' έδημιούργησε πνεύμα άσυμπαθείας προς τούς έκδρομείς και τούς συνοδούς των καθηγητῶν, που δὲν είχαν προβλέψει την άναύραση, γιατί είχαν λησμονήσει την άπαράβατη αρχή, που δίδασκε ότι, ὁ φιλοξενούμενος πρέπει, πριν από όλα να σέβεται και να συμδύβεται με τις συνήθειες (για ν' άποφύγουμε τὸν κακώτερο όρο «καθεστώς») του φιλοξενούτος.

Τὰ μαντάτα έφτασαν στὰ Γιάννινα, πριν επιστρέψουν οι έκδρομείς. Κι' όταν εκείνοι γνώριζαν «με τὸ καλό» τούς υποδέχτηκε δημοφιλία έπικρίσεων και σχολίων του γυναικῶνικού Τύπου, που όπως είδαμε και στην περίπτωση Κουγετά, άποτελούσε πάντα την πρωτοπορία σέ θύσια θέματα.

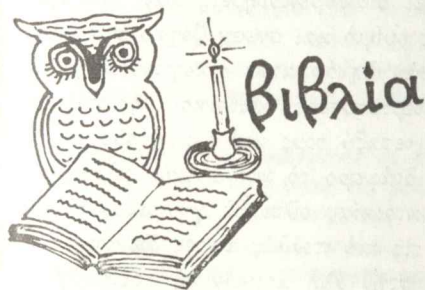
Σαφηνισμένοι οι καθηγητῆς, προσέβησαν να δικαιολογηθούν και ν' άντιδράσουν. Ὁ Παλαιολόγος, με τη γερή παιδαγωγική συγκρότηση, έγραψε ή ένάπνευσε ένα άρθρο, που δημοσιεύτηκε στην «Ήπειρο» του Πελοπόν, νομίζουμε, γ'α τις καινούριες παιδαγωγικές θεωρίες και γ'α τις σχέσεις Σχολείου και κοινωνίας. Την άλλη μέρα στην «Άγροτική Ήχώ» της 13 Ίουλίου 1927, ὁ άπογραφόμενος άνώνυμος άρθρο-

γράφος τότε της έφημερίδας, έδινε την άπάντησή με διάτλο άρθρο, με τίτλο τὸν τίτλο «Συστήματα και άτομα» τὸ άποίο κατέληγε σέ παρακάτω συμπέρασμα:

«Τὰ άτομα, ή έκάντης αὐτῶν είναι συνδεδεμένη με την τάξη ενός συστήματος. Η άπαιχία του ένος θά μεταβιβάσει τὸν άνταπόστο της από τὸν άλλου. Και ή άπαιχία έπὶσης. Αὐτὸ συνέβη τους και με τὰ διάφορα άνώτερα έκπαιδευτήρια της πόλεως μας. Και όταν, έ.π. ά.π. των ένεργουμένων άνακρίσεων δὲν προκύψαι θερεται, εὐθύναι, έκμεταλλέσεως ένος συστήματος εἰς θάρος της ήθικής, θά προκύψαι άσφαλές ή εὐθύνη της έξ άγνοίας ή άρρελούς κρίσεως, παρερμηνείας, έκρη ή άκαλογήσει, και της Κοινής Γνώμης την αμείνιση και τὸ Τύπο την προληπτικήν έπέμβασιν».

Στὸ τίς φύλλο έδημοσιεύσαν άνακοινώθην διαμαρτυρίας της ένώσεως Διευτηγῶν Μείσης Έκπαιδέσεως και παραπονα γ'α την άσχημότητα των χαρακτηρισμῶν του Τύπου, σέ άποίο διόταν κατ'αλήτη άπάντηση.

Αὐτὰ περίπου ύπήρξαν τὰ περίφημα «Μοναχικά» της εποχής έκείνης, που χρειάστηκε να περάσει πολλές καιρές γ'α να λησμονηθῇ. Σήμερα, όταν άντικρύζουμε τις παρινές μαθήτριες με τὰ σώμα μ'ιν, δὲ μπορούμε να συγκρατήσουμε τὸ έπιφώνημα: Ο ΤΕΜΠΟΡΑ...

ΜΑΝΘΟΥ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ:

«Δημήτριος Καραστάθης.
Ο εκ Νεγάνων Ζαγορίου
μεγάλος ευεργέτης»
Αθήνα 1985. Σελίδες 96

Ο ακαταπόνητος ερευνητής και μελετητής της ιστορίας του Ζαγορίου μας κ. Μάνθος Οικονόμου, επίτιμος Γυμνασιάρχης από τις Νεγάνες, συνεχίζοντας την πολύτιμη πνευματική του προσφορά προς τον τόπο μας πλούτισε τον τελευταίο καιρό της Ζαγορίας βιβλιογραφία με ένα αξιοπρόσεχτο βιβλίο που που φέρνει τον τίτλο: Δημήτριος Καραστάθης Ο εκ Νεγάνων μεγάλος ευεργέτης. Χάρις στο αναγνωστικό κοινό του Ζαγορίου, αλλά και του Ηπειρωτικού χώρου πολύτιμα βιογραφικά και άλλα στοιχεία για το μεγάλο ευεργέτη του χωριού του, αλλά και ολόκληρου του Έθνους Δημήτριο Καραστάθη, που αναδείχτηκε σημαντική Ζαγορία προσωπικότητα.

Για την αξιόλογη και σημαντική δραστηριότητα του μεγάλου αυτού τέκνου των Νεγάνων θεώρησε χρέος του πατριωτικό να φέρει στη δημοσιότητα όσα στοιχεία κατόρθωσε να συγκεντρώσει γι αυτόν. Το βιβλίο αυτό του κ. Οικονόμου αντιπροσωπεύει έναν πολύ αξιόπαινο σεβασμό που όλοι μας πρέπει να δείχνουμε προς την παραδοσιακή μας πνευματική και πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας. Τα στοιχεία για την προσωπικότητα του Καραστάθη ο συγγραφέας τα παραθέτει στο βιβλίο του με έναν ζηλευτό επαγωγικό, ενημερωτικό και διαφωτιστικό τρόπο.

πο. Άλλως τε ένα τέτοιο χαρακτηριστικό γνώρισμα, το μεγάλο αυτό προτέρημα, το διαπνέει καίτοι σ' όλα τα ως τώρα συγγράμματα του φίλτατου συγγραφέα. Όλα τα διακρίνει η σαφήνεια και η ενότητα και τούτο, γιατί ο κ. Οικονόμου με κάθε Ζαγορίσιο θέμα καταίνεται με πατριωτικό μεράκι και ευνοεδορία για τη βαθειά έρευνα και προσεκτική μελέτη του. Έτσι μέσα στις πρώτες σελίδες του βιβλίου του αρχικά δίνει πολλά στοιχεία τόσο βιογραφικά, όσο και γύρω από πράξεις ευποιίας του διάσημου Νεγανώτη Καραστάθη, που πολύ δικαιολογημένα τον χαρακτηρίζει «μεγάλο ευεργέτη». Υπήρξε τέτοιος όχι μόνο για τις Νεγάνες, αλλά και για όλο το Ζαγόρι και για όλο το Έθνος.

Χαρακτηριστική είναι ακόμα η αξία αυτού του βιβλίου του κ. Οικονόμου, γιατί με το αρκετά πολυπύλο επίμετρο κριτικό απόηχο έρευνας που πολύ δικαιολογημένα η Ζαγορία ιστορία με αρκετά σοβαρά σημεία. Την έρευνα της αυτή πνευματική έρευνα του κ. Οικονόμου τη συμπληρώνει πολύ πετυχημένα η παράθεση ανάμεσα στις σελίδες της δέκα εικόνων, έξι φωτογραφιών που αναφέρονται σε ιστορικά πρόσωπα και σε ιστορικά κειμήλια του χωριού, Εκκλησιά, βρύσις κ.λ.π.

Εκτιμώντας πολύ και αυτή τη συγγραφική προσφορά του κ. Οικονόμου προς τον τόπο μας του σπείρει θερμότητα το χέρι και του εύχεται να χαρούμε και άλλα τέτοια σημαντικά πνευματικά του επιτεύγματα.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Στον αγαπημένο μας Γιώργο Γυιό του Πλάτωνα και Έλένας Δημητριάδη λαβόντα το πτυχίο της Ιστορίας από το ΑΠΘ με άριστα, ευχόμαστε λοιπόν επιστημονική και ακαδημαϊκή καριέρα και πάντα επιτυχία.

Οικογένεια: Σ. ΠΑΠΑΜΑΧΑΝΗ

ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

ΒΟΤΑΝΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Ο φυσικός κόσμος που μας περιβάλλει παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή μας.

Οι πρόγονοί μας χρησιμοποιούσαν τα φυτά για τροφή, για ρόφημα, για φαρμακευτικούς, βαφικούς κ.ά. σκοπούς.

Σχεδόν όλα τα φυτά μας είναι συνδεδεμένα με τις παραδόσεις μας, τα δημοτικά μας τραγούδια και άλλες εκδηλώσεις της κοινωνικής κι ατομικής μας ζωής.

Τα λαογραφικά στοιχεία που αναφέρει ο συγγραφέας είναι από το χωριό του Κουκουλί και πιθανώς να μην ταιριάζουν με την παράδοση των άλλων χωριών. Είναι όμως μια ευκαιρία να συμπληρώσουν οι συμπατριώτες την εργασία με τα τυχόν δικά τους λαογραφικά στοιχεία.

Ελπίζουμε ότι η δημοσίευση των απόψεων και γνώσεων του συγγραφέα για μερικά φυτά θα ικανοποιήσει τους αγνώστες μας.

Η ΑΓΡΙΟΚΑΣΤΑΝΙΑ

Η αγριοκαστανιά είναι δέντρο φυλλοβόλο, που το ύψος του φτάνει από 3—10 μέτρα. Πρόκειται για πολύ χαριτωμένο δέντρο. Δεν πρέπει όμως να έχει αυτό το όνομα, γιατί δεν έχει βοτανολογική συγγένεια με το γνωστό δέντρο την καστανιά που είναι πολύ μεγάλο και μας δίνει τα ωραία κάστανα που τα τρώμε, καθώς ξέρουμε όλοι μας είτε θρασιμένα είτε και ψημένα, κατά τους φθινοπωρινούς μήνες. Αυτή η καστανιά είναι ήμερη και ανήκει βοτανολογικά στην οικογένεια CUPULIFERAΕ, επιστημονικά δε η ήμερη καστανιά λέγεται CASTANEA VULGARIS ή CASTANEA SATIVA, ενώ το άλλο δέντρο που είναι γνωστό με το λαϊκό όνομα αγριοκαστανιά ανήκει στην οικογένεια HIPPOCASTANEAΕ και στο γένος AESCULUS, το δε σωστό επιστημονικό του όνομα είναι AESCULUS HIPPOCASTANUM.

Από το δέντρο αυτό δηλαδή την αγριοκαστανιά υπάρχουν αρκετά άτομα στην περιοχή του χωριού μου, ιδιαίτερα στα θραυώδικα και απότομα κράσπεδα της χαράδρας του Βίκου. Κατά τον καιρό της ανθοφορίας της αγριοκαστανιάς από τα τέλη του Μάη και τον Ιούνιο μήνα αποτελεί το δέντρο αυτό χάριμα των ματιών μας. Τα όμορφα αρκετά μεγάλα λουλούδια του δέντρου αυτού που βρίσκεται σκαρφαλωμένο στα θράχια μοιάζουν σαν παράξενες, αλλά πρωτότυπες απλές με ηλεκτρικούς λαμπτήρες, που θλέπουμε στα πολυτελέστατα σαλόνια. Πιο απολαυστικό πανοραμιατικό θέαμα από τις ανθισμένες αγριοκαστανιές στο Βίκο, κατά τη γνώμη μου, δεν μπορεί να υπάρξει.

Ύστερα λοιπόν από μια μεγαλειώδη ανθοφορία κατά τους μήνες Μάη και Ιούνιο δίνει ο καρπός του δέντρου που μεγαλώνει κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και ωριμάζει κατά τα μέσα ή τέλη του Σεπτεμβρίου. (1) καρπός του μοιάζει στο μέγεθος με το ήμερο το κάστανο. Το εξωτερικό όμως περιβλήμα από το αγριοκάστανο δεν έχει τα σπικαλάκια που έχει το ήμερο. Έχει μόνο λιγώτερα και με μικρότερα ατροφικά σπικαλάκια. Μέσα στο εξωτερικό περίβλημα σκληρού είναι το καθαυτό αγριοκάστανο με μια φλούδα καστανή. Οριμαίνοντας τα αγριοκάστανα κατά τα τέλη του Σεπτεμβρίου πέφτουν από το δέντρο κάτω στη γη. Μάλιστα πολλά απ' αυτά όταν είναι αρκετά ώριμα, πέφτοντας από το δέντρο, θγαίνουν από το εξωτερικό τους περίβλημα. Μερικοί άνθρωποι μαζεύουν για να εξηραθούν ολοκληρωτικά. Έτσι ξηρά τα φυλάει κάποιος για να τα χρησιμοποιήσουν κατά τη διάρκεια της χρονιάς για κτηνιατρικούς σκοπούς σε δοσμένη περίπτωση.

Αν θελήσει κάποιος να δοκιμάσει και να θάλλει στο στόμα του από το εσωτερικό του καρπού αυτού, θα διαπιστώσει πως αυτό είναι πολύ πικρό.

Όταν οι χωρικοί ιδούν κανένα φορτηγό ζώο (άλογο ή μουλάρι) να υποφέρει από κάποιον εσωτερικό πόνο (καλικό) και να τεντώνεται, να «καρδοπονάει», καθώς λένε, τότε χρησιμοποιούν για φάρμακο ξηρό αγριοκάστανο. Του θγάζουν τη σκληρή εξωτερική πέτσα που έχει χρώμα καστανό και μοιάζει καταπληκτικά με την πέτσα από το ήμερο κάστανο και κατόπι το ξηρό σαν πέτρα άσπρο περιεχομένο του, που λέγεται «σούμπρος» και το φένουν στη φωτιά. Αφού ψηθεί καλά το σούμπρος και το κάνουν σκόνη. Τη σκόνη αυτή την ανακατώνουν με αλάτι και με το μίγμα αυτό αλατίζουν το άρρωστο ζώο, μουλάρι ή άλογο. Αλλά στην περίπτωση ενός άρρωστου ζώου ενεργούν και με άλλον τρόπο, τον εξής: Ρίχνουν τη σκόνη από το ψημένο κάστανο σε νερό ή σε

κρασί και την ανακατώνουν καλά. Από το μίγμα δε αυτό ρίχνουν με το κουτάλι στο στόμα του άρρωστου ζώου κάμποσες κουταλιές, αφού βέβαια κάποιος άλλος άνθρωπος κρατήσει το στόμα του ζώου ανοιχτό. Παραδέχονται πως το ψημένο αυτό αγριοκάστανο έχει την ιδιότητα να θεραπεύει τα ερπητικά ζώα που καρδοπονούν, δηλαδή που υποφέρουν από κάποιον καλικό. Καθώς είναι αυτόνοητο, για το λόγο αυτό το τόσο ωραίο τούτο δέντρο έχει πάρει και το όνομα «Ίπποκαστανέα».

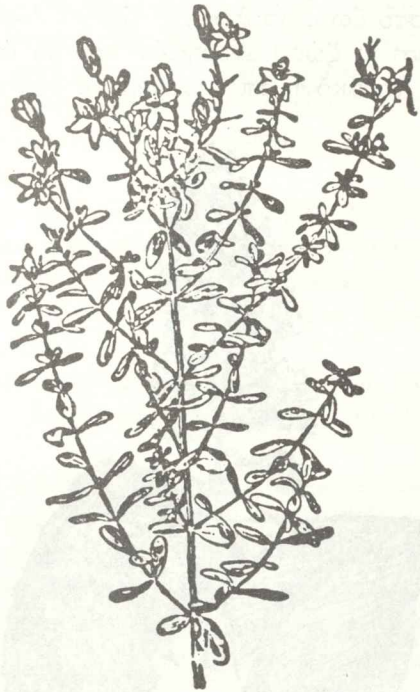
Το αγριοκάστανο το μεταχειρίζονται και για κάποιον άλλο σκοπό. Το θεωρούν προστατευτικό για τη βασκανία. Στα παλιότερα τα χρόνια συνήθιζαν οι γυναίκες να παίρνουν ένα μικρούτσικο κάστανο ξηρό, με μέγεθος σαν λεφτόκαρο. Το τρυπούσαν αυτό και το έρραθαν στο φυλαχτό (χαϊμαλί) των μικρών παιδιών που το είχαν κρεμασμένο στο λαιμό τους. Παραδέχονται πως το αγριοκάστανο έχει την ιδιότητα να διώχνει το θάσκαρο μάτι μακριά από κείνον που το είχε πάνω του. Ίσως σ' άλλα μέρη και σ' άλλα χωριά του Ζαγορίου να χρησιμοποιούν το αγριοκάστανο και για άλλους σκοπούς.

Η αγριοκαστανιά (Ίπποκαστανέα) ανήκει στην κατηγορία των φυτών, που λέγονται δικαυλήδονα. Θεωρείται άριστο καλλωπιστικό δέντρο για πάρκα και δειντροστοιχίες. Καθώς αναγράφει ο Γάλλος βοτανολόγος GASTON BONNIER οι ειδικοί επιστήμονες έχουν καταγράψει ως τώρα απ' αυτό το δέντρο 16 είδη. Ευδοκίμει αυτό στις θερμές και εύκρατες χώρες της Ασίας και της Βόρειας Αμερικής. Εξοικονομείται βέβαια πως ευδοκίμει πολύ καλά και στην πατρίδα μας. Στην οικογένεια HIPPOCASTANEAΕ ανήκει μονάχα ένα γένος, το γένος AESCULUS Για το λόγο αυτό η αγριο-

καστανιά επιστημονικά λέγεται AESCULUS HIPPOCASTA-NUM. Από το φυτό (δέντρο) αυτό έχω στη συλλογή μου λουλούδια του.

ΤΟ ΒΑΛΣΑΜΟ

Το φυτό αυτό που λέγεται αϊκόμα από τις γυναίκες του χωριού και «βαλσαμόχορτο» βρίσκεται σε μεγάλη αφθονία στην περιοχή του Κουκουλιού και της χαράδρας του Βίκου. Φυτρώνει, προκόβει και πολλαπλασιάζεται με τρόπο καταπληκτικό στα λειβάδια, στους κήπους, δρόμους, άκρες αμπελιών, στα χωράφια και στην ποταμιά του Βίκου. Τα βλαστάρια του κατά την άνοιξη είναι τρυφερά. Κατόπι όσο αναπτύσσεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, οπότε και αιθίζει

σκληραίνουν αυτά και ξηραίνονται ολοκληρωτικά κατά το τέλος από το φθινόπωρο. Το ύψος των βλασταριών του φτάνει μέχρι τα 50 εκατοστά. Τα βλαστάρια που άμα ξεραθούν γίνονται φρύγανα. Η ρίζα όμως του φυτού δεν παθαίνει τίποτε και για τούτο κατά την άνοιξη (Μάρτη - Απρίλη) ξαναθαλάζει τα καινούρια του βλαστάρια. Το φυτό αυτό είναι δικοτυλήδονο. Ανήκει στην οικογένεια: HYPERICINEAE και το επιστημονικό του όνομα είναι HYPERICUM PERFORATUM. Τα λουλούδια από το φυτό αυτό έχουν ένα πολύ χαρακτηριστικό κίτρινο χρώμα. Τα πέταλά του πολύ γυαλιστερά, κατά εξαιρετικό τρόπο. Με το ελαφρύ τρύψιμό τους ανάμεσα στα δάχτυλά μας θγάζουν μια ασυνήθιστη ελαφρή μυρουδιά όχι και πολύ ευχάριστη. Δεν τρώγεται αυτό το φυτό καθόλου από τα ζώα ούτε την άνοιξη πούναι τρυφερά τα βλαστάρια του, ούτε και το καλοκαίρι. Αν θάλει κανένας για δοκιμή φύλλο ή βλαστάρι στο στόμα του θα διαπιστώσει πως είναι πολύ πικρό.

Το «βάλσαμο» ή «βαλσαμόχορτο» χρησιμοποιείται από τους κάτοικους του χωριού μας μόνον για φαρμακευτικούς σκοπούς. Η χρησιμοποίησή του γίνεται στο χωριό μας μόνο εξωτερικά. Οι γυναίκες από τις ωραίες κίτρινες κορυφές των λουλουδιών του παρασκευάζουν το «βαλσαμόλαδο».

Το «βαλσαμόλαδο» δε γίνεται κατά τον εξής τρόπο: Παίρνουν ένα μπουκαλάκι, που θάζουν σ' αυτό μέχρι τη μέση λάδι ελιάς. Μαζεύουν κατόπι κορυφές από τα αιθισμένα κίτρινα λουλούδια του και τα ρίχνουν μέσα στο μπουκαλάκι με το λάδι. Το βουλώνουν κατόπι αυτό το μπουκαλάκι και το αφήνουν εκτεθειμένο στον ήλιο για αρκετό χρονικό διάστημα (μέχρι 40 μέρες). Κατά το χρονικό αυτό διάστημα σέπονται κατά κάποιον τρόπο τα λουλούδια και διαλύονται στο λάδι. Το λάδι αυτό γίνεται παχύρευστο και παίρνει κάπως ένα χρώμα κοκκινωπό. Αυτό δε λέγεται βαλσαμόλαδο. Το «βαλσαμόλαδο», καθώς ισχυρώθηκε παραπάνω, χρησιμοποιείται

μόνχα για φαρμακευτικούς σκοπούς, εξωτερικά θέτουμε κατά τον εξής τρόπο: Όταν κάποιο άτομο έχει κάποια πληγή ή κάψιμο από φωτιά σε κάποιο μέρος του κορμιού του, του ρίχνουν πάνω στην πληγή ή στο κάψιμο 1-2 σταγόνες απ' αυτό το βαλσαμόλαδο. Με τις σταγόνες αυτές καταπραύνεται ο πόνος και θρέφει (επουλώνεται) γρήγορα η πληγή ή το κάψιμο (έγκαυμα).

Από προσωπική μου διαπίστωση πρέπει, να μίξω, να σημειώσω εδώ μια περίπτωση αποτελεσματικής θεραπείας που είχε η χρησιμοποίηση του βαλσαμόλαδου πάνω στα σπειρίδια που είχαν πιάσει ανάμεσα στα νύχια των ποδιών τους τα κατσίκια ενός κτηνοτρόφου του χωριού μας. Μόλις αλοφτάρησαν σπειρίδια με βαλσαμόλαδο, η θεραπεία ήταν σε απίστευτο βαθμό γρήγορη και αποτελεσματική. Αϊκόμα πρέπει να σημειώσω και μια περίπτωση θεραπείας με βαλσαμόλαδο από μου που είχε θγάλει έρπητα ζωστήρα στο θώρακίον. Με την επάλειψη των σπειριών με βαλσαμόλαδο επιταχύνθηκε η εξαφάνιση των σπειριών και κατά συνέπεια και η θεραπεία.

Κάποτε πέρασε από το χωριό μας κάποιος Γερμανός επιστήμονας και με επισκέφτηκε για να ιδεί τη φτωχή μου βοτανική συλλογή. Όταν φτάσαμε στο βάλσαμο μου είτε πως στη Γερμανία το φυτό αυτό το χρησιμοποιούν εκεί οι χημικοί για να δίνουν κάποιο ιδιαίτερο ξεχωριστό χρώμα στα κρασιά τους. Βέβαια εγώ δεν είχα κανένα ενδιαφέρον για το πράγμα αυτό και δε ρώτησα να μάθω λεπτομέρειες με ποιά ακριβώς τρόπο γίνεται η τέτοια χρησιμοποίησή του. Μόνο έτσι απλά σημειώνω την πληροφορία αυτή.

Στην περιοχή του χωριού μου και στη χαράδρα του Βίκου πέρα από το φυτό αυτό δηλαδή το HYPERICUM PERFORATUM βρίσκεται και το συγγενικό μ' αυτό που έχει επιστημονικό όνομα HYPERICUM RICHERI που κι αυτό οι γυναίκες του χωριού το λένε και αυτό «βάλσαμο». Ανήκει και αυτό στην ίδια οικογένεια HYPERICINEAE και στο ίδιο γένος, το HYPERICUM, αλλά ανήκει στο είδος RICHERI και όχι PERFORATUM. Αυτό όμως δεν έχει τις φαρμακευτικές ιδιότητες του φυτού για το οποίο αφιερώθηκαν οι παραπάνω λαογραφικές σημειώσεις! Στη βοτανική μου συλλογή έχω αντιπρόσωπους και από τα δύο αυτά είδη των βοτάνων.

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΓΙΟΡΤΑΣΕ ΤΟ ΕΤΟΣ ΝΕΟΤΗΤΑΣ

Στις 3 Νοεμβρίου ο πολιτιστικός Σύλλογος Ζαγορίσιων πραγματοποίησε με μεγάλη επιτυχία εκδήλωση για τον εορτασμό του «Ετους Νεότητας» στην αίθουσα τελετών της Ε.Η.Μ.

Κύριος ομιλητής ο πανεπιστημιακός Παύλος Κυριακίδης και θέμα: «Το παιδί του χωριού και το παιδί της πόλης».

Στην εκδήλωση έκανε έντονη την παρουσία του το παιδικό χορευτικό του συλλόγου Δακρύφου που με τους Ζαγορίσιους χορούς του ενθουσίασε τους πάντες.

Μετά την ομιλία απενεμήθηκαν τα βραβεία και χρηματικά ποσά στους βραβευθέντες μαθητές των Δημοτικών Σχολείων Ζαγορίου (οι εκθέσεις τους δημοσιεύονται στο περιοδικό μας).

Πρέπει να συγχαρούμε το Δ.Σ. του Συνδέσμου για την οργάνωση της εκδήλωσης που χάρισε ένα ευχάριστο πρωινό στους Ζαγορίσιους.

ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΣΣΑΣ

Είς δημοσίαν Συνεδρίαση της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, την 29η Οκτωβρίου 1985, απεστήριξε την επί διδασκαρία διτριβήν της «Η Συνταγματική κατοχύρωση της προστασίας του περιβάλλοντος» η Γλυκερία Πάνου Σούττα - Γεωργίου, δικηγόρος επιστημονικός συνεργάτης της Σχολής αυτής μέχρι σήμερα, και ανηγομένης διδάκτωρ της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, με ειδικήν βράβευσιν της εποσημικής της πραγματείας.

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΒΙΤΣΑ: Ο Γιώργος Αχ. Λαδός πήρε το πτυχίο της Θεολογικής σχολής Αθηνών.

— ★ —

Ο Γιώργος Αλεξίου πήρε το πτυχίο της σχολής ΣΕΛΕΤΕ Θεολογίας. — Ο Εκπnl. Σύλλογος Βίτσας τους συγχαίρει και τους εύχεται καλή σταδιοδρομία.

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

της, και την ανοικοδόμησή του Εκκλησιαστικού κτήματος του Αγίου Γεωργίου. Προηγούμενη Γενική μας Συνέλευση, για το σκοπό αυτό αποφάσισε να δεχτεί και άτοκα δάνεια, μάλιστα στον κατάλογο, ας μου επιτραπεί να υπενθυμίσω, των προηγούμενων, ο αγαπητός Ν. Δημητρός δήλωσε συμμετοχή με το ποσό των 200.000 δραχμών.

Αλήθεια, αδέρφια μου, είναι φοβερά δύσκολο το έργο που αναλαμβάνουμε. Μα είναι μεγάλο κι ευλογημένο. Θα ξεκινήσουμε την σταυροφορία την ανοικοδόμησή με την πίστη και τον ενθουσιασμό που μόνο το όμορφο όνειρο της αναγέννησης της πατρίδας μας μπορεί να εμπνεύσει. Και θα μας ενδυναμώνει στον ευγενικό μας αγώνα το παράδειγμα του Προδρόμου μας και των Πατέρων μας και η προτροπή τους:

«Παιδί, το περιβάλλον μου που θα κληρονομήσεις, όπως το βρης κι όπως το δης να μην το παρατήσης. Σκάψε το ακόμα πιο βαθιά και φράξε το πιο στέρεα και πλούτισε τη χλωρή του και πλάτηνε τη γη του, κι ακλόδευτο όπου μπλέκεται να το βερλολογήσης, και να του φέρνης το νερό το αγνό της βρουσμάνας, κι αν αγαπάς τ' ανθρωπινά κι όσα άρρωστα δεν είναι, ρίξε αγιασμό και ξόρκισε τα ζωτικά, να φύγουν, και τη ζωντανά σπείρε του μ' όσα νερά, δροσάτα. Γίνε οργονόμος, φυτευτής, διαφεντευτής».

Εμπρός, αδερφίμακοι πάντα, σαν τα δυο μας Πλατάνια, σαν τις κληματάρικες που δένουν το μαχαλά στο Πάμπκο, να φανούμε ανταξιοί της ιστορίας του χωριού και των Πατέρων μας.

Και παραφράζοντας το στίχο του μεγάλου Σικελιανού απ' το Πνευματικό Εμβλημα:

ΕΜΠΡΟΣ ΑΕΡΦΙΑ, ΒΑΘΕΑΤΕ ΝΑ ΣΗΚΩΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΗΛΙΟ ΠΑΝΩ ΑΠΟ ΤΟ ΤΡΙΣΤΕΝΟ!

Και τώρα Σας καλούμε, αγαπητοί μας καλεσμένοι και χωριανοί, να κοιτάξετε στο κοινό μας τραπέζι. Όπως τα παλιά τα χρόνια που το κάθισμα στη λήψη του ή τη χαρά που το τραπέζι σ' ολοκληρω το χωριό, που ήταν η μεγάλη του οικογένεια. Και η σημερινή ημέρα είναι μεγάλη χαρά για την Αδελφότητά μας. Σας το προσφέρουμε μ' όλη μας την καρδιά. Γιαυτό κι ελπίζουμε να το βρείτε πλούσιο. Το φρόντισαν πολλοί. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τις οικοκυρές που φτιάξαν τις πίπτες. Ευχαριστούμε την συντονιστική επιτροπή της εορτής: Τον Τάσιο Γκάβιο, τον Τάσιο Θεοδωράκη, τον Μήτσο Παπαστεφάνου, τον Χρίστο Πετρίδη και την ψυχή της κι επκεφαλής της, τον δάσκαλο Κίμων Φάφα.

γράμματα αναγνωστών

ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΗ ΛΙΣΤΑΔΕΣ

Δημοσιεύουμε για τελευταία φορά επιστολή που αναφέρεται σε χωριά που από μερικούς αμφισβητήται εάν ανήκουν στο Ζαγόρι. Αρκετά νομίζουμε ότι έχουν ασχοληθεί οι στήλες του περιοδικού μας μ' αυτό το θέμα και ο καθένας έχει μορφώσει τη γνώμη του:

Με έκπληξή μου διάβασα στο 91 τεύχος του περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας» απάντηση του κ. Αντώνη Βαταβάλη στο άρθρο μου με τον τίτλο «Μηλιωτάδες — Το Ζαγοροχώρι που αναγεννήθηκε απ' τα ερείπιά του», επειδή η απάντησή δεν αφορά σαφώς την άποψή μου αυτή, αλλά αντίθετα μιλάει για κάποιον ή κάποιους που δεν έχουν καμιά σχέση μαζί μου και ούτε ξέρω καν σε ποιούς αναφέρεται.

Λέτε κ. Βαταβάλη πως διαπιστώσατε, ότι οι ανταποκρίσεις Αδελφότητας Πέτρας και Μηλιωτάρων γράφονται από το ίδιο πρόσωπο και είναι γεμάτες από αντιδικία κλπ. Το άρθρο που δημοσίευσες «Το ΖΑΓΟΡΙ μας» είναι δικό μου και θα έπρεπε να ρωτήσετε τον Δ/ντή της εφημερίδας, στον οποίο δόθηκε και φέρει την υπογραφή μου.

Σε άλλο σημείο λέτε ότι δε θα μάθουμε εμείς γράμματα τις Κρατικές Υπηρεσίες σχετικά με το πρόγραμμα που εξαγγέλθηκε για το Ζαγόρι. Η άποψή μου είναι η εξής: Δεν κάνουμε το δάσκαλο των Κρατικών Υπηρεσιών, αλλά έχουμε όλο το δικαίωμα να συμφωνούμε ή να διαφωνούμε με ορισμένες αποφάσεις και να λέμε την άποψή μας. Αυτό είναι δικαίωμά μας και δικαίωμα κάθε Έλληνα πολίτη αναμφισβήτητο.

Για τη θέση και τα όρια του χωριού μου πιστεύω ότι τα γνωρίζω πολύ καλά. Τα όρια του χωριού είναι αυτά ακριβώς που αναφέρω.

Για την ιστορία των Μηλιωτάρων στηρίχτηκα βασικά στο Ζαγορίσιο συγγραφέα Ι. Λαμπρίδη. Λέτε πως δεν καταλαβαίνετε πως είναι δική μου και ποτα του Λαμπρίδη. Επειδή έκανε το τραπέζι σ' ολοκληρω το χωριό, που ήταν η μεγάλη του οικογένεια. Και η σημερινή ημέρα είναι μεγάλη χαρά για την Αδελφότητά μας. Σας το προσφέρουμε μ' όλη μας την καρδιά. Γιαυτό κι ελπίζουμε να το βρείτε πλούσιο. Το φρόντισαν πολλοί. Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τις οικοκυρές που φτιάξαν τις πίπτες. Ευχαριστούμε την συντονιστική επιτροπή της εορτής: Τον Τάσιο Γκάβιο, τον Τάσιο Θεοδωράκη, τον Μήτσο Παπαστεφάνου, τον Χρίστο Πετρίδη και την ψυχή της κι επκεφαλής της, τον δάσκαλο Κίμων Φάφα.

Γνωρίζω πολύ καλά και το αναφέρω στο άρθρο μου ότι ο γνωστός πινάκος του Λαμπρίδη, αλλά και του Αραβαντινού, αναφέρουν τα 46 χωριά του Ζαγοριού, στα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται οι Μηλιωτάδες. Ακριβώς αυτός ήταν ο λόγος που έγραψα το άρθρο μου εκείνο.

Πράγματι από το 1735 περίπου το χωριό διαλύθηκε και αποσπώθηκε από το Ζαγόρι. Έγινε τσιφλίκι

του Καμπέρ Αγά. Αναμφισβήτητα βρίσκεται μέσα στα όρια του Ζαγοριού και το δείχνει και ο χάρτης που δημοσίευσες τελευταία «Το ΖΑΓΟΡΙ μας».

Οι Μηλιωτάδες επιδή αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια και οι κάτοικοι που τις κατοίκησαν προέρχονται, ως επί το πλείστον, από το Δεμάτι, που υπάγονταν στην Επαρχία Μιλακασίου, διατήρησαν την πολιτιστική αυτή παράδοση που διαφέρει κάπως απ' αυτήν των άλλων Ζαγοροχωρίων. Αυτό φαίνεται καθαρά στις παραδοσιακές μας στολές που είναι σε ορισμένα σημεία διαφοροποιημένες από τις άλλες Ζαγορίσιες φορεσιές, διατηρούν όμως πολλά κοινά σημεία. Αλήθεια που είδατε τις ανδρικές στολές μας αφού αυτές ράφτηκαν τον Ιούλη του '85;

Εξάλλου με αποκαλείται Πρόεδρο της Αδελφότητας, αξίωμα το οποίο δεν είχα.

Στο άρθρο μου εκείνο χρησιμοποίησα ένα κείμενο του Γιώργου Παπαγιάννη, που αναφέρεται σε ένα περιστατικό που έγινε στις Μηλιωτάδες το 1884.

Οι σημειώσεις αυτές κ. Βαταβάλη βρίσκονται στα χέρια μου και γράφτηκαν όταν ο Γιώργος Παπαγιάννης υπηρετούσε σε δάσκαλος στο Δημ. Σχολείο Μηλιωτάρων πριν την Κατοχή. Μετά τον άδικο θάνατό του χωριανοί μου πήραν τις σημειώσεις για να μην πιάσουν στα γνωστά χέρια και καταστραφούν.

Ασπάζομαι τα όσα αναφέρετε για τη ζωή και τη δράση του μεγάλου αγνώστου Γιώργου Παπαγιάννη, τα οποία δε μου είναι τόσο άγνωστα, παρότι δεν έζησα εκείνη την εποχή. Ευχαριστώ για τη φιλοξενία. Μηλιωτάδες, 20.10.1985

ΒΑΣΙΛΗΣ Κ. ΣΠΥΡΟΥ

— ★ —

Φίλοι συμπατριώτες, Πανηγύρια και χαρές στο χωριό μου Ελαφότοπο. Κοπέλλες και παιδιά τρελάθηκαν απ' τη χαρά τους, όταν είδαν την αυλή του σχολείου να γεμίζει από παιγνίδια. Μεγάλη παιδική χαρά με κούνιες, τσουλήθρες και τραπέζια. Ωραία πράγματα. Ευχαριστούμε την αδελφότητα που μας θυμήθηκε και έδωσε τόσο μεγάλη χαρά στα παιδιά του χωριού μας, που ανεβαίνουν και κατεβαίνουν στις κούνιες και τις τσουλήθρες και λαρωμό δεν έχουν. Τα εγκαινία έκανε ο ταμίας της αδελφότητας κ. Ιωάννης Απ. Τζόκας και ο γραμματέας κ. Αριστοτέλης Σισούτης. Έπαιξαν στις κούνιες με την ψυχή τους και τα παιδάκια δεν μπορούσαν να περιμένουν άλλο να ανέβουν κι αυτά. Ο Γκούρνας με τα 80 χρόνια

του, ο Κλέαρχος με τα 75, ο Πολύχρονος με τα 70, ο Μιχορούπας με τα 70, ο Λιόντος με τα 90 και σιγά σιγά και ντροπαλά ανέβηκαν κι οι κοπέλλες. Η Αθηνά με τα 70, η Λεωνόρα με τα 85 και συνέχεια όλες οι άλλες (νιές) του χωριού μας.

Κατέβαιναν απ' τις κούνιες, ανέβαιναν στις τσουλήθρες και έκαναν και τραμπάλα. Θα παρακαλέσουμε την καλή μας αδελφότητα να φροντίσει να στείλει γυαλιά, μπαστούνια και χάπια για την πίση, για τους νέους και τις νέες του χωριού μας, γιατί όταν παίζουν στην παιδική χαρά ζαλίζονται. Τέλος πάντων αυτά τα χρήματα μπορούσε η Αδελφότητα Ελαφοτόπου να τα διαθέσει κάπου αλλού, για να πιάσουν καλύτερο τόπο π.χ. για νερό, για δρόμο, για καλντερίμι κλπ. Μπορούσαν να διατεθούν για την αποεργάτωση του οστεοφυλακείου, που θάναί ένα κόσμημα στο έμπασμα του χωριού, μαζί με την βρύση και το στέγαστρο κι όπου πρέπει να μαζευτούν και τα κοκαλάκια των προγόνων μας. Όσο για την παιδική χαρά εκεί κάθεται και θα σκουριάσει, μέχρι το καλοκαίρι που θάρθουν πάλι οι ξενιτεμένοι μας να κουνηθούν.

Ευριπίδης Α. Ντιναλέξης

— ★ —

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Έγιναν στο Βρυσόχωρι Πολιτιστικές εκδηλώσεις των πολιτιστικών συλλόγων των Χωριών Βρυσόχωρι, Σκαμνέλι, Τσεπέλοβο, Καπέσοβο, Κουκούλι, Κήποι. Από τους χορευτικούς ομίλους χορεύτηκαν τοπικοί χοροί με τις γραφικές Ζαγορίσιες στολές. Οι εκδηλώσεις ήταν πολύ πετυχημένες και όλοι φύγαν ενθουσιασμένοι και με τις καλύτερες αναμνήσεις. Σκοπός των εκδηλώσεων είναι να γίνει γνωστή και η ιστορία κάθε χωριού. Ο σκοπός θα εκπληρώνετο καλύτερα εάν προστίθονταν και τα παρακάτω:

Το Βρυσόχωρι λεγότανε Λεονίτσα. Η λέξη Λεονίτσα είναι Σλάβικη λέξη που σημαίνει Λευτοκαρία. Πράγματι η Νότια πλευρά του χωριού είναι σκεπασμένη με λευτοκαρυές. Πολλοί λένε ότι το χωριό το κτίσανε κάτοικοι από το χωριό Λεονίτσα της Νότιας Αλβανίας που έφυγαν από το χωριό τους κυνηγημένοι από τους Τούρκους.

Σοβαρή παράλειψη του Συλλόγου ήταν η μη προβολή των Βιβλίων των γραμμένων από Βρυσόχωριτες στα οποία διαβάζουμε πολλά για το Βρυσόχωρι, ιστορία, ήθη και έθιμα, παραδόσεις, λαογραφικά στοιχεία κ.λπ.

Τα βιβλία αυτά είναι πρώτο του Ν. Έξαρχου με τον τίτλο: «ΤΟ ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ» και του Ν. Δημητράκη — Δημητράκοπουλου με τον τίτλο: «ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ» (1940—1982).

Στις εκδηλώσεις λοιπόν των πολι-

— ★ —

Συνέχεια στη σελίδα 21

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

Κατασκευή υπό της Αδελφότη-
της ΠΗΓΗΣ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ, δα-
ναις των Αδελφών Χρήστου Δαρι-
εις μνήμην των γονέων των, μερί-

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστώ τους Καρδιοχειρουργούς και την Αναισθησιολόγο της Χειρουργικής κλινικής Ευαγγελισσής για το αμέριστο ενδιαφέρον τους που επέδειξαν κατά την εγχείρησή μου. Καθώς και όλους τους συγγενείς και φίλους που μου συμπαραστέθηκαν.

Με εκτίμηση
ΚΩΣΤΑΣ ΦΩΤΕΤΣΙΟΣ

ΠΡΟΣΦΟΡΑ

ΑΡΙΣΤΗ: Στη μνήμη του αγαπητού μου συζύγου της Ιωάννου η κ. Άννα Τζιοβαννάρη προσέφερε 10.000 δρχ. στην Εκκλησία της Πανασκευής Αρίστης και 5.000 δρχ. στην Εκκλησία του Αγίου Τρύφωνος

● Μερικά από τα ανωτέρω
τεύγματα της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ επ

Η Λάιστα το καλοκαίρι

Η Λάιστα είναι μια από τις, πολύ λίγες, ήσυχες γωνιές που απομένουν ακόμη και προσφέρει στον καλοκαιρινό επισκέπτη δροσιά, ηρεμία, γαλήνη, ξεκούραση σωματική - ψυχική.

Το ΑΚΟΜΗ, βέβαια, για την Λάιστα έχει αρκετά περιθώρια, δεν πάβει όμως να είναι στο δρόμο του ερχομού. Εφ' όσον προχωρούν τα έργα υποδομής, απαραίτητα για την ανθρωπίνη, πια, διαβίωση των κατοίκων αργά, αλλά σταθερά προετοιμαζόμαστε για την εισβολή του τουρισμού. Και τέτοιο βασικό έργο είναι η συνέχιση της ασφαλτοστρώσης του δρόμου από Σκαμνέλι. Τα πρώτα τρία (3) χιλιόμετρα παραδόθηκαν στην κυκλοφορία. Είναι ένας θαυμάσιος δρόμος, ασύγκριτη, σε ομορφιά, διαδρομή, μας έχει γλυκάνει τόσο πολύ, που αν δεν συνεχιστεί καλλίτερα να μην μας έβαζαν σε πειρασμό.

Την Λάιστα, λοιπόν, ας την απολαύσουμε αυτά τα καλοκαίρια ακόμη αγνή, γνήσια. Αυτό το γνωρίζω.

Νικολάου Μ. Τζαμπούρα

Ζουν οι αγαπητοί μας πατριώτες, γι' αυτό τρέχουν από όλες τις γωνιές που είναι εγκατεστημένοι και δίνουν το παρόν για όσες μέρες μπορούν. Ευτυχώς και οι γαμπροί μας (Μακεδόνας - Πελοποννήσιος - Κρητικός), αγαπούν με πάθος το χωριό και σπάνια απουσιάζουν. Η κίνηση, όμως, των πατριωτών, ιδιαίτερα των, κοντά, εγκατεστημένων, δεν σταματά όλο το χρόνο. Σ' αυτό συντελεί η αργία του Σαββάτου και το ιδιωτικό αυτοκίνητο.

Γιατί, εκτός του καλοκαιριού και κάθε άλλη εποχή είναι κατάλληλη για το χωριό. Μη μου πείτε ότι η γαλήνη του Σεπτεμβρίου δεν είναι θαυμάσια! Η τα χιονισμένα Χριστούγεννα, που τα τοπία συναγωνίζονται τις Ελβετικές Άλπεις, με κρασί και αργιογούρουνο!

Το Πάσχα που μοσχοβολά ο τόπος, τον Μάη που το πράσινο οργιάζει... Καλλίτερα να σταματήσω γιατί θα σας ανοίξω την όρεξη.

Ο καρπός θαυμάσιος. Μέχρι 20 Ιουλίου δροσερός, έπειτα αρκετά ζεστός, ότι χρειάζεται για να καταλάβεις καλοκαίρι, να λουχταράς κρύο νερό, να βγαίνεις κοντομάνικος μέχρι αργά το βράδυ.

Βέβαια δυο - τρεις βροχές ήταν απαραίτητες για την κτηνοτροφία, τα κηπάκια, την αμφοσφαίρα.

Οι άντρες, τον Ιούνιο, δούλεψαν στον δασικό συνεταιρισμό. Σκληρή δουλειά το πριόνι και το τσεκούρι. Ευτυχώς πηγαίνουν με τα αυτοκίνητα και γυρίζουν το βράδυ στα σπίτια. Έπειτα, μέχρι να βγει το άλλο λήμμα, έκαναν μεροκάματα στην κοινότητα και τα σπίτια. Στο σπίτι όλο και κάποια δουλειά ανοίγει το καλοκαίρι. Ισοπεδώσεις αυλών, τοιχοποιίες στήριξης, επεκτάσεις, τρο-

ποποιήσεις, φρεσκαρίσματα κουφωμάτων, όλα μεροκάματα τα χρήμα.

Αλλά, αν ρωτήσεις τους ιδίους, θέλουν και καμιά μέρα χωρίς δουλειά, να καθήσουν στον πλατάνο. Έχουν όλο το δικαίωμα. Μαζί με τους ξενιτεμένους παιδικούς φίλους να πάρουν καφεδάκι, τσιπουρό. Να παίξουν το τάβλι, το χαρτί. Να θυμηθούν παλιά βιώματα στο χωριό. Πότε επί τέλους. Τα χρόνια περνούν. Οι δουλειές, τα μεροκάματα, τα λεφτά δεν τελειώνουν ποτέ, ούτε θα τα πάρουμε μαζί μας στην μόνιμη κατοικία.

Πολλά έργα τελείωσαν, αλλά συνεχίζονται και μερικά προγραμματίζονται από την κοινότητα. Χωρίς υπερβολή η Λάιστα είναι ένα εργοτάξιο. Τοιχοποιίες πέτρινες κοντεύουν να ζώσουν όλο το χωριό. Παραδοσιακές βρύσες, σε επίκαιρα σημεία, με πηγαίο νερό συνεχώς ροής. Το ξενοδοχείο ανακαινίζεται και οι εργασίες προχωρούν. Αυτός ήταν και ο λόγος που δεν λειτουργήσε εφέτος το καλοκαίρι. Να τελειώσει, για να το πάρει ένας άξιος επαγγελματίας, να εξυπηρετηθεί όλος ο κόσμος, ντόπιοι, παραθεριστές, μαστόροι, εργάτες, κυνηγοί, οδηγοί μεταφοράς ξυλίας και τόσο άλλοι. Έχει μεγάλες προοπτικές και πολύ ψωμί το ξενοδοχείο.

Στις 20 Ιουλίου, γιορτή του προφήτη Ηλία, πρωί - πρωί όλο το χωριό ανηφορίζει για το εξωκλήσι του προφήτη Ηλία. Μετά τον, γεμάτο κατανύξη, εκκλησιασμό, οι επισκέψεις σ' όλα τα σπίτια του μαχαλά. Ένα έθιμο πολύ παλαιό, το βρήκαμε, το διατηρούμε, για να το παραδώσουμε στα παιδιά μας. Λείπουν βέβαια τα όργανα. Τα είχαν παλαιά, γιατί οι οργανοπαίχτες ήταν χωριανοί.

Αρκετά τα σπίτια, όλα πεντακάθαρα, πέτρα, ξύλο, ασβέστη, παράδοση. Πνιγμένα στο πράσινο και τα λουλούδια.

Κρύο νερό, λουκούμι και ντόπιο τσίπουρο προσφέρεται.

Η θεά του χωριού από τα μπαλκόνια και τις αυλές μοναδική.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

ΔΩΡΕΕΣ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Ο κ. Κων/νος Δούκας και τα παιδιά του Ολυμπιάδα, Δημήτριος και Αννούλα προσέφεραν 5000 δρχ. στο παρεκκλήσι Αγίου Δημητρίου στη μνήμη της συζύγου και μητέρας τους Πανθέαν.

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ: Ο κ. Γρηγόρης Ι. Κάπης στη μνήμη της Σοφίας Κ. Καπελλίδη αντί στεφάνου διέθεσε υπέρ του Μ.Ε. Κάτω Πεδινών 2.000 δραχμές.

Στον Πολ. Σύλλογο Ελαφοτόπου Γιαννιώτες απ' το Τσερβάρι πρόσφεραν στη μνήμη της Κλεονίκης Πριμικήρη 4.000 δραχμές.

ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΛΑΪΣΤΑ: Έγινε στις 20 Ιουλίου ο γάμος του Χριστόφορου Κ. Ποάλα με τη Μαρία Νούσια.

Και δόθηκε η ευκαιρία να ζήσουμε, ύστερα από χρόνια, ένα πλούσιο γάμο που έγινε με τα παλιά ωραία έθιμα του τόπου που διαπιστώσαμε ότι δεν έχουν χαθεί.

Την Πέμπτη έγινε η μεταφορά της προίκας στο σπίτι του γαμπρού και την Παρασκευή σε γιορταστική ατμόσφαιρα το ζύμωμα της κουλούρας, το Σάββατο παιδάκια, με κόφα κρασί, στολισμένη με λουλούδια κι άσπρο μαντήλι, γυρνούσαν το χωριό και καλούσαν τους χωριανούς στο γάμο.

Την Κυριακή το μεσημέρι κόσμος πολύς, για την εποχή, από διάφορα μέρη και ιδίως από το Μέτσοβο, που κατ'εξοχή η μητέρα του γαμπρού, με τις ωραίες τοπικές ενδυμασίες και επί κεφαλής συγκρότημα λαϊκών οργάνων, παίζοντας τραγούδια του γάμου ανέβηκαν στο σπίτι του γαμπρού και όλοι μαζί ξεκίνησαν για τη νύφη όπου στην αυλή οι συμπεθέροι κερνούσαν τους καλεσμένους κρασί από την πλάκα.

Η στέψη έγινε στην Εκκλησία της Παναγίας που ήταν γεμάτη κόσμος κι ανάμεσα οι νεόνυμφοι, οι κουμπάροι και οι συμπεθέροι πλαισιούμενοι από ανθοδέσμες με κρίνα που έδιναν πρόσθετη χάρη στους νεόνυμφους.

Τη στέψη ακολούθησε γεύμα και χορός στην αίθουσα του ξεώνα που κράτησε μέχρι το πρωί της επομένης.

Διπλά ευχαριστούμε τους νεόνυμφους που μας χάρισαν μια τέτοια χαρά και εύχομαι όπως και οι άλλοι νέοι του χωριού μας να μην εξαιλείσουν τα ωραία αυτά έθιμα του τόπου μας.

Στα νιόπαντρα ευχόμαστε βίον ανέφελο.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΟΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο Αγίου Νικολάου ευχαριστεί τις κ. Αικατερίνη και Δέσποινα όπως και τη μητέρα τους Αντιγόνη για την προσφορά 30.000 δρχ. στην Εκκλησία, στη μνήμη της γιαγιάς τους Μαρίας Παπαληθεία - Δαγοπούλου.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστών τον Δ/ντή και τους γιατρούς της Καρδιολογικής Κλινικής Ιωαννίνων. Την προτίστασή και της αδελφής για το αμέριστο ενδιαφέρον που υπέδειξαν στην ασθένειά μου, καθώς και όλους τους συνεργείς και φίλους που μου συμπαραστάθηκαν.

Με εκτίμηση
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΦΩΤΕΤΣΙΟΥ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ: Τα παρακάτω κολαί και αγόρια που οι γονείς τους ή ο ένας των γονέων τους κατόντησαν από το χωριό μας πέτυχαν στις ηνικές εξετάσεις και εισήχθησαν στο Πανεπιστήμιο ή στα Τ.Ε.Ι.
1) Κωνσταντίνος Γ. Κώστα Θεολογική Θεσσαλονίκης
2) Χρήστος Γ. Γύρας Ακαδημία Ηρακλείου
3) Βάσω Γ. Δέμα Τ.Ε.Ι. Φλώρινας
4) Ευρυδίκη Κ. Βαρδάκα Νηπιαγωγών Θεσσαλονίκης
5) Γιάννα Δ. Κούλα Νηπιαγωγών Καρδίτσας
6) Μαίρη Α. Παπικιώτη Νηπιαγωγών Ιωαννίνων
7) Αλεξάνδρα Αλ. Τσουμάνη Τ.Ε.Ι. Λαρίσης

— Τα πιο θερμά μου συγχαρητήρια και άριστη πρόοδο.

Ε.Γ.

— ★ —

Τα ανίψια μου Κώστα Λένη, που πέτυχε στα Τ.Ε.Ι. Πατρών και Κίμνα Λένη, που πέτυχε στη Μαθηματική Ιωαννίνων, καθώς και τους γονείς τους Αχιλλέα και Αλίκη συγχαίρω θερμά.

Η θεά τους: ΟΛΓΑ ΦΙΛΙΔΗ

— ★ —

— Όμοια τους συγχαίρω κι εγώ και τους εύχομαι καλή πρόοδο.

ΒΥΡΩΝ ΒΑΡΣΩΚΑΣ

— ★ —

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Η Αρτεμίσια Κομπάρου στις φετινές εξετάσεις για Τ.Ε.Ι. Ανωτάτα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα πήγε στη Νομική Κομοτηνής. Συγχαρητήρια για την επιτυχία της και πολλές ευχές για παντοτινή πρόοδο.

Θ.Α.

— ★ —

Στα παιδιά που πέρασαν στις Ανωτάτες Σχολές και στα Τ.Ε.Ι:

1) Γεώργιος Βαζάκας Αθανασίου: Σχολή Φυσ. Αγωγής Αθηνών
2) Αναστασία Ανδρώνη Αποστόλ: Παιδαγωγική Αθηνών
3) Σοφία Κωσταντή Βασιλ: Τ.Ε.Ι. Αθηνών
4) Αγγελή Κωσταντή Θωμά: Ιατρική Ιωαννίνων και
5) Ευφροσύνη Στάρρα, από Κάτω Πεδινά Παιδ. Ακαδ. Ιωαννίνων
— Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

Από τον Ελαφότοπο
Α.Γ.Β.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία στη φιλία και χωριανή μας Ιωάννα Σακελλαρίου που έλαβε από το Πανεπιστήμιο Αθηνών το πτυχίο της φιλοσοφίας.

Με πολλή αγάπη
Ευτέρπη και Αγγελή Καρπούλη

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Τον περασμένο Απρίλη του 1985, δημοσίευσε στο περιοδικό «Το Ζαγόρι μας» σχετικά με τους σεισμούς, του Κουκουλιού, του Καπεσόβου 1879 και 1931, ο κ. Μάνθος Οικονόμου επίτιμος Γυμνασιάρχης από τους Ηγέτες Ζαγορίου, και παρακαλεί τον κ. Κώστα Λαζαρίδη από το Κουκούλι, 2) τον κ. Ευριπίδη Γωνιακό από το Τσεπέλοβο και 3) τον Ευριπίδη Βουλδοδήμο από το Καπεσόβο, να γράψουν τι ξέρουν γύρω από τους σεισμούς των παραπάνω χρόνων 1879 και 1931.

Ο κ. Κ. Λαζαρίδης, απ' ότι διάβασα στο «Ζαγόρι μας» του μήνα Σεπτεμβρίου 1985 απάντησε στην παράκλησή του κ. Μ. Οικονόμου, αυτό ήταν να επισύσω κι εγώ την απάντησή μου αρκούμενος στα στοιχεία που συγκέντρωσα για τους σεισμούς του Καπεσόβου και κατά το χρόνο 1879.

Εδώ πρέπει να πω κάτι που έχει σχέση με το νερό που βγήκε κάτω από το Καπέσοβο το 1879. Εκείνο τον καιρό οι Καπεσοβίτες πίστευαν πως κατά μήκος του σύραχου και από τη θέση κέντρου της περιοχής Καπεσόβου κατεβαίνει και περνάει από τους Αλ - Λιάδες Καπεσόβου από τον Άγιο Μηνά και κατεβαίνει στο Κουκούλι, σ' όλο αυτό το μήκος που θάναί πάνω κάτω 4—5 χιλιόμετρα περνάει αρκετή ποσότητα νερού, της οποίας μέρος ευρεύεται το Κουκούλι με τις πολλές βρύσες του, το δε πολύ νερό βγαίνει στη Βελλά ή κάποιο αλλού.

Η πίστη αυτή των Καπεσοβιτών, προερχόταν απ' το ότι σε κάθε ράχη στο τέλος της βγαίνει λίγο νερό, όπως είναι το νεράκι αμέσως κάτω από τον κέντρο που μαζεύτηκε και έβγαζε νερό, μετά στον πλαϊνό, απ' εκεί στην κοινούργια βρύση, στον Κάρπενο, στο Σελίο και τέλος κάτω απ' τον Άγιο Μηνά του Κουκουλιού, που το νερό αυτό το πήραν στο Κουκούλι με την κατασκευή έργου υδρεύσεως. Όλα αυτά τα λίγα νερά πηγαίνουν από το δεξιό μέρος που σύρραχου κατά το μέρος του Καπεσόβου. Και όταν τέλος τα τελευταία 4—5 σπίτια του κάτω μαχαλά άρχισαν να τρέμουν από τον σεισμό όταν ένα και πλέον στρέμμα γης με τα δέντρα και με μια καλύβη που υπήρχε άρχισε να κατ'εφύριζε ολισθαίνοντας στην πλαγιά, πίσω από τα χώματα βγήκε ένα μυλואλάκο νερό, τότε όλο το χωριό έτρεξε στο τελευταίο σπίτι και έβγαλαν έξω όλα όσα είχαν μέσα, τρόφιμα, ρούχα, έπιπλα κι ό,τι άλλο κινητό υπήρχε. Όχι για να μη πέσει και τα πλακάκια, αλλά για να φύγουν μαζί με το σπίτι, γιατί νόμιζαν ότι το σπίτι θα φύγει όπως έφυγε μια καλύβη που ήταν παρακάτω και που η λιθωσιά της βρίσκεται ακόμα 70 μέτρα παρακάτω, όπως τρεις μουριές που βρίσκονται και σήμερα θαλερότατες, πολύ καλύτερες από τις παραπάνω μουριές του μπωρένα του Κων/νου

Βουλδοδήμου, απ' τα οποία παρασύρθηκαν τρεις μουριές κι έφτασαν περί τα 60 μέτρα παρακάτω εκεί που βρίσκονται σήμερα. Εδώ πρέπει να πω και κάτι που συμβαίνει σήμερα στο Καπέσοβο, όλα τα σπίτια που είναι από το μεσοχώρι προς τον πέτρινο λόφο Γραδίστα, παρατηρείται ότι όλα τα σπίτια έχουν τάση να κατ'ολισθαίνουν, γιατί κάθε χρόνο παρατηρούνται σχισμές στους τοίχους και ειδικότερα τα κατώφλια των σπιτιών είναι όλα σπασμένα.

«Τα παραπάνω τα είπα πέρα από το θέμα έτσι για την ιστορία».

Η κατ'ολισθαίνουσα λοιπόν αυτή γη και το νερό που βήκε μετά έκαμε τους Καπεσοβίτες να πιστεύουν πώς πως πραγματικά υπάρχει νερό και ότι κάπου έσπασε ο αγωγός όπως πίστευαν και βγήκε το νερό αυτό, γιατί είναι απορίας άξιο να υπάρχει νερό στο μέρος αυτό το οποίο από τότε δεν ξαναβγήκε, επίσης δεν υπάρχει σχετικό ανάπτυγμα να δικαιολογεί το γεγονός.

Ένα σχεδόν ίδιο γεγονός συνέβη στις μέρες μας, στα 1937 στη θέση Τουρνουτάδες 500 μέτρα πάνω από τη θέση Κέντρου, που αν ζούσαν οι παλαιοί Καπεσοβίτες, αυτοί που πίστευαν στον αγωγό του νερού σίγουρα θα έλεγαν ότι είναι το ίδιο το νερό του αγωγού. Αυτόπτης μάρτυρας του συμβάντος αυτού είναι ο Κώστας ο Βαρζώκας που εκείνη την εποχή ήταν δάσκαλος στο Καπέσοβο και κατά σύμπτωση εκείνη τη μέρα ανέβενε για κινήγι στη θέση αυτή.

Για τους σεισμούς του 1879, ο πατέρας μου έλεγε ότι δεν επρόκειτο περί σεισμού αλλά περί ενός τοπικού συμβάντος το οποίο προκλήθηκε από το νερό που μαζεύτηκε και δεν είχε διέξοδο και ακουγόταν όπως έλεγαν οι παλαιοί Καπεσοβίτες οι δαδικοί Καπεσοβίτες, του Πατέρα σκάλοι (ορμαγδός) του Πατέρα που άποψη σχετικά με το νερό που βγήκε, ήταν ότι οι υπόνοιμοι του χωριού είχαν βουλώσει κάτω στην εξοδό που συμπίπτει η εξοδος των υπονόμων να είναι εκεί που βγήκε το νερό. Γιατί το Καπέσοβο, πέρα από τα ρύθρα που έχει στους δρόμους για να μαζεύονται τα νερά της βροχής, και για το καθάρισμα των αποχωρητηρίων, είχε και υπονόμους (λαγούμια) τα οποία μαζέβαν τα νερά από το υπέδαφος.

Αυτά για τους σεισμούς του 1879. Τώρα για τους σεισμούς του 1931 αυτούς που έζησα και πως θυμάμαι πως από τους σεισμούς έπασαν τα περισσότερα μπουχαριά (κασσιόπια) του χωριού και πως σε πολλά σπίτια έγιναν σπασμοί τοίχων, θυμάμαι πως επί αρκετές βροχές, θυμάμαι πως στο υπαίθερο έξω στο αλώνι του χωριού, θυμάμαι ακόμα πως οι μεγαλύτεροι Καπεσοβίτες μαζεύονταν τους Κουκουλιώτες να έρθουν παραπάνω γη να είναι ασφαλείς, γιατί το Κουκούλι πίστευαν πως θα βουλάξει. Τίποτε άλλο. Καπέσοβο 17 Οκτωβρίου 1985

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ Μ. ΒΟΥΛΟΔΗΜΟΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΠΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΕ Ο ΧΡΟΝΗΣ ΔΡΟΥΓΙΑΣ (74 ΧΡΟΝΩΝ) ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΒΟΥΣΑ ΣΤΑ ΜΠΑΓΙΣΤΙΚΑ 1985

Κίνησαν τα καραβάνια τα Ζαγοριανά. Κίνησε και ο καλός μου για τη ξενιτιά.

Δώδεκα χρόνια πέρασαν και έξη εξάμηνα. Ούτε γράμμα μου στέλνει Ούτε αντιλογία.

Μου στέλνει ένα μαντήλι με εκατό φλουριά.

Στην άκρη από το μαντήλι γράφει αντιλογία. Εγώ κόρη μου παντρεύτηκα εδώ στη Βλαχιά.

Πήρα μια βλαχοπούλα και είναι και μάγισσα. Μαγεύει τα καραβάνια και δεν περπατούν

θέλεις κόρη μου παντρεύου θέλεις κόρη μου παντρεύου

θέλεις κόρη μου παντρεύου θέλεις κόρη μου παντρεύου

Όταν κινά να βροχές. (Το έμαθα από τη γυναίκα μου Κατερίνα 10.2.83)

— ★ —

Άστρι μου και αστρίτι μου και Αυγερινό.

Το ταχιά όταν σηκώνεις στη γειτονιά

Ποιόν αφέντη καρτερείς και ποιά κυρά.

Νούδες αφέντη καρτερώ νούδε κυρά

Την αγάπη μου γυρεύω δεν μπορώ να την βρω.

Και που πήγα και την βρήκα μες το γκιόλι μπατσέ.

Τα τριαντάφυλλα ποτίζει το βασιλικό.

Και σκύβω να την φιλήσω δεν με δέχεται.

Ρίχνω μίλο, ρίχνω ρόδο δεν ταραξεται.

Ρίχνω μάλαμα και ασίμη χαμουλέασε.

Ποιούσαν ξένε το χιμώνα όταν κρύωνά

και μούρδες τα καλοκαίρι που καμάταυμε.

(Το έμαθα από τον Απ. Τσαρουχά το 1980)

— ★ —

Πως τ' όπαθες και τ, άκαμες Κύρ Βασίλκη μου

τούτο το Καλοκαίρι.

Παράτησες ξέρω τον τόπο σου τη δόλια τη Βοβούσα

και πήγες γέρονι στ' Άγραφα απάνω απ' την Καρδίτσα

Νίκας Νικητής στο Κουζιμάκι και ο Μπάκας στη Σκοτίνα

και φύγατε γέρονι από το χωριό από τη δόλια τη Βοβούσα.

(Το έμαθα από τη Μαρία Απ. Τέγου - Καμπεράγα (έτών 83) το 1983. Αφορά τραγούδι που έγινε το 1879.)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΕΚΚΛΗΣΗ

Ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας στα πλαίσια της προσπάθειάς του για τη δημιουργία βιβλιοθήκης στη Βίτσα, καλεί όλους τους απόδημους Βιτσιώτες, Ζαγορισίους και οποιουσδήποτε θέλουν να βοηθήσουν αυτή μας την προσπάθεια για να μπορέσει ο σύλλογος να δημιουργήσει τη βιβλιοθήκη και να προσφέρει στους μόνιμους κατοίκους της Βίτσας και ιδίως τη χειμερινή περίοδο που η επικοινωνία με τον υπόλοιπο κόσμο είναι δύσκολη, μια ασχολία, απευθύνει σε εσάς αυτή την έκκληση, μέσω μιας εφημερίδας που μας εκπροσωπεί όλους μας, δηλαδή «Το ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», πιστεύοντας ότι θα ανταποκριθείτε ανάλογα και θα μας βοηθήσετε, γιατί σε κάθε σπιτικό περισσεύει και κάποιο βιβλίο που μπορεί μεν να μην έχει αξία εκεί, αλλά στη βιβλία οθόνη ενός χωριού να γίνει εκατό φορές πολυτιμότερο. Περιμένουμε λοιπόν τη βοήθειά σας στη διεύθυνση:

ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΙΤΣΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ 44007 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ή να μας ειδοποιήσετε να έρθουμε να τα παραλάβουμε. Σας ευχαριστούμε προκαταβολικά.

Μετά τιμής Εκπολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας

ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

● Συνέχεια από τη σελ. 17

τιοτικών συλλόγων πρέπει να προβλάνονται και τα βιβλία που γράφουν για τα χωριά του Ζαγορίου και γενικά το Ζαγόρι.

Την έλλειψη αυτή διαπίστωσα και σε μια γωνιά κοντά στην Πλατεία του χωριού όπου χόρευαν οι όμιλοι τοποθέτησα ένα τραπέζι με το βιβλίο μου. Αν είχαν προβλθεί τα βιβλία απ' τον Σύλλογο Βρυσοχωρίου περισσότεροι Ζαγοριανοί θα αγοράζαν το βιβλίο σαν ενθύμιο απ' τη γιορτή και θα γνώριζαν την ιστορία του. Ελπίζω ότι αυτή η σοβαρή παρατήρηση των οργανωτών τέτοιων εκδηλώσεων δεν θα επανέλθει στις επόμενες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Η συνάντηση στο Βρυσοχώρι ήταν μια πετυχημένη εκδήλωση των χορευτικών ομίλων αλλά όχι πλήρως πολιτιστική εκδήλωση. Πρέπει λοιπόν το πρόγραμμα να πλουτισθεί και να μη περιοριστεί στους χορούς και τα τραπέζια γεμάτα νόστιμα ψητά και ποτά παίρνοντας την μορφή Πανηγυριού. Όχι αγαπητοί Ζαγοριανοί άλλο είναι το πνεύμα, ο σκοπός των πολιτιστικών εκδηλώσεων, άλλο του Πανηγυριού.

Η απουσία από τις εκδηλώσεις των Πολιτιστικών Συλλόγων Ηλιοχωρίου, Λοπάδας, γειτονικών χωριών άφησε μεγάλο κενό και βάζει το ερώτημα: Πού οφείλεται η απουσία αυτή; Εύχομαι να μην απουσιάσουν από τις εκδηλώσεις των άλλων χρόνων. Η περιοχή μας πέρασε στην ιστορία του Έπους του 1940 και του αγώνα κατά του κατακτητή.

Ν. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

«ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ»

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ 1η ΣΕΛΙΔΑ
Έχω υπ' όψιν μου συναυλισμούς που πληρώσε περίπου 1.000.000 για μεταφορικά που αναλογούσε 50.000 σε κάθε συνεταίρο.

Είναι τόσο χαμηλή η οργάνωση τους ώστε χρόνια τώρα δεν κατόρθωσαν να αποκτήσει ο συνεταίρι-σμός ούτε τα απαιτούμενα μηχανικά ξυλοπρίονα. Αρκούντα να τα νοικιάζουν και να παραπονούνται τελικά για την υπερβολική επιβάρυνση από το νοίκιο.

Τρανή απόδειξη της παραγωγικό-τητας τους στο συνεταίριση είναι ότι, όταν εργάζονται σε δάση μακριά από το χωριό και για λογαριασμό τους η απόδοσή τους είναι τουλάχιστον διπλάσια.

Το θέμα όμως των συνεταρισμών είναι πολύ μεγάλο και πρέπει να ασχοληθούμε στο μέλλον.

Στη σημερινή οικονομία που ο συναγωνισμός μάχεται στην «κόψη του ξυραφιού» δεν υπάρχει περιώ-ριο για μειωμένη απόδοση. Η αυξη-μένη παραγωγικότητα χρόνο με το χρόνο καθίσταται πιο έντονη για την απόκτηση ικανοποιητικού εισο-δήματος.

Απόδειξη όσοι εργάζονται αποδο-τικά πλουτίζουν. Ενώ οι υπόλοιποι αρκούνται στην υποασχολήση ή στο μικρό μεροκάματο.

Και τώρα στα θέματα που θέτει ο Ε. Βουλδωμένος:

I. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΞΥΛΟΥ

Πρέπει ο Ε.Β. να εννοεί την εκμε-τάλλευση των δασών. Το εισόδημα των δασεργατών θα διπλασιάζονταν εάν η υλοτόμηση του δάσους γινό-ταν με το απαιτούμενο τρόπο εκμε-τάλλευσης.

Δεν αναφέρει ο Ε.Β. ότι ο τρόπος με τον οποίον υλοτομούν τα δάση

όλοι οι δασεργάτες μας είναι χειρό-τερος κι από τον πρωτόγονο. Δα-σολόγοι και δασεργάτες ποτέ δεν ενδιαφέρθηκαν για την οικονομική απόδοση του δάσους. Αντίθετα τα «γρήρασαν».

Το δένδρο που υλοτομείται τους μήνες που κυκλοφορούν οι χυμοί του (Απρίλης - Σεπτέμβρης), απο-δίδει το 40% της εμπορικής του α-ξίας. Το ξύλο θα μαυρίσει και θα σαρακωθεί.

Αν και το ξύλο των δασών μας, είναι σκληρότερο και ποιοτικά ανώ-τερο π.χ. από του Σουηδικού, η ε-μπορική του αξία είναι δυσανάλο-γα χαμηλή. Όπως διαπιστώνουμε α-πό τα αρχοντικά και η ξυλεία τους αντέχει αν και περσάν 200 ή περ-σσότερα χρόνια σ' αντίθεση με τη σημερινή που είναι ζήτημα εάν θα

κρατήσει λίγες δεκαετίες.

Δεύτερος κύριος παράγοντας της μειωμένης απόδοσης του δάσους εί-ναι η έλλειψη δασικών δρόμων. Μό-νον το 1/3 της δυναμικότητας των δασών μας εκμεταλλεύεται από την έλλειψη δρόμων (στοιχεία Υπ. Γεωρ-γίας).

Από τις δύο παραπάνω περιπτώ-σεις, αποδεικνύεται πόσο μεγάλες δυνατότητες υπάρχουν για την αύ-ξηση του εισοδήματος των δασερ-γατών.

Οι δικαιολογίες είναι πολλές, κατά τη γνώμη μου όμως καθόλου αξεπέ-ραστες.

II. ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΞΥΛΟΥ

Από τις βασικότερες πηγές της οι-κονομίας στο Ζαγόρι.

Και όμως καμία συνεταριστική μονάδα δεν λειτουργεί στο Ζαγόρι. Βασική αιτία η έλλειψη συνεταρι-στικής συνειδησης και ο αδικαιολό-γητος φόβος δανειοδότησης, που σε περίπτωση μακροχρόνιου δανεισμού πλησιάζει τα όρια δωρεάς.

Θα άλλαζε όψη η οικονομία στο Ζαγόρι εάν η συνεταριστική ιδέα προωθείτο. Με μικρούς όστω, συνε-ταρισμούς είναι δυνατόν να αξιο-ποιηθεί η εργασία του αγροτικού πληθυσμού. Απαιτείται όμως οι συ-νεταίρισμοι να οργανωθούν σε ε-μπορική βάση, χωρίς κηφήνες. Τέ-λειος συνδιασμός ο εργατικός δυνα-μισμός και η εμπορική εμπειρία. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι οι δασεργάτες έχουν κέρδος να συνε-ταριστούν με εμπόρους.

Η οργάνωση μιας συνεταριστικής μονάδας επεξεργασίας ξύλου δεν α-παιτεί μεγάλες επενδύσεις. Η προ-μήθεια συγχρόνου «καταράκτη» μι-ας «κορδέλας» και των παγίων εγ-καταστάσεων δεν ξεπερνά τα 10.000.000 δρχ. Για 20μελή συνεταίρι-σμο αναλογεί 500.000 κατά συνεταί-ρο και για 25ετή δανεισμό 20.000 το χρόνο. Ασήμαντο ποσό απέναντι στα κέρδη. Δεν πρέπει να υπολογι-στεί επιβάρυνση τόκου γιατί η υπο-τίμηση του εθνικού νομίσματος υ-περκαλύπτει το ποσό του τόκου.

Το οικονομικό αποτέλεσμα θάναι μεγαλύτερο, όταν η μονάδα θα εξυ-ζηρείται και γειτονικές κοινότητες.

Επιτρέπεται οι δασκοί συνεταί-ρισμοί να περιορίζουν τη δραστηρι-ότητά τους στην πώληση της υλο-τομημένης ξυλείας στο δάσος; Η με-τατροπή σε εμπορεύσιμη ξυλεία των κορμών ανάλογα προς την ποιότητα του ξύλου και η πώλησή του σε ευ-νοϊκή εποχή θα έδινε στους συνε-ταίρους ηξημένο εισόδημα. Πολύ δε περισσότερο εάν με τον χρόνο οι εργασίες επεκτείνονταν και σε τεχ-νικές κατασκευές. Παράδειγμα και πάλι τα εργαστήρια του Μετσόβου.

III. ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ

Είναι κλάδος που συμπληρώνει το ετήσιο εισόδημα της Ζαγορίας που

υποαπασχολείται. Δεν νομίζω όμως ότι είναι πραγματοποιήσιμη.

Η βιοτεχνία που θα δημιουργούσε ένα τέτοιο κλάδο — πρέπει να εν-νοεί ο Ε.Β. τη μετατροπή του υ-φάσματος σε κομμάτια (πουλόβερ, ζακέτες, είδη σπορ κ.λ.π.) — χρειά-ζεται την σε ακριβή χρονικά διαστή-ματα παράδοση της εργασίας. Α-παιτείται εργατική συνείδηση και παραγωγικότητα. Υπάρχουν σήμερα στο Ζαγόρι τέτοιες προ-υποθέσεις ώστε να διακινδυνεύσει ο παραγω-γός τη δημιουργία τέτοιας μονάδας;

Αντίθετα είναι βιώσιμη οικογενεια-κή μονάδα σε παραδοσιακά κυρίως υφαντά (χαλιά, καλίμα, μαξιλάρια, κουβέρτες) όπως γίνεται σε πολλά μέρη της χώρας μας.

Σίγουρη δουλειά, εξασφαλισμένη ζήτηση και μικρό χρηματικό κεφά-λαιο. Την εκπαίδευση μπορούν να καλύψουν οι σχολές Μονοδενδρίου και Άνω Πεδινών, ύστερα από ανά-λογη οικονομική ενίσχυση του Ε.Ο. Μ.Ε.Χ., είτε στις σχολές τους είτε με σεμινάρια στα χωριά που υπάρ-χουν οι προ-υποθέσεις προφοράς εργασίας

Θα επιτυγχάνονται δε καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα εάν ο Ε.Ο. Μ.Ε.Χ. οργάνωνε τμήμα πώλησης των προϊόντων στα Γιάννινα ώστε οι παραγωγοί να νοιώθουν εξηφα-λισμένη τη διάθεση των προϊόν-των τους.

Και εδώ χρειάζεται η εμπορική ι-κανότητα που μπορούσε να εξασφα-λιστεί με τη συνεργασία μιας εμπο-ρικής επιχείρησης που θα διάθετε τα προϊόντα λιανικά έναντι ενός 20%ο ποσοστού προμηθείας. Για τις περιπτώσεις βέβαια που ο παρα-γωγός ή ομάδα παραγωγών δεν ήθε-λαν να διαθέτουν οι ίδιοι την παρα-γωγή τους.

IV. ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Με άνεση μπορούν να λειτουργή-σουν εργαστήρια λαϊκής τέχνης — όπως στις Φραγκάδες. Για την τόνω-ση δε τις προσπάθειες πρέπει το κράτος να δώσει αναπτυξιακά κίνη-τρα για να καλυφθεί η οικονομική ε-πιβάρυνση κ.λ.π. μεταξύ κέντρου και ορεινών περιοχών που πρέπει να είναι:

- Κατάργηση του Φόρου κύκλου εργασιών.
- Κατάργηση του Φόρου Πολυ-τελείας.
- Παροχή χρηματοδότησης με την εγγύηση του κράτους για εγκαταστάσεις λειτουργίας ερ-γαστηρίων και κίνηση κεφαλαί-ων χωρίς τις εξαντλητικές γρα-φειοκρατικές διατυπώσεις, που δεν μπορούν να παρακολουθή-σουν οι κάτοικοι των απομα-κρυσμένων περιοχών.
- Σταδιακή χρηματοδότηση στον πρώτο χρόνο της εκπαίδευσης των μαθητευομένων.
- Απαλλαγή των εργοδοτών από την επιβάρυνση των κοινωνι-κών ασφαλίσεων για τους μα-

θητευομένους στον πρώτο τουλάχιστο χρόνο.

Μερικά από τα παραπάνω γίνε-ται παροχή υπηρεσιών από τους συ-νεταίριτες και ειδικότερα από τις Ζαγορίες οι οποίες σήμερα στο σύνολό τους σχεδόν αρνούνται να γούντο στις Σχολές του Ζαγορίου τμήματα λαϊκής τέχνης (ξυλινόμ-πτα, ασημουργία, χαλκοουργία κ.λ.π.). Κατά τη γνώμη μας τα 20ήμερα σεμινάρια του Υπουργείου Γεωργίας με χρηματοδότηση της ΕΟΚ περ-ορίζονται στη παροχή στοιχειών γνώσεων. Δεν προσφέρουν ουσια-στική βοήθεια εάν το 20ήμερο δεν πε-κταθεί και δεν προχωρήσουν στη δημιουργία μερικών πρωτύπων ερ-γατηρίων.

Πολύτιμη συμβολή για την πορ-μογή των τεχνιτών λαϊκής τέχνης θα ήταν εάν η αρμόδια υπηρεσία τους χρησιμοποιούσε και σε δασέ-λους στις τεχνικές σχολές του Ζαγο-ρίου, ή έστω εάν δίναν μερικά μαθή-ματα στους μαθητές των σχολών (τεχνικών ή κλασικών).

V. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΜΑΡΜΑΡΟΥ

Δεν υπάρχει στο Ζαγόρι μαρμα-ρόφο περιοχή που να συντηρεί βιο-μηχανική Μονάδα Μαρμάρου. Αν ο κ. Ε.Β. γνωρίζει κάτι σχετικά, συ-νεργάτης μας ειδικός για τα μάρμα-ρα, δέχεται να ερευνήσει την περ-οχή σε βάθος, χωρίς αμοιβή.

VI. ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ

Από προσωπική έρευνα διαπισ-τάμε ότι ούτε το Υπουργείο Γεωρ-γίας (Δ/ση Ιωαννίνων), ούτε η Α-γροτική Τράπεζα είναι σε θέση να προσφέρουν θετική βοήθεια για τη

αγορά μελισσοκομικών μονάδων ο-τε συμβάλουν στη καλλιέργεια και την εκμετάλλευσή τους. Δεν έχουν ο-τε τη δυνατότητα να βοηθήσουν τους μελισσοκόμους να αντιμετωπί-σουν την επιδημία που καταστράφη-τις κυψέλες τελευταία.

Φίλος συμπατριώτης μελισσοκο-μός έχει τη γνώμη ότι λίγες περ-οχές στο Ζαγόρι προσφέρονται για την παραγωγή καλής ποιότητας με-λιού.

VII. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η σπουδαιότερη πλουτοπαραγ-ική πηγή στο Ζαγόρι που μπορεί να καλύψει το 50%ο του τοπικού εισο-δήματος.

Οι μοναδικές στη χώρα μας φυσι-κές καλλονές, (Τύμφη, Βίος, γεωρ-γία, οικισμοί, ορμητικά καθαρά πο-τάμια, πολιτιστικοί θησαυροί), απο-τελούν σοβαρό πόλο έλξης τουρι-στών που σήμερα επισκέπτονται κα-τά χιλιάδες άλλα διαμερίσματα με λιγότερες ομορφιές.

Απαιτείται βέβαια τουριστική υπο-

δομή. Όμως ο κύριος άξονας είναι η παροχή υπηρεσιών από τους συ-νεταίριτες και ειδικότερα από τις Ζαγορίες οι οποίες σήμερα στο σύνολό τους σχεδόν αρνούνται να γούντο στις Σχολές του Ζαγορίου τμήματα λαϊκής τέχνης (ξυλινόμ-πτα, ασημουργία, χαλκοουργία κ.λ.π.). Κατά τη γνώμη μας τα 20ήμερα σεμινάρια του Υπουργείου Γεωργίας με χρηματοδότηση της ΕΟΚ περ-ορίζονται στη παροχή στοιχειών γνώσεων. Δεν προσφέρουν ουσια-στική βοήθεια εάν το 20ήμερο δεν πε-κταθεί και δεν προχωρήσουν στη δημιουργία μερικών πρωτύπων ερ-γατηρίων.

βέβαιο είναι ότι ήδη μερικές μο-νάδες στο Ζαγόρι (Αρίστη, Μονο-δενδρί, Πάμπκο, Τσεπέλοβο κ.λ.) ό-χι μόνο εργάζονται αποδοτικά αλλά πραγματοποιούν και σημαντικά κέρ-δη.

Στο φύλλο του Ιανουαρίου 1983 έχουμε ασχοληθεί με λεπτομέρεια για την ανάπτυξη του τουρισμού και δεν πρέπει να τα επαναλαμβάνο-με.

VIII. ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Συμφέρι η καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων μόνον εάν εξασφαλί-ζουν ανταγωνιστικές τιμές. Για τού-το απαιτείται η χρησιμοποίηση των νέων επιστημονικών μεθόδων και τεχνικών μέσων σε συνεταριστική βάση. Μικρή εδαφική έκταση δεν είναι δυνατόν να αποδώσει.

Δεν μπορεί να πω ποιες δυνατότη-τες υπάρχουν. Χρειάζεται εργασία για τη μελέτη του εδάφους, των κλιματολογικών συνθηκών και της απόδοσης. Παράδειγμα το Μέτσοβο με τις ίδιες κλιματολογικές συνθήκες, ύστερα από έρευνα, φύτεψε αμπε-λώνες με εκλεκτά κλήματα και παρά-γει ένα από τα ακριβώτερα Ελληνι-κά κρασιά.

Η συμβολή των γεωργικών υπηρε-σιών απαραίτητη γιατί μέχρι τώρα απ' ότι ξέρουμε καμιά ουσιαστική μελέτη δεν έγινε για τις δυνατότη-τες του εδάφους μας, ή τουλachi-στον δεν κοινοποιήθηκε στους αγρό-τες μας.

Επιβάλλεται η κοινητοποίηση των οργανώσεων μας για τη δραστηρι-οποίηση των γεωργικών υπηρεσιών.

IX. X. ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ — ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Ο τρίτος από τους πλουτοπαρ-αγωγικούς πόρους στο Ζαγόρι (Του-

ρισμός, δάση, κτηνοτροφία) θέμα που ξεφεύγει από τις δυνατότητες μας απλής μελέτης. Απαιτείται σο-βαρή εργασία.

Επιδοφόρο το πρόγραμμα της

Ε.Ο.Κ. για την κτηνοτροφία αν ε-φαρμοστεί με συνέπεια.

Μέχρι τώρα η κτηνοτροφία συνε-χίζει τον παραδοσιακό τρόπο βο-σκής χωρίς καμιά επιστημονική κα-θοδήγηση, ίσως με μόνη εξαίρεση την κτηνιατρική.

Οι βοσκότοποι χωρίς αγρανάπαυ-ση, όπως στα προηγμένα κράτη, ε-ξάντλησαν τις δυνατότητές τους για πλούσια βοσκή χωρίς κάποιος υ-πεύθυνος να ενδιαφερθεί.

Για την πτηνοτροφία πιθανόν να υπάρχουν χώροι όπου θα απέδιδε καλό και νόστιμο κρέας όπως π.χ. τα Ριζανά με τον συνδυασμό πτηνο-τροφών και ελεύθερης βοσκής.

Θα υπάρξει κάποιος φορέας που θα ζητήσει την διερεύνηση του θέ-ματος;

Να υπενθυμίσουμε ότι γεωργοκτη-νοτροφική εργασία αν δεν εξασφαλί-ζει ικανοποιητικό μεροκάματο δεν πρέπει να αποτελεί αντικείμενο εκμε-τάλλευσης όταν με τις ίδιες ώρες άλ-λη επαγγελματική απασχόληση εξα-σφαλίζει μεγαλύτερη οικονομική α-πόδοση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΕΡΓΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ

I—II. ΦΥΤΕΥΗ ΚΑΡΥΔΙΑΣ - ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΑΣ - ΟΠΩΡΟ-ΦΟΡΩΝ ΔΕΜΑΡΩΝ

Δεν γνωρίζω εάν ευδοκίμει στο Ζαγόρι και ποιο είδος οπωροφόρων δένδρων, είναι έργο ειδικών. Ποτέ μου όμως δεν μπόρεσα να καταλά-βω γιατί οι Ζαγορίσιοι δεν φυτεύ-ουν στους χέρσους αγρούς τους κά-θε χρόνο μερικά δένδρα ξηρών καρ-πών που έχουν ζήτηση, καλή τιμή και το ...σπουδαιότερο δεν θέλουν ιδιαίτερη φροντίδα και εργασία. Τι έχουν να χάσουν; Λίγος ο κόπος για το φύτευμα. Μόνη σοβαρή εργασία η συγκομιδή.

III. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΛΥΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Ο όρος πολυκατοικία δεν ανταπο-κρίνεται ίσως σ' αυτό που εννοεί ο Ε. Βουλδωμένος.

Ορθή η πρόταση που ανταποκρί-νεται στις ανάγκες των μόνιμων κα-τοίκων, ιδίως κάποιες ηλικίες ή με-προβλήματα υγείας. Οι γεροντάδο-γοι υποστηρίζουν ότι το κρύο είναι εχθρός των ηλικιωμένων. Εκτός ό-μως της θέρμανσης ή η γενικότερη διαβίωση θάταν ευχάριστη.

Πρακτική λύση είναι η μετατροπή αρχοντικού σε ξενώνα ή η ανέγερση νεόκτιστου από την κοινότητα, που δανεοδοτείται και επιδοτείται μέχρι 50%ο της ολικής δαπάνης. Το μέ-γεθος από τις κοινωνικές αρχές. Τι φοβούνται μήπως τους το πάρει το κράι. Πάλι σ' αυτούς θα το δώσει για εκμετάλλευση.

Τους νεκρούς μήνες του χειμώνα

με εξαίρεση ίσως τις γιορτές των Χριστουγέννων μπορούν να χρησι-μοποιηθούν για διαμονή από τους κατοίκους.

Ένα σοβαρό πρόβλημα που θα δη-μιουργηθεί είναι οι δαπάνες λειτουρ-γίας του τους μήνες που θα μένουν οι κάτοικοι παρ' ότι θάναι μικρότε-ρες σε αναλογία η προσφορά υπηρεσι-ών για τη λειτουργία του.

Ο Ε.Β. με την μακρά πείρα του προέδρου Καπεσόβου πρέπει να κά-νει τις προτάσεις του που ασφαλώς θα χρησιμεύσουν και σ' άλλες πα-ρόμοιες περιπτώσεις.

Θα πρέπει επίσης να προβλεφθεί η κατασκευή πολλών εστών στην κου-ζίνα ώστε να εξυπηρετούνται όλες οι νοικοκυρές.

IV. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΟΙΚΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

Το Οικοτροφείο Τσεπέλοβου πι-στεύω ότι υπερκαλύπτει, προς το παρόν, τις ανάγκες του Ζαγορίου.

Αντί Οικοτροφείου επιβάλλεται η λειτουργία στο Γυμνάσιο μιας του-λάχιστον τεχνικής σχολής ώστε οι νέοι μας να επιδοθούν και σε άλλα επαγγέλματα εκτός του δημοσίου υ-παλλήλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

Με τις ορεινές προβληματικές πε-ριοχές και συγκεκριμένα το Ζαγόρι ποτέ δεν ασχολήθηκαν σοβαρά τόσο οι Κεντρικές Υπηρεσίες του Κράτους όσο και η Νομαρχία Ιωαννίνων. Πο-λύ δε περισσότερο με την αξιοποίη-ση των πλουτοπαραγωγικών τους πηγών.

Κατά καιρούς συντάχθηκαν μελέ-τες «σφαίρικές» αλλά ... άσφαρες, βεβη προγράμματα χωρίς συνέχεια εφαρμογής τους. Οι μόνοι κερδοσι-μοί στάθηκαν οι συντάκτες τους... Πριν από ένα χρόνο ζήτησα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες του Ε.Ο.Τ. κά-ποια σφαιρικά μελέτη που είχε στο-χίσει προ 5ετίας 5 εκατομμύρια. Κα-μιά υπηρεσία του δεν γνώριζε σε πιο χρονοτούλαπο βρίσκταν.

Όταν ζητήθηκε από τους φορείς, στην ειδική σύσκεψη για τη σύνταξη του τελευταίου βετούς προγράμμα-τος, να εκθέσουν τις απόψεις τους, υπέβαλα την ερώτηση. «Πριν υπο-βληθούν νέες προτάσεις δεν είναι σκόπιμο να συμβουλευθούμε τις μέ-χρι τώρα μελέτες και εκεί επάνω να γίνουν προτάσεις για να βελτι-ωθούν; Καμιά υπηρεσία δεν είχε υπ' όψη της έστω και μία μελέτη.

Οι υπηρεσίες μας ακολουθούν τις εμβληματικές λύσεις και ...βλέπου-με. Μακροχρόνια πρόγραμμα ποτέ.

Και όμως, με λίγο νοικοκυριό και προσπάθεια, πολλά προβλήματα θα-χαν θεραπευθεί.

α) Αναφορικά με το Νόμο που ε-πιβάλλει τον παραδοσιακό τρόπο για

τις οικοδομές στους οικισμούς του Ζαγορίου, έχουμε και οι Ζαγορίσιοι την ευθύνη. Δεν κινηθήκαμε δυναμι-κά όπως με την κυνηγετική περιοχή. Πού είναι οι οργανώσεις μας; Πού είναι οι σωτήρες μας που ξεσήκωσαν τον κόσμο για την κατάργηση της Κυνηγετικής Περιοχής; Επισκέφθηκε καμιά επιτροπή το Υ.Χ.Ο.Π.;

β) Άδεια μηχανικού: Πρέπει να ξε-χωριστεί το θέμα από το προηγού-μενο που ισχύει μόνο μέσα στους οικισμούς ενώ η άδεια του μηχανι-κού απαιτείται και για σταύλο ε-κτός οικισμού, άσχετα αν ο Νό-μος για τα παραδοσιακά στάθηκε α-φορμή να την επιβάλουν οι μηχανι-κοί. Και εδώ ισχύει ότι παραπάνω, όχι μόνο καμιά κίνηση, αλλά ούτε που έχουμε καλά μελετήσει τις λε-πτομέρειες. Η αποστολή μερικών τη-λεγραφημάτων ή εγγράφων σε τίπο-τε δεν συμβάλουν. Ποιός τα διαβά-ζει;

γ) Στην πρόταση να απαλλαγούν οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών κατά 50%ο από το φόρο αγοροπω-λησίας αντιπροτείνω ότι πρέπει να απαλλαγούν από το φόρο κάθε αγο-ροπωλησίας και τον φόρον κληρονο-μίας για κάθε παραδοσιακό ακίνητο. Ένα κίνητρο για την αντιμετώπιση της δαπάνης συντήρησής τους.

δ) Δεν πρέπει να ζητάμε τη μείω-ση του τιμολογίου της ΔΕΗ για οι-κιακή χρήση. Αντίθετα δικαιολογεί-ται για βιοτεχνικά εργαστήρια και τα μαγαζιά, που ενώ τους χειμερι-νούς μήνες είναι χωρίς έσοδα πλη-ρώνουν το ρεύμα όσο και τα κατα-στήματα πολυτελείας των Αθηνών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πρέπει κάποτε να το καταλάβουν οι μόνιμοι κάτοικοι στο Ζαγόρι και απευθυνόμενοι στους νέους —οι πε-τυχημένοι ζενιτεμένοι μας το γνω-ρίζουν καλά— ότι, ό που υ-πάρχει οικονομική ανάπτυξη από ΑΝΑΤΟ-ΛΗ μέχρι ΔΥΣΗ ΕΧΕΙ ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙ με την εν-τατική πνευματική ή χειρωνακτική εργασία.

Ακρογωνιαίος λίθος της επιτυχίας η ΠΑ-ραγωγικότητα στην ερ-γασία όπως κατ' επανάλη-ψη τόνισε και σ' κ. Πρωθυπουργός.

Κίμων Κυριαζής

ΔΩΡΕΕΣ

ΔΙΚΟΡΦΟ: Η Αικατερίνη Ν. Μη-τροπούλου κατέθεσε 2.000 δρχ. στον Άγιο Μηνά του χωριού μας και 1.000 στον Αη - Γιάννη στη μνήμη του Δημ. Ρεσσοπούλου.

— ★ —

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Για τη στέγη Α-γίου Δημητρίου προσέφεραν:

Κληροδότημα Απ. Σολωμού	30.000
Άγιος Νικόλαος	30.000
Κων. Α. Φουνταρας	2.000
Μαγδ. Π. Γκράτζιου	1.000

Από την προσπάθεια που κάνει ο συνεργάτης μας κ. Σταθης Δ. Λαμπρίδης για την καταγραφή σελίδων της ιστορίας του χωριού του «Πάνω» —

Η ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ

Η αγαθοεργία, το εὖ πολεῖν, το εὖ πράττειν, είναι συνηθισμένη με τη ζωή και την ανάπτυξη του χωριού. Όλη την ιστορική διαδρομή του.

Ο θεόφιλος Ίω. Λαμπρίδης στην εποχή του στα Ήπ. Μελετήματα αναφέρει όλα τα δώματα δωρητών και εὐεργετών που δίνουν από το υστέρημα τους για την εκκλησία, το σχολείο, άλλα κοινωνικά έργα, προικοδοδότηση φτωχών κοριτσιών κ.λ. Είναι ο κατάλογος πλούσιος και αποδοκιμαστικός στην κοινωνική του υπευθυνότητα, τον πατριωτισμό του συνόλου των κατοίκων του χωριού. Θα αναγράφει ο Λαμπρίδης Σουδενιώτη που θυσίασε για να ανταποκριθεί στην εδραίωση.

Οι επώνυμοι δωρητές και εὐεργέτες που είναι οι πιο πολλοί —

ΣΤΑΘΗΣ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

σας από όλη την Ελλάδα σ' αυτό το χωριό, εάν φυσικά τηρηθούν οι ανάγκες, παρακαλούνται και την αγαθοεργία έθελαν για στόχο έμπνευμένου από την πατριδοσθή.

Την παράδοση ωστόσο καλλιέργησαν και της έδωσαν τόση μεγαλοσύνη, τόση έκταση ανώγειμοι Σουδενιώτες.

Και τα σχολικά κτήρια είναι μνημεία λαμπρά επώνυμων Σουδενιωτών, που τα κληροδότησαν για κοινό καλό.

Πιο γρήγορα όμως από αυτά είναι χτισμένα τα Μοναστήρια, ή Αγία Παρασκευή, ή Εὐαγγελιστρια, ή κεντρική Έκκλησία, ή Αγίος Δημήτριος, μνημεία λαμπρά - αθάνατα, που τα φρόντισαν, διαποιήσαν και τα έχτισαν Σουδενιώτες, οι οποίοι πέφταν ανώγειμοι.

Όλοι έμεινε που κάθε Κυριακή, κάθε γιορτή, κάθε μεγάλη μέρα προσερχόμενοι, κάναμε το σταυρό μας και ανάβουμε το κερί μας στους οίκους αυτούς που Θεού, διερωτηθήκαμε ποτέ ποιοι τα έφτιασαν. Τους έγινε κάποιο μνημόσυνο για να τιμηθεί ο ανώγειμος Σουδενιώτης με τη μεγάλη και θεάρεστη προσφορά του.

Πόσο διαφορετικοί ήταν εκείνοι από έμάς τους σημερινούς. Πόση Θεοσέβεια, πόση αγάπη για τον τόπο τους έπρεπε να τους έχει επηρεάσει για να φιλοτεχνήσουν αυτά τα θεάματα έργα τους.

Αν πάτε να έκαψανιστήτε κάποτε στην Εὐαγγελιστρια και κά-

Σουδενά» καταχωρίζουμε αποσπάσματα στο περιοδικό μας από το Κεφάλαιο Ε', που αναφέρεται στην Αγαθοεργία του χωριού:

στασείτε ότι για τις τοιχογραφίες της Έκκλησίας, έργα τέχνης αξιόλογα, χορηγός ήταν ο Χρ. Μαρτίνος από το Καπέσο, ο ιστορικός άγιοςγράφος ήταν ο Λάζαρος Ι. Λαζόπουλος. Αιώνια φυσικά ή μνήμη και του χορηγού και του άγιοςγράφου. Οι έλλοι που μόχθησαν και εδωκάνησαν για να γίνει ή Έκκλησία με τον προϋπόθεση, ο κατεργάτης, όλα τα κτίσματα του Μοναστηριού ποιο ήταν; Έμειναν ανώγειμοι και ήταν αυτοί φυσικά πρόσωπα άριστων Χριστιανών, ήταν από αυτούς, για τους οποίους αναφέρει ο άειμνηστος Φ. Κόντογλου, από λαμπρά του έμπνευσης, την ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

«Ηταν άγνωστοι έφημοι που κομμάτιζαν εν Κυρίω, χωρίς να ταράξουν την ειρήνη τους οι μάταιοι έπανοι των ανθρώπων». «Αδελφότητα ωστόσο για έμάς τους σημερινούς με τις άδυναμίες μας, από τα συνηθισμένα για τους ανθρώπους εκείνης της εποχής».

Κάτι άλλο θυμόμαστε και θέλω να το αναφέρω σ' αυτή τη σελίδα. Στον «Αι - Δημήτρη» του χωριού, ανάμεσα στους έλλους θησαυρούς, βρίσκουμε και το Εὐαγγέλιο, που το επικάλυμμα έχει φιλοτεχνήσει ο μεγάλος άσκημοσύνης, της εποχής, άρχιτεχνίτης του Άλκι Πατά, Άθ. Τσιμολής, γύρω στα 1808 με το άξισμα.

Ο ίδιος φρόντισε να μας γνωρίσει και αποθανάτισαν τον φιλοτεχνήσαντα το επικάλυμμα με το ένομα και έπαινο του. «Ο άειμνηστος ωστόσο το 1808 δύο χιλιάδες γρόσια για να γίνει το επικάλυμμα ποιος Σουδενιώτης ήταν; Η άνωγειμία τον εξαφάνισε για να γίνει ο άγνωστος έφημος Θεοσέβης Χριστιανός, όπως τον παραστάσε ο Φ. Κόντογλου.

Αλλά να προχωρήσουμε σ' αυτό το κεφάλαιο. Ο μακαρίτης μεγάλος Σουδενιώτης Νικόλαος Χ. Γεωργιάδης με την προσωπικότητα του όποιου άσχηλθήκαμε σε κάποιο άλλο σημείο μας, σε άφηνμένες σελίδες που εύτυχώς έχουν περυσινά γράφον και μνημόσυνο γύρω από το αναφερόμενο κεφάλαιο αναφέρει:

Σημειώ έδεικνύοντας έδώ ότι τα κληροδοτήματα «Ανω - Σουδενίου» υπερέβαιναν συνολικά τις δεκαμισιάδες χρυσές λίρας. Σοβαρόν δε πράξη και έτος έδωσαν και οι όδοι των χωριών. Τα ταμεία των Έκκλησιών, των Μονών ήσαν έμπνευσης προσωπικότητα των πατριωτικών ψυχών.

Όλα ωστόσο έπενδυμένα σε

ένστοιχες έμολογες, χρεώγραφα έλληνικών θανόντων, λαχειοφόρες έμολογες Ε.Τ.Ε. (Έθ. Τραπεζής Έλλάδος) χρεώγραφα σιδηροδρόμου Λαρίσης και από εύτυχτη συγκυρία σε 3 μετοχές της Ε.Τ.Ε., έξιανεμιστήσαν και έγιναν οκτώ κοπών με τη λύση του Β' παγκοσμίου πολέμου, έκατος φυσικά από τις 3 μετοχές της Ε.Τ.Ε. στο ένομα του Παναγιώτη Λαζάρου, που χρησιμοποιήθηκαν άργότερα για να θεμελιωθεί το κτήριο της Λαμπριαδίου Βιοτεχνικής Σχολής.

Έτσι με μεταμορφώθηκαν σε ακία κοπών, μολοντί είχαν και το στοχείο της καταθέσεως έσαι. Αποτέλεσαν έτσι κεφάλαιο του Τραπεζικού Έθρύματος της Έθνομικής Τραπεζής. Ποιος όμως κινήθηκε, ποιος έγγινε την Τράπεζα για τη μεγάλη αυτή ύπόθεση. Οι καταθέτες έλεις αυτές ήταν κεφάλαιο, που έπρεπε να ύλοποιηθούν σε άνάλογες μετοχές και έτσι να έχουν την τύχη που είχαν, δηλ. τη θέμενση.

Σημειώται «Πειραιεύς άπειράριθμα υπάρχουν στην πρωτεύουσα, πρόεδροι και παραπροέδροι κεραιούσαν τις σφραγίδες για να τις κρατούν άπλωες και να προβάλλονται σε γιορτές και πανηγύρια».

Ούτως ούτως ή Ε.Τ.Ε. έλεις των εὐεργετών μικρών και μεγάλων, χωρίς να διαμαρτυρηθεί κανένας Χριστιανός, κανένας «Πειραιεύς».

Τώρα αν θέλουμε να βρούμε και τους φταχτές. Παρακαλούνται από κάποια ιστορική αναγκαιότητα έμεινε έμεις της έδως ούτως ή άλλως να ποίμε όλα λάθος ήσαν του Ίω. Λαμπρίδης, ο όποιος με τόση ζέση και έμπνευση πρόβαλλε και διαφύμιζε την Ε.Τ.Ε. και τη συγκυρία της. Ο κάποιος φυσικά έλεις έκει προς την Τράπεζα του Γεωργίου Σταύρου πηγαίνει και κατέθετε το χρήμα του. Και ή συμβολή ωστόσο του Ίω. Λαμπρίδης ήταν σημαντική. Ουδόλογα και χρεώγραφα που μεταβλήθηκαν σε παλιόχαρτα χωριό άξια.

Να είχαν επενδυθεί τουλάχιστο σε μετοχές του Έθρύματος. Από την κλήση της Ε.Τ.Ε. δε χρησιμοποιώ άρκετο λεκτικό έρο, ξεφυγαν οι άειμνηστοι Κώστας Ζάπας, Γεώρ. Ριζάρης και ο Σουδενιώτης Ίω. Λαμπρίδης με το μικρό κεφάλαιο που έδωθε.

Η γή γη' αυτούς μέτρους. Και μόνο αιδή άνασταυρήθηκε πολυσταύροχα. Δέν θα αναφερθώ στους δύο πρώτους μεγάλους. Παίρνω το δικό μας Ίω. Λαμπρίδης. «Ακόμη και μερικά έμολογα ήταν τα περιουσιακά του στοιχεία. Τα έμολογα φυσικά έγιναν κοπών. Έμειναν κάτι έροφαι σε μια πολυκατοικία στην Κέρκυρα και τρία μαγαζιά. Η Βιοτεχνική Σχολή των Σουδενίων, που θύρεται έδώ και 50 χρόνια και ήσαν δημιουργήματα του Λαμπριαδίου πώ-

ρα παύει με μίστες διαφέρει για την έπιβίωσή της.

Φύγαμε θέματα από το ένομα, έταν έξω από την άξια της της των άνωγεινών.

Αν οι έκα χιλιάδες χρυσές λίρες είχαν έπαισει για να άνασταυρή γή, θα ύπληξε παράλληλα περαιτέρω λειτουργίας της Σχολής σήμερα. Και οι μετοχές της Ε.Τ.Ε. σε μικρότερη πλάμα έθαινα δέν έχισαν την άξια τους.

Από το κληροδοτήμα του Λαζάρου που διαμορφώθηκε σε έμολογα κ.λ. οι τρεις μετοχές — Ε.Τ.Ε. — του κληροδοτήματος στην έρα τους σπάρθηκαν ως ή έκα, το θεμέλιο για να γίνει το κτήριο της Λαμπριαδίου Σχολής. Άν ές έκαυήθηκαν, άπό έκα άν έγίνη σε περισσότερες από 100, έπαιτα από πολλές άναρσεις για το μεγάλο και άποφασιστικό έκείνημα.

Ας έδοιμε τώρα την αγαθοεργία στο έξισμα της και τα πρώτα έπιτεύγματα της.

Γράφει ο Λαμπρίδης σχετικά:

«Α γ α θ ο ε ρ. Μ.Β. σελ. 106. Τη γέφυρα άνάμεσα στα χωριά Βότα και Πάνω - Σουδενά στη θέση «Κατασάβρα» με ένομα ή θόσρωτο έκανε ο Καπετάνιος άρχοντας Χριστόδουλος Μαρτίνος το 1816 και στις μέρες του άσκειάσε ο Χατζή - Καλλίνικος 1858.

Από τις δύο σπουδαίες άρσεις της κοινότητας για κοινή χρήση τη μία κολλά στο σχολείο το 1850 έκανε ο μακαρίτης Παναγιώτης Πισαμής με δαπάνη 6300 γρόσια. Την άλλη κολλά στο παλαιό κτήριο του Άγίου Σπυρίδωνα με γρόσια 8600, έκα χρόνια άργότερα, ή μακαρίτισσα Βασιλική Χρύσα, Ι. Τατάκη, άδελφή του Παναγιώτη Πισαμή.

Το παλαιό, τη Λείνα, το χωριό είναι άγνωστο ποιος το ένοψε και το έδωσε στη χρήση των κατοίκων των Πάνω - Σουδενίων.

Τη Λούσα στη Λείνα έφτιασε με δική του έξοδα ο Άνατολ Μπαλτάς.

Από τα ύπλοια παλιά με δική του δαπάνη άνοψε το «Μουσικό» το 1810 ο Χριστόδουλος Προμηθέης, πάτερς των άδελφών Σπύρου και Θεόδωρου. Το ένο παλαιό έπισκεύαζε άργότερα ο έγγονος του Χριστόδουλου Κων. Κανένης.

Το ένο παλαιό, όπως έπαισε στη θέση «Κατασάβρα» έπισκεύαζε το 1870, ένας από τους άνοπους του ένο, ο Πολύχρονος Δημητρίου, έμπνεος στην Κέρκυρα.

Από τους ένομους άνοπους άνοψε από ένομους άνομους στη θέση «Λεωσάβρα» έπισκεύαζε το 1849 ή άδελφή Παναγιώτης Πατά, νύφη από άδελφά του άνομους Νεοφύτου άδελφου.

ΣΤΑΘΗΣ Δ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

Οι διαθήκες του Γεωργίου Ριζάρη

Άρθεο 50 της δεύτερης διαθήκης του Γεωργίου Ριζάρη: «Περί της περιουσίας μου λοιπόν ταύτης κινήτης και ακινήτου θέλω και διατάττω εμπεριστατωμένως να ενεργηθούν τα ακόλουθα, με ν ο υ σ ης ανισχύρου και σκούρου της άλλης μου διαθήκης την όποια συντάξα ε ν ο δ η σ σ ύ την π ρ ω τ η ν φεβρουαρίου 1 8 3 3»...

Η αναφερόμενη διαθήκη είναι η πιο σφαιρική και πιο επιτυχημένη ενέργεια του σοφίστου Γεωργίου Ριζάρη.

Αυτόν τον τρόπο, με την ακύρωση δηλ. της πρώτης του διαθήκης στην όδω ο Μονοδενδρίτης ευεργέτης έπυχε τη διάσωση και διαφύση μεγάλου μέρους της μεγάλης περιουσίας των άδελφών Μάνθου και Γεωργίου, που ωφέλησε, ωφέλει και θα ωφέλει το Κοινό Καλό κατά το θέλημά τους, έπυχε ακόμα τη διασώση της μνήμης αυτών, όσο θα ύπάρχουν οι δύο εκκλησίες τους στην Αθήνα.

Και όλα αυτά έγιναν από μία αγαθή συγκυρία, που ήταν η επαφή του Γεωργίου, όταν κατέβηκε στην Αθήνα, με το μικρό έλληνα δικαστή τότε, τον Πάνω - Σουδενιώτη Νικόλαο Ιωαννίδη, ο οποίος άργότερα θα διαπρέψει και θα αποβεί το αγγίσμα της Ελληνικής Δικαιοσύνης.

Τη δεύτερη διαθήκη με το απρόσμενο περικόνημα και την παντοειδή ισχύ του ο Νικ. Ιωαννίδης την υπογράφει και ο Ριζάρης ιδιοχέρως έφρασε. Και κάτι ακόμα έξ ίσου σπουδαίο επιβάλλεται να σημειωθεί. Μισό αιώνα το αγαθοποιό κληροδοτήμα ο Ιωαννίδης κατηύθυνε, ανέδειξε και καταχώρισε με τη συνεχή παρουσία του ως νομικός σύμβουλος και ως άνας από τους εκτελεστές του Ριζαρείου Έθρύματος.

Το Συμβούλιο που κάθε φορά εκπροσωπεί το Έθρομα επί 140 χρόνια τους εκλεπόντες εκτελεστές τους τιμά κατά κάποιο τρόπο με την ανάρτηση της φωτογραφίας των σε μνήμη, σε ειδική αίθουσα του Έθρύματος, κάτι που είναι συζητήσιμο.

Εξαιρεση δυστυχώς έχει γίνει για τον τρίτο και κύριο συντελεστή της συστάσεως και λειτουργίας του κληροδοτήματος των άδελφών Ριζάρη. Παράλειψη ουσιαδστα και λίγο πολύ ανεπίτρεπτη και άδικαιολόγητη. Γι' αυτό και το χωριό του Ιωαννίδη παραλείπει ουσιαδστα και λίγο πολύ ανεπίτρεπτη και άδικαιολόγηται και ζητούν να μη συνεχισθεί η παράφραση άδικαι.

Αλλά αν έδοιμε, γιατί ή πρώτη διαθήκη του Γεωργίου Ριζάρη ήταν από τη σύσταση της άθεμειστη. Στην Ελλάδα τότε διαθήκη χωρίς εγκατάσταση κληρονόμου σ' αυτή ήταν χαρτί άγραφο. Η διαθήκη της όδωσσο δεν προέβλεπε εγκατάστα-

ση κληρονόμου. Δεν ήταν ιδιοχέρη. Γράφεται στο τέλος της διαθήκης της όδωσσο: «Εγώ την παρούσαν διαθήκη μου κατά την ιδίαν αυτού γνώμην και θέλησιν εγώ ο Τитуλάριος Σύμβουλος Ιωάννης Δημητρίου Μπατλάς».

Η δεύτερη διαθήκη εν ισχύ είναι γραμμένη με το χέρι του διαθέτη. Η διαθήκη της όδωσσο είναι γραμμένη στην πρώτη φεβρουαρίου 1833. Είναι μακροσκελής. Τη συνθέτουν και την αποτελούν 21 μεγάλες παράγραφοι.

Από τα κυριότερα μέρη της διαθήκης αυτές είναι:

α) Η παράγραφος που σχετίζεται με τους επιτρόπους που όρίζει η διαθήκη για να διαφεντεύουν το κληροδοτήμα που θα ύλοποιείτο στην Αθήνα. Είναι αυτοί οι Γραϊκοί κύριοι 1) Νικόλαος Μιχ. Πατζίκογνης, 2) Νικόλαος Ίω. Καντακουζηνός, 3) Άγγελος Νικ. Χατζόγλου και 4) Αντώνιος Παύλου Κομζόπουλος.

β) Τα περιουσιακά στοιχεία των άδελφών Μάνθου και Γεωργίου είναι 320 χιλιάδες ρούβλια, χωρίς να υπολογισθούν έπουσιώδη τινά στοιχεία στην Ελλάδα για να διατεθούν για την αγορά γης, χάθηκαν με την κομμουνιστοποίηση της Ρωσίας.

γ) Η θέλησή του να γίνει στην ελεύθερη και ανεξάρτητη Ελλάδα και μάλιστα στην πόλη των Αθηνών ένα σχολείο με την ονομασία Κοιν ή Ριζαρείος Πνευματική Ακαδημία.

δ) Κάνει γι' αυτό πληρεξούσιο την Κοινότητα Αθηνών.

ε) Η Κοινότητα να συγκροτήσει γενική συνέλευση όλων των πολιτών της και η συνέλευση αυτή να εκλέξει με ψηφοφορία τέσσερις ευκατάστατους και εδήςμονες Αθηναίους ως εφόρους της Ακαδημίας. Η εκλογή των εφόρων να γίνεται κάθε τρία χρόνια.

στ) Σ' αυτούς αναθέτει το βάρος της εποπτείας και διοικήσεως της σχολής, αφού φροντίσουν να βρουν συνεχεία να εξεύρουν το κατάλληλο διδακτικό προσωπικό κ.λ.π.

Οι ίδιοι έχουν την εξουσιοδότηση και το ελεύθερο να παίρνουν από τους επιτρόπους της Μόσχας τους πόρους, που χρειαζόνταν για τη λειτουργία της Σχολής.

ζ) Δεν αποκλείει τη μεταφορά κεφαλαίων του στην Αθήνα με την έπιβουλη πιστωτικού Έθρύματος. Αυτός είναι ο σκελετός της διαθήκης πολύ συνοπτικά. Περιττεύουν εγκατάσταση κληρονόμου σ' αυτή ήταν χαρτί άγραφο. Η διαθήκη της όδωσσο δεν προέβλεπε εγκατάστα-

Μεγάλη ψυχή ο Γεώρ. Ριζάρης, μεγάλος Χριστιανός, πατριώτης άφελος, έπιχειρηματίας έμπνεος και επιτυχημένος, άνιδος από διαθήκες και τις δυνατότητες αυτών να ανταποκριθούν στο θέλημα του διαθέτη, καθώς και του άδελφου Μάνθου, στον όποιο ανήκε το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας των Ριζαρείων.

Ανάσεις άριστε, δυνατότητες άναποκρίσεις σ' αυτές άπραγματοποίητες.

Πόσες διαθήκες σαν και αυτή της όδωσσο έμειναν δυστυχώς χαρτιά άγραφα.

Για τη δεύτερη διαθήκη που ισχύει έχουμε γραφεί και έχουμε πει πολλά σε ομιλίες μας κατά το παρελθόν. Παράλλει να προσθέσουμε άλλο τίποτα.

Θα επαναλάβουμε ωστόσο το πιο

Την έπισκεύαζε τον τελευταίο καιρό ο γιος της Νικόλαος Πατάς.

Το έθρομα που θράζει από το παλαιό «Λείνα» στα Κάτω - Σουδενά έφτιασε με έξοδα της ή Βασιλική Ζήση το 1860, άδελφή του Χατζή - Καλλίνικου.

Το παλαιό κληροδοτήμα κάτω από τον «Αι - Δημήτρη» κατεσκεύαζε το 1862 ο Χατζή - Καλλίνικος, ήγγόμενος Εὐαγγελιστρίας.

Ο τελευταίος ήγγόμενος της Αγίας Παρασκευής Γρηγόριος Μπουζάρος έχι μόνο την προφή για την άνέγερση άξιολόγου κτηρίου - σχολείου στα Πάνω - Σουδενά (1843) έχορήγησε και 4000 γρόσια από λίγα - λίγα έδωσε για άνάγκες κοινότητας άλλά και 15 χιλ. γρόσια (1857) έφτιασε για τη Σχολή, που αν οι Πατέρες του χωριού αυτού καταγίνονταν να έπισκεύαζαν, σπουδαία και τη Σχολή θα βοηθούσαν και το ένομα του καλού αυτού συγχωριανού θα ζούσε.

Α γ α θ. Β. Μ. σελ. 108. Το παλαιό έθρομα «Αγίας Θεόδωρος» έφτιασε με δαπάνη 1700 γρόσια το 1780 ο Άναστάσιος Μπαλτάς. Ο ένας άνέφερε για το καλό του παρεκκλησιαστού και το καλό του χωριού, που οι κληρονόμοι του άνέφθηκαν να δώσουν.

Το παλαιό έθρομα της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος με 1500 γρόσια ενδοδότησε το 1793 ο Ν. Λαμπρινός Μπερβίλης ή Σουδενιώτης. Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

αξιοσημείωτο από το περιεχόμενο της διαθήκης του Ριζάρη κατά το 1840 και 1841. Όσα δηλ. γράφονται σ' αυτή για τη διαδοχή των εκτελεστών της διαθήκης. Υπάρχει μοναδικότητα στην περίπτωση. Όταν εκλείπει κάποιος εκτελεστής αυτά και χωρίς κανένα προβληματισμό βρίσκεται ο κατάλληλος αντικαταστάτης και συμπληρώνεται στη σύνθεσή του το 10μελές συμβούλιο της Ρ.Ε.Σ.

Η ευχή μας και ο πόθος μας συνδυασμένος με την καταβολή κάθε προσπάθειας από το μέρος μας, το Έθρομα να αξιοποίηση τα περιουσιακά του στοιχεία για να ωφεληθεί πολύ περισσότερο το πολυπόθητο Ζαγόρι του Γεωρ. Ριζάρη και να λειτουργήσει ή Ρ.Ε.Σ., όπως τα παλιά καλά χρόνια, όπως δηλ. προ του 1940 και επί 100 περίπου χρόνια.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

Το παλαιό έθρομα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, την έφτιασαν το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς. Έδωκεν έπισκεύαζε το 1819 με γρόσια 3000 ο Τ. Μπουμπάς.

</

ΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΤΟ 1920

Εκλογικός κατάλογος της επαρχίας Ιωαννίνων

ΧΩΡΙΟΝ ΖΩΝΔΗΛΑ

ΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΟΝ. ΠΑΤΡΟΣ	ΔΙΑΜΟΝΗ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΗΛΙΚΙΑ
Ανδρέου Νικόλαος Κωνσταντίνος		Δολιανά Στρατιώτης		22
Ανδρέου Δημήτριος		»	»	24
Αθανασίου Χαράλαμπος		»	»	25
Αποστολίδης Βασίλειος Απόστολος		Δράμα ιατρός		41
Αντωνιάδης Ιωάννης Αναστάσιος		Ζωνδύλα αρτοποιός		50
Αθανασίου Κων/νος Αθανάσιος		Ζωνδύλα ποιμήν		67
Βαλάκος Ιωάννης Βασίλειος		»	»	53
Βακολίδης Θεοχάρης Νικόλαος		» κτηματίας		52
Βλέσας Κωνσταντίνος Ανδρέας		» σιδηρουργός		48
Βαλάκος Γεώργιος Βασίλειος		» αγωγεύς		47
Βουζόπουλος Δημήτριος Νικόλαος		Ιωάννινα κούρευς		43
Βαλάκος Κωνσταντίνος Βασίλειος		Σκηνίτης ποιμήν		31
Βακολίδης Ιωάννης Θεοχάρης		Ζωνδύλα κτηματίας		30
Βερέτης Χριστόδουλος Θεόδωρος		» παντοπώλης		55
Γρηγόριος Ζορδούμης Δημήτριος		Ρουμανία υπάλληλος		29
Γκάκας Γρηγόριος Νικόλαος		» αρτοποιός		62
Γεωργίου Λεωνίδας		Ιωάννινα βιομήχανος		31
Γεωργίου Περικλής		» δικηγόρος		33
Γεωργίου Νέστορ Γεώργιος		»		64
Γεωργίου Λεωνίδας Γεώργιος		»		73
Γόγολος Γεώργιος Δημήτριος		Ζωνδύλα ποιμήν		61
Γιαννακούλης Αντώνιος Αναστάσιος		» αγωγεύς		40
Γόγολος Λάμπρος Γεώργιος		»		47
Γόγολος Γεώργιος Σπυρίδων		»		32
Γορούνας Δημήτριος Απόστολος		»		52
Γόγολος Κωνσταντίνος Γεώργιος		»		29
Δαρδακούλης Θεόδωρος Ιωάννης		Ιωάννινα καφεπώλης		68
Δαρδακούλης Γεώργιος		Ζωνδύλα παντοπώλης		44
Δούκας Βασίλειος Δημήτριος		Μ. Ασία		35
Δημητριάδης Αριστοτέλης Ιωάννης		»		85
Δούκας Ιωάννης Δημήτριος		»		31
Δημητριάδης Δημήτριος Ιωάννης		Ρουμανία υπάλληλος		29
Δημητριάδης Βασίλειος		»		27
Δημητριάδης Μιχαήλ		Ζωνδύλα άεργος		24
Δέδμαρος Χριστόδουλος Κων/νος		Ρουμανία αρτοποιός		60
Ζάνας Ευθύμιος Αλέξιος		»		30
Ζάνας Αναστάσιος Αθανάσιος		»		40
Ζέμπος Ιωάννης Κωνσταντίνος		»		43
Ζητούνης Κωνσταντίνος Ιωάννης		Βόλος έμπορος		56
Ζουρμπάς Δημήτριος		Μ. Ασία αρτοποιός		62
Ζάνας Αναστάσιος Κωνσταντίνος		Ρουμανία		63
Ζάνας Δημήτριος		Ζωνδύλα κτηματίας		65
Ζέμπος Κωνσταντίνος Δημήτριος		»		76
Ζουρδούμης Δημήτριος Θεόδωρος		» κτηματίας		78
Ιωακείμ Ιωάννης Γεώργιος		Ρουμανία αρτοποιός		43
Καράς Αναστάσιος Γεώργιος		» Στρατιώτης		23
Κατρίτσος Αλέξανδρος Νικόλαος		Αβυσσηνία έμπορος		25
Κοτσλιάς Ιωάννης Γεώργιος		Ζωνδύλα κτηματίας		25
Κοντογιάννης Θεοφάνης Κων/νος		» παντοπώλης		27
Καρράς Βασίλειος Γεώργιος		Ρουμανία υπάλληλος		27
Καραγιάννης Ιωάννης Δημήτριος		Σμύρνη έμπορος		29
Κόκκας Αναστάσιος Φίλιππος		Ρουμανία υπάλληλος		29
Καλαντζής Θεοφάνης Δημήτριος		Ζωνδύλα κτηματίας		31
Κοντογιάννης Σταύρος		»		32
Καραγιάννης		Ρουμανία αρτοποιός		33
Καπρίτσος Στέφανος Νικόλαος		Σμύρνη παντοπώλης		33
Κωλέτας Λάζαρος Κωνσταντίνος		Ρουμανία		33
Κοντογιάννης Ιωάννης Δημήτριος		Δράμα καπνεργάτης		34
Κοντογιάννης Νικόλαος Γεώργιος		Ρουμανία αρτοποιός		35
Καπρίτσος Ευθύμιος Μιχαήλ		Αυστραλία υπάλληλος		35
Καραγιάννης Θεοφάνης Χαρίσης		Ρουμανία αρτοποιός		36
Κιάσος Ιωάννης Δημήτριος		Ζωνδύλα κτηματίας		38
Καλατζής Κων/νος Ιωάννης		Ρουμανία έμπορος		38
Κολέτας Αναστάσιος Κων/νος		Μ. Ασία αρτοποιός		40
Κυριάκου Δημήτριος Μιχαήλ		Ζωνδύλα αγροφύλαξ		41
Καλαντζής Γεώργιος Ιωάννης		Φραγκάδες κτηματίας		44

Καμινάς Κωνσταντίνος Βασίλειος	Ζωνδύλα ιερέυς	45
Κολέτας Αθανάσιος Κων/νος	Ρουμανία έμπορος	46
Κοντογιάννης Ιωάννης	Ζωνδύλα κτηματίας	47
Κράνης Λάζαρος Αναστάσιος	»	47
Καπριτσόπουλος Σταύρος Δημήτριος	Σμύρνη έμπορος	48
Καρράς Χριστόδουλος Νικόλαος	Ρουμανία	50
Καραλέτσος Δημήτριος Αλέξιος	Σαρή Σαμπάν	51
Καπριτσόπουλος Κων/νος Δημήτριος	Ζωνδύλα κτηματίας	53
Καρράς Γεώργιος Νικόλαος	Αθήναι αρτοποιός	54
Καπριτσόπουλος Αθανάσιος Δημ.	Μ. Ασία παντοπώλης	55
Καραγιάννης Δημήτριος Βασίλειος	»	55
Κοπρότσος Λεωνίδας Χριστόδουλος	Θεσσαλονίκη	55
Καπρίτσος Νικόλαος Θεμελής	Σμύρνη κτηματίας	56
Καραγιάννης Χαρίσης Δημήτριος	Ζωνδύλα κτίστης	61
Κόκκας Φίλιππος Γεώργιος	» διδάσκαλος	62
Κιάσος Δημήτριος	» κτηματίας	63
Καλαντζής Ιωάννης Νικόλαος	»	66
Κολέτας Κων/νος Γεώργιος	Μ. Ασία αρτοποιός	68
Καραφέρης Ιωάννης	Ζωνδύλα ποιμήν	52
Καρβούνης Χριστόδουλος Νικόλαος	»	56
Καρβούνης Παναγιώτης Αθανάσιος	»	62
Κοντοχρήστος Δημήτριος Αθανάσιος	»	62
Κοντοχρήστος Ιωάν. Δημήτριος	»	47
Καρβούνης Ευάγγελος Νικόλαος	»	47
Καρβούνης Νικόλαος Δημήτριος	»	27
Καρβούνης Αναστ. Χριστόδουλος	»	45
Καπρινιώτης Ευάγγελος Λάμπρος	»	32
Καπρινιώτης Σπυρίδων Λάμπρος	»	32
Λεόντιος Χρήστος Κων/νος	»	35
Λαδός Βασίλειος Ιωάννης	»	36
Λαδός Νικόλαος	»	37
Λέκου Γεώργιος	» κτηματίας	68
Λέκου Νικόλαος Δημήτριος	»	61
Λέκου Γεώργιος Λάζαρος	» έμπορος	53
Λέκου Ματθαίος Βασίλειος	Μ. Ασία παντοπώλης	54
Λέκου Ιωάννης Χριστόδουλος	Ζωνδύλα κτηματίας	50
Λέκου Βασίλειος	»	48
Λέκου Νικόλαος Χριστόδουλος	»	48
Λέκου Αναστάσιος Βασίλειος	»	47
Λέκου Δημήτριος Χριστόδουλος	»	47
Λιούτσος Κων/νος Γεώργιος	»	44
Λέκου Λεωνίδας Βασίλειος	»	44
Λέκου Αριστείδης Βασίλειος	Μ. Ασία παντοπώλης	44
Λέκου Ματθαίος Νικόλαος	Ρουμανία αρτοποιός	31
Λέκου Νικόλαος Ματθαίος	Μανασή παντοπώλης	25
Λέκου Δημήτριος Γεώργιος	» Στρατιώτης	25
Λέκου Κωνσταντίνος Ιωάννης	»	23
Λέκου Χριστόδουλος Ματθαίος	»	23
Μπρατζής Δημήτριος	»	24
Μπρατζής Περικλής Αναστάσιος	Ρουμανία υπάλληλος	24
Μάρης Βασίλειος Θωμάς	»	25
Μητροπούλου Ιωάννης Κων/νος	»	26
Ματσακός Χριστόδ. Δημήτριος	Μανασή αρτοποιός	27
Μέμου Θεόδωρος Ματθαίος	Ρουμανία υπάλληλος	28
Μάτσος Γεώργιος Νικόλαος	Φραγκάδες έμπορος	29
Μπούσιος Κων/νος	Ρουμανία υπάλληλος	29
Μώμος Θεοφάνης Δημήτριος	» αρτοποιός	33
Μώμος Ιωάννης Κωνσταντίνος	Ζωνδύλα κτηματίας	35
Μπότσος Νικόλαος Γεώργιος	Ρουμανία αρτοποιός	36
Μίτσιου Αναστάσιος	Ζωνδύλα κτηματίας	36
Μπάργιος Δημήτριος Περικλής	Ρουμανία αρτοποιός	38
Μάτσος Ιωάννης Κων/νος	Ζωνδύλα κτηματίας	38
Μάντζιου Γεώργιος Αδαμάντιος	Ιωάννινα παντοπώλης	40
Ματσικάς Κων/νος	» ιατρός	41
Μπαζιάρης Απόστολος	Ζωνδύλα κτίστης	42
Μίτσιου Ιωάννης Γεώργιος	Κρήτη αρτοποιός	45
Μπάργιος Αθανάσιος Γεώργιος	Γουμουλτζίνα αρτοποιός	45
Μπέλλου	Ρουμανία	49
Μάτσος Γεώργιος Κων/νος	Δράμα ιατρός	51
Μητρόπουλος Σπυρίδων Ιωάννης	Ιωάννινα παντοπώλης	52
Μπουλτζάτης Κων/νος Χριστόδουλος	Ρουμανία αρτοποιός	53
Μάτσος Χριστόδ. Νικόλαος	Ζωνδύλα κτηματίας	53

ΟΙ ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ ΤΟ 1920

ΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΟΝ. ΠΑΤΡΟΣ	ΔΙΑΜΟΝΗ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	ΗΛΙΚΙΑ
Μητρόπουλος Κων/νος Ιωάννης		Ζωνδύλα κτηματίας		54
Μάτσος Αναστάσιος Κων/νος		»		55
Μητρόπουλος Δημήτριος Ιωάννης		Μ. Ασία έμπορος		56
Μπότσος Γεώργιος Αναστάσιος		Ρουμανία αρτοποιός		63
Μώμος Δημήτριος Ιωάννης		Ζωνδύλα κτηματίας		63
Μπρατζής Χριστόδουλος		»		64
Μίτσιος Νικόλαος Δημήτριος		»		67
Μπέλλος Γεώργιος Κων/νος		» ράπτης		72
Μαλμής Κων/νος Γεώργιος		» κτηματίας		74
Μετρεδής Ιωάννης		»		79
Ντούλας Γεώργιος Κων/νος		»		64
Ντούλας Νικόλαος		Ιωάννινα ξενοδόχος		54
Ντούλας Αναστάσιος Γεώργιος		Σμύρνη αρτοποιός		47
Ντούλας Δημήτριος		Ρουμανία		44
Ντούλας Βασίλειος		Αμερική έμπορος		35
Ντούλας Κων/νος		Ιωάννινα παντοπώλης		28
Οικονόμου Πέτρος Νικόλαος		Δολιανά στρατιώτης		24
Οικονόμου Λεωνίδας Κων/νος		Ζωνδύλα κτηματίας		65
Οικονόμου Σταύρος		»		51
Οικονόμου Νικόλαος Ιωάννης		Ρουμανία αρτοποιός		56
Ζωνδύλα κτηματίας		»		69
Πατάς Αλέξιος		Μ. Ασία αρτοποιός		64
Παπασιούμας Γεώργιος Αλέξιος		Ζωνδύλα κτηματίας		62
Πατάς Δημήτριος Ιωάννης		Μ. Ασία αρτοποιός		61
Πούρλης Γεώργιος		Ζωνδύλα κρεπωλίας		58
Πούρλης Χαρίσης Αλέξιος		Μ. Ασία αρτοποιός		57
Πάπης Χριστόδουλος Δημήτριος		Κων/πολις		55
Πούρλης Ματθαίος Ιωάννης		Σμύρνη έμπορος		55
Πάπης Δημήτριος		Ζωνδύλα άεργος		49
Πετρίδης Δημήτριος Γεώργιος		» αγωγεύς		42
Παρασκευάς Γεώργιος Παρασκευάς		» κτηματίας		38
Πατάς Αθανάσιος Αλέξιος		Ρουμανία αρτοποιός		38
Παπα'Ιωάννης Νικόλαος Ιωάννης		»		37
Πατάς Λάζαρος Δημήτριος		» υπάλληλος		34
Παπα'Ιωάννου Θεοφάνης Ματθαίος		Σμύρνη παντοπώλης		33
Παπα'Ιωάννου Δημήτριος Ιωάννης		Δολιανά Στρατιώτης		23
Πούλης Κων/νος Χαρίσης		»		24
Ριγαντός Αναστάσιος Κων/νος		Αμερική έμπορος		27
Ραγιάς Αθανάσιος Ιωάννης		Ζωνδύλα κτηματίας		35
Ριγαντός Βασίλειος		Μ. Ασία έμπορος		35
Ριγαντός Ιωάννης Κων/νος		Ζωνδύλα κτηματίας		39
Ριγαντός Θεοφάνης		» αρτοποιός		43
Ρίσσος Γεώργιος		» κτηματίας		44
Ριγαντός Λάζαρος Βασίλειος		»		45
Ριγαντός Γρηγόριος Κων/νος		»		49
Ρίσσος Αναστάσιος Γεώργιος		»		51
Ραγιάς Ιωάννης Νικόλαος		»		57
Ρίσσος Σάββας Γεώργιος		»		78
Ρούσης Κυριάκος Νικόλαος		»		71
Σύρμης Κων/νος Ιωάννης		Μ. Ασία		63
Σακελλαρίου Νικόλαος Δημήτριος		Ρουμανία έμπορος		55
Σύρμης Γεώργιος Χριστόδουλος		Ζωνδύλα ποιμήν		54
Σουράς Αθανάσιος Νικόλαος		» κτηματίας		53
Συρβάκος Ιωάννης Δημήτριος		Καλουτά		51
Σιόμος Γεώργιος Αλέξιος		Ρουμανία αρτοποιός		51
Συρβάνης Νικόλαος		Ζωνδύλα κτηματίας		40
Σύρμης Ιωάννης Χριστόδουλος		» ποιμήν		50
Σιόλος Αλέξιος		» κτηματίας		49
Συρβάνης Βασίλειος Δημήτριος		Ρουμανία αρτοποιός		47
Σακελλαρίου Γεώργιος Φίλιππος		Ιωάννινα χαροοπλάστης		44
Σωφρόνιος Δημήτριος Χριστόδουλος		Ζωνδύλα κτηματίας		42
Σακελλαρίου Λάζαρος Φίλιππος		Ρουμανία αρτοποιός		41
Σορβάκος Θεοφάνης Δημήτριος		Ζωνδύλα κτηματίας		41
Σακελλαρίου Αναστάσιος Νικόλαος		Ρουμανία αρτοποιός		39
Σωφρόνιος Κων/νος Φίλιππος		Ζωνδύλα κτηματίας		38
Σακελλαρίου Ιωάννης Φίλιππος		Ρουμανία έμπορος		35
Σακελλαρίου Αλέξιος		Ζωνδύλα ιατρός		34
Σακελλαρίου Αλεξάνδρος Φίλιππος		Ιωάννινα χαροοπλάστης		32
Σακελλαρίου Κων/νος		Ρουμανία αρτοποιός		30
Σωφρόνιος Νικόλαος Χριστόδουλος		Ρουμανία αρτοποιός		29
Σορβάκος Ιωάννης Νικόλαος		»		29

Η ανάπτυξη και η πρόοδος του Ζαγοριού
θα πραγματοποιηθεί ΜΟΝΟ από τους Ζαγορίσιους.
Ας ενώσουμε τις δυνάμεις μας
στην πρόοδο και την ανάπτυξη.

Σακελλαρίου Ιωάννης Νικόλαος	Ρουμανία υπάλληλος	29
» ονοπώλης	»	28
Σακελλαρίου Κων/νος Θεόδωρος	Ζωνδύλα κτηματίας	26
Στάθης Γεώργιος Αναστάσιος	Μαγνησία έμπορος	26
Σιώμου Δημήτριος Χριστόδουλος	Δολιανά Στρατιώτης	24
Σορβάκος Κων/νος Ιωάννης	Θεσσαλονίκης μαθητής	22
Τσουρίδης Κλέαρχος Βασίλειος	Δολιανά Στρατιώτης	22
Τσουγιάς Αναστάσιος Βασίλειος	»	28
Τσουγιάς Γεώργιος Βασίλειος	Ρουμανία υπάλληλος	27
Τσουγιάς Δημήτριος Βασίλειος	Ιωάννινα	28
Τσιουρίδης Ιωάννης Βασίλειος	Ζωνδύλα κτηματίας	31
Τσίνης Δημήτριος Γεώργιος	Μ. Ασία αρτοποιός	33
Τσιούθαλης Θεόδωρος Ματθαίος	» παντοπώλης	33
Τσιούθαλος Γεώργιος	Ρουμανία αρτοποιός	36
Τσίνης Αναστάσιος	Θεσσαλονίκης	37
Τσιούθαλος Ιωάννης	Ρουμανία	41
Τσιούρης Αναστάσιος Ιωάννης	Ζωνδύλα κτηματίας	41
Τσιγαρίδης Γεώργιος Νικόλαος	Ρουμανία αρτοποιός	43
Τσαριδής Ιωάννης Φίλιππος	Δράμα	51
Τούτσαλης Κων/νος Γεώργιος	Ζωνδύλα ιερέυς	62
Τσουγιάς Βασίλειος	» ποιμήν	56
Τάπας Σπυρίδων Κωνσταντίνος	»	56
Τάπας Γεώργιος	»	56
Τσιούπουλος Κων/νος Αναστάσιος	»	52
Τζουμμερκιώτης Γεώργιος Βασίλειος	Ρουμανία υπάλληλος	25
Τσίνης Λουκάς Χαράλαμπος	Ζωνδύλα κτηματίας	70
Φράγκος Ματθαίος Ιωάννης	Ιωάννινα υπάλληλος	44
Φωτιάδης Ιωάννης Κων/νος	Μ. Ασία παντοπώλης	40
Φωτιάδης Θεοχάρης	Ζωνδύλα κτηματίας	38
Φύλακτος Αντώνιος Αναστάσιος	Μ. Ασία παντοπώλης	36
Φωτιάδης Αθανάσιος Κων/νος	Ρουμανία υπάλληλος	23
Φωτιάδης Δημήτριος Γεώργιος	Σκηνίτης ποιμήν	25
Χολιάρας Λεωνίδας Γρηγόριος	Ιωάννινα ξενοδόχος	39
Χριστοδούλου Ματθαίος Δημήτριος	Ρουμανία αρτοποιός	41
Χαρισιάδης Ανδρόνικος Αλκιβιάδης	»	46
Χαρισιάδης Γρηγόριος	» έμπορος	47
Χαρισιάδης Χαρίλαος	» κτηματίας	75
Χαρισιάδης Ξενοφών Χαρίσης	»	

★ Από τους 245 Ζωνδηλιότες:

— οι 63 ήταν κτηματίες, 49 — ζούσαν 105 στη Ζωνδύλα, 56 στη Ρουμανία, 28 στη Μ. Ασία (Σμύρνη 7), 17 στα Ιωάννινα, 4 στη Δράμα, 3 στη Θεσσαλονίκη, 2 στην Αμερική, 2 στις Φραγκάδες, 2 στη Μαγνησία και από 1 στην Αυστραλία, Αδυσσηνή. Κωνσταντινούπολη και σε άλλες πόλεις που αναφέρονται στον κατάλογο.

★ Κίνηση πληθυσμού:

— Μεταξύ 1913 και 1920 (απογραφές) υπάρχει μείωση πληθυσμού 840 (552) 372. — από τα 372 άτομα που αναφέρονται στην απογραφή

1. ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

Ο αείμνηστος Ευεργέτης Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος εγκατέλειπε εις την Πατρίδα του το Πάγκιον πέντε χιλιάδας χρυσάς λίρας (5.000) και τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδας δολλαρίων (45.000) ως επίσης και έναν αγρό εν Ιωαννίνος εξ 7 περίπου στρεμμάτων μετ' οκημάτων υπό την επωνυμίας «Παπικιώτικη Μάνδρα» δια την λειτουργίαν των Σχολείων Παπικού. Εκ των τόκων των χρημάτων αυτών επιληρώνοντο οι μισθοί των διδασκάλων των Δημοτικών Σχολείων, Σχολαρχείων κ.λ.

Τα 45.000 δολάρια επωλήθησαν τότε εις πολύ μικράν τιμήν. Οι χρυσές λίρες που ήσαν κατατεθειμένες εις την Εθνικήν Τράπεζαν εδραχυμοποιήσαντο προπολεμικώς και τελικώς μετά τον Β' Παγκόσμιον πόλεμον άπασαι αι καταθέσεις εις τας Τραπεζάς εξηφανίσθησαν ολοσχερώς με τον αναγκαστικόν Νόμο 18/1944.

Απέμειναν εις το Κληροδότημα μόνον τα ακίνητα της «Παπικιώτικης Μάνδρας» εκ των οποίων έπραπτε η Εφορεία περί τας 10.000 δραχμάς ετησίως.

II. ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΕΚΠΟΙΗΣΕΩΣ ΑΓΡΟΥ

Κατά το έτος 1952 τα Αγαθοεργά Καταστήματα των Ιωαννίνων ήθελον να κατασκευάσουν την Βαλάνειον Σχολήν εις την περιοχόν της οδοῦ Βηλαρά. Πολλοί κτηματῖαι γειτονέοντες με το οικόπεδον της «Παπικιώτικης Μάνδρας» έχοντες συμφέρον όπως γίνει το Σχολείον εις αυτό, διότι θα διηνοίγετο μία οδός παράλληλος προς την οδόν Βηλαρά τα κτήματά των θα ελάμβανον υπεράξιν, υπέδειξαν το οικόπεδο του Κληροδοτήματος Παπικού.

Η Ιερά Μητρόπολις Ιωαννίνων απέστειλεν εις Πάγκιον Επιτροπήν αποτελουμένην 1) από τον τότε Άγιον Πρωτοσύγκελλον κ. Χρυσόστομον, 2) από τον υπάλληλον της Ιεράς Μητροπόλεως κ. Κωστήν, 3) Ένα Παπαοικονόμου και 4) Τον Πληρεξούσιον της Εφορείας των Καλλινειών Σχολείων Δικηγόρον κ. Κων. Πρωτοσύγκελλον, ίνα έλθουν εις διαπραγματεύσεις μετά της Εφορείας των Καλλινειών Σχολείων δια την εκποίησιν του αγρού.

Η συνεδρίασις εγένετο εις την οικίαν του Αιδεσιμωτάτου Ιερέως Παπικού Κων/νου Παπαγεωργίου και παρέστησαν εκ μέρους της Εφορείας των Καλλινειών Σχολείων.

- 1) Δημ. Χριστοδούλου Πρόεδρος
- 2) Μ. Πρωτοσύγκελλου Γραμματέυς
- 3) Ι. Παπαδόπουλος Ισάβιος Έφορος
- 4) Κων/νος Λαγός » »
- 5) Ιωάν. Σιόλας Κοινοτ. Έφορος
- 6) Θεοχάρης Καπέλλος » »

Κατά την συνεδρίασιν έλαβεν πρώτος τον λόγον ο Άγιος Πρωτοσύγκελλος και είπεν ότι επιθυμία του αείμνηστου Μακαριωτάτου Σπυριδωνος ήτο, όπως οι Παπικιώτες δώσουν τον αγρόν δια να γίνει το Σχολείον.

Προσωπικά υποστήριξε ότι το οικόπεδο θα έχει σύντομα μεγάλη αξία και δεν πρέπει να εκποιηθεί. Δι-

απιστώνοντας κατά τη συζήτηση ότι η εφορεία θα εδέχετο την εκποίηση, όπως και έγινε, επρότεινα να μην δοθεί ολοκληρω το οικόπεδο αλλά μόνον το απαιτούμενο για τη λειτουργία του Σχολείου και το υπόλοιπο να επιστραφεί στην Επιτροπή. Την πρότασή μου εδέχθησαν άπαντες.

Εγένετο η εικονική εκείνη δημοπρασία και επωλήθη ο αγρός εις τα Αγαθοεργά Καταστήματα Ιωαννίνων

Η «ΠΑΠΙΚΙΩΤΙΚΗ ΜΑΝΔΡΑ»

δραχμών 12 (δώδεκα) κατά Τ.Μ. δια να κτισθεί το Σχολείον της πόλεως Ιωαννίνων.

Συνετάγη το υπ' αριθ. 2289 Συμβόλαιον του Συμβολαιογράφου κ. Χρήστου Κωνσταντοπούλου την 23 ην Φεβρουαρίου του έτους 1952, χωρίς να αναγραφεί ο όρος ότι τα περισεύοντα Τμήματα θα επιστραφούν εις την Εφορείαν Καλλ. Σχολείων.

Η Εφοροεπιτροπή των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων μετά την αγοράν του οικοπέδου προέβη εις την ανέγερση του Σχολείου, ένθα σήμερον συστεγάσονται δύο Δημοτικά Σχολεία, τα οποία έχουν την επωνυμίαν «Βαλάνειον Σχολήν». Τί κρίμα όμως να μη δοθεί εις ένα εκ τούτων το όνομα «Αναγνωστοπούλειον» αφού επί οικοπέδου του αείμνηστου ευεργέτου εκτίσθη.

III. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ

Είχον παρέλθει δύο έτη μετά την πώλησιν και την κατασκευήν του Σχολείου και ουδείς ενθυμήθη την δοθείσαν ρητήν υπόσχεσιν περί επιστροφής του εναπομεινάντος τμήματος του αγρού.

Κατά καλήν όμως τύχην ο τέως Δημ/λος Παπικού κ. Αγγελόστας Συνός κατεβών εις Ιωάννινα δια τας εορτάς του Πάσχα πληροφορήθη ότι τα περισεύοντα τεμάχια του αγρού θα εκποιηθών υπό των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων και ενημέρωσε τα μέλη της Εφορείας των Καλλινειών.

Τότε ο υποφαινόμενος συνεβούλευσα τον Πρόεδρον της Εφορείας των Καλλινειών Σχολείων, μακαρίτην Δημήτριον Χριστοδούλου, όπως καλέση έκτακτον συνεδρίασιν της Εφορείας.

Πράγματι εκλήθη εκάκτως εις συνεδρίασιν η Εφορεία πλην όμως δεν προσήλθον άπαντες και εματαιώθη λόγω μη απαρτίας, διότι ενόμιζον οι Έφοροι ότι πάσα ενέργεια επιστροφής ήτο ματαιία.

Καλέσαμε νέα συνεδρίαση και κατά την διαλογικήν συζήτησιν είπον εις τους Εφόρους ότι πρέπει να γίνει πρακτικόν εις το οποίον ο καθένας μας να ειπή την γνώμην του για να φαίνεται καθαρά ποιοι θέλουν την επιστροφήν. Τότε όλοι συνετάχθησαν με την γνώμην μου και ελήφθη απόφασις όπως εξουσιοδοτηθώ να εμφανισθώ ενώπιον του αείμνηστου Μακαριωτάτου Σπυριδω-

νος και εκθέσω την όλην υπόθεσιν.

Συνετάγη το υπ' αριθ. 303/30.5. 1954 υπόμνημα της Εφορείας το οποίον υπεβλήθη εις την Ιεράν Μητρόπολιν. Την εποχήν εκείνην ο αείμνηστος Μακαριώτατος Σπυριδών ήρχετο εις Ιωάννινα δι' ολίγον χρονόν διάστημα και ως εκ τούτου ήτο δυσκολώτατον να συναντησώ.

Δια τον λόγον αυτόν εξουσιοδοτήσα ένα πρόσωπον το οποίον θα με πληροφορή την άφιξιν του Μα-

καριωτάτου εις Ιωάννινα. Πράγματι ήλθεν η πληροφορία της αφίξεως του Μακαριωτάτου.

Αφικήεις εις Ιωάννινα εκέκθηον ωρίμως ότι εάν εμφανισθώ μόνος, πιθανόν να μην έχω επιτυχίαν. Δι' αυτό παρεκάλεσα τους κάτωθι:

- 1) Κων. Λαζαρίδην Δημ/λον
- 2) Κων. Πρωτοσύγκελλον Δικηγόρον
- 3) Αθ. Ζηκόπουλον Ιατρόν
- 4) Κων. Ζηκόπουλον
- 5) Αγγελ. Συνόν Δημ/λον Παπικού

όπως ως επιτροπή Παπικιωτών εμφανισθώμεν εις τον Μακαριώτατον Σπυριδωνα.

Ο αείμνηστος Μακαριώτατος Σπυριδών μας εδέχθη με φιλοφρονήσεις και μας ήκουσε μετά μεγίστης προσοχής.

Εκλήθη ο Άγιος Πρωτοσύγκελος και έρωτηθείς υπό του Μακαριωτάτου δια την ρητήν υπόσχεσιν «Περί αποδόσεως των Περισευόντων Τμημάτων απήγγησεν ότι ουδέποτε είχε δοθεί τοιαύτη υπόσχεσις. Μόνον ευχή είχαν εκφρασθεί.

Και ο Μακαριώτατος, γελών απήγγησεν εις τον Άγιον Πρωτοσύγκελλον: «Τους Ζαγορίσιους δεν τους γελάς εύκολα». Τότε εγώ επέδωσα ένα πρόχειρον σκαρίφημα του όλου οικοπέδου με τον διανοιγέντα δρόμον και τα περισεύοντα Τμήματα.

Ο αείμνηστος Μακαριώτατος υπέσχεθη ότι θα κάμει συνεδρίασιν της Εφοροεπιτροπείας και θα εισηγήσει την απόδοσιν.

Η συνεδρίασις της Εφοροεπιτροπής των Αγαθοεργών Καταστημάτων Ιωαννίνων εγένετο την 10ην Σεπτεμβρίου 1954 και ο αείμνηστος Μακαριώτατος εισηγήθη την απόδοσιν των περισευόντων Τμημάτων.

Υπέμνησεν ότι Ιερά υποχρέωσις προκύπτει όπως επιστραφεί το εναπομείνον, μετά την ανέγερσιν του Σχολείου, Τμήμα και ότι θα απετέλη αδικίαν η μη παραχώρησις τούτου εις τα Σχολεία Παπικού, καθότι η χειρωνακία των Παπικιωτών δια την εκποίησιν του Οικοπέδου εις χαμηλήν τιμήν ήτο συγκλητική.

Πράγματι αποφασίσθη υπό της Εφοροεπιτροπείας, όπως επιστραφούν τα περισεύοντα Τμήματα δωρεάν, βάσει Συμβολαιογραφικής πράξεως, όπερ και εγένετο.

IV. Η ΜΗ ΑΠΟΔΟΣΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΣΣΕΥΣΑΝΤΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Δυστυχώς τα Αγαθοεργά Καταστήματα των Ιωαννίνων παρά την ληφθείσαν απόφασιν των επέτρεψαν

μόνον τα 1.700 Τ.Μ. εκποιήσαντα έτερα 300 Τ.Μ. περίπου με δημιουργίαν εις τους αδελφούς Κοντοδήμου Δημήλους αντί χρηματικού ποσού 90.000 δρχ. δηλαδή εισέπραξαν πάσα, όσα είχαν καταβάλει δι' ολοκληρωσιν των έργων. Η επιτυχία των πιστεύουμε οφείλεται στην δουλευτήν οργανώσιν του πανηγυριού, στην εξυπηρέτησιν του κοινού από τον αγρόν ειχον εκποίησιν και η επιστροφή των ήτο αδύνατος υπεβλήθη υπό της Εφορείας Καλλινειών Σχολείων νέα αίτησις περί αποδόσεως του ληφθέντος χρηματικού τμήματος. Δια ταύτα η Εφορεία των Καλλινειών Σχολείων με εξουσιοδότησε εκ νέου ίνα ενεργήσω δυνάμει.

Κατήλθον εις Ιωάννινα ίνα πληροφορηθώ την χρονολογίαν της συνεδρίασεως. Ο Γραμματέυς της Ιεράς Μητροπόλεως κ. Κωστής μου υποσχέθηκε όταν ορισθή η συνεδρίασις θα με ειδοποιούσε 2—3 ημέρας προ της συνεδρίασεως δια μέσου του κ. Χριστοδούλου Στουκιδου.

Αλλά με τι μέσον να κατέβω πρώτην που ήρχεσαν μόνο οι χωριανοί μας όπως συνηθίζεται κάθε χρόνο. Ευχαιριστούμε όλους που βοήθησαν στην επιτυχία του πανηγυρικού 3ήμερου κι ευχόμεσθε τον χρόνον με υγεία πάλι να ξανασιμίζουμε το 15 Αυγούστο στο χωριό.

Εάν το Κληροδότημα Παπικού είχαν σήμερον ολοκληρω τον αγρόν θα είχαν μίαν τεραστίαν περιουσίαν και θα έστειλε παιδιά του Παπικού με υποτροφίαν δι' ανώτερον σχολίδ.

Για τις παραπάνω υπηρεσίες μου η Εφορεία εξέφρασε τις ευχαριστίες της με το πρακτικόν 463 της 11.5.55 και μου κατέβαλε τα έξοδα μετακίνησής και παραμονής μου εις Ιωάννινα.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΚΑΠΕΛΛΟΣ
Πάγκιον

Η ΚΑΡΥΔΙΑ

● Συνέχεια από τη σελ. 7

Γι' αυτό πρέπει να φυτεύουμε και μερικά δένδρα άλλης ποικιλίας. Μεμονομένα δένδρα δεν έχουν πιθανότητα μεγάλης καρποφορίας.

Υπάρχουν πολλές ποικιλίες καρδιάς. Οι καλύτερες για το Ζαγόρι είναι η ΦΡΑΝΓΚΕΤ και η ΧΑΡΤΛΕΥ γιατί αντέχουν περισσότερο στους παγετούς και ανθίζουν αργότερα.

Οι καρυδιές δεν πρέπει να ραβδίζονται, γιατί καταστρέφονται τα άκρα των ετησίων βλαστών στα οποία αναπτύσσονται τα θηλάκια λουδιά. Πρέπει ή να τινάζονται τα κλωνάρια ή να τα αφήνουμε να πέφτουν τα καρύδια με τους ανθμούς του φθινοπώρου στην περίπτωσιν των μεγάλων δένδρων.

Αν και η καρυδιά δεν έχει απαιτήσεις χρειάζεται, τα πρώτα χρόνια, πότισμα το καλοκαίρι, σκόλισμα και κοπριά όσωπου να αναπτύξει τις ρίζες της.

ΟΙ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

★ Με μεγάλη επιτυχία έγινε το πανηγύρι το 15Αυγούστο. Κατά γενική ομολογία ήταν το καλύτερο των τελευταίων χρόνων. Η επιτυχία του πιστεύουμε οφείλεται στην δουλευτήν οργανώσιν του πανηγυριού, στην εξυπηρέτησιν του κοινού από τον αγρόν ειχον εκποίησιν και η επιστροφή των ήτο αδύνατος υπεβλήθη υπό της Εφορείας Καλλινειών Σχολείων νέα αίτησις περί αποδόσεως του ληφθέντος χρηματικού τμήματος. Δια ταύτα η Εφορεία των Καλλινειών Σχολείων με εξουσιοδότησε εκ νέου ίνα ενεργήσω δυνάμει.

Κατήλθον εις Ιωάννινα ίνα πληροφορηθώ την χρονολογίαν της συνεδρίασεως. Ο Γραμματέυς της Ιεράς Μητροπόλεως κ. Κωστής μου υποσχέθηκε όταν ορισθή η συνεδρίασις θα με ειδοποιούσε 2—3 ημέρας προ της συνεδρίασεως δια μέσου του κ. Χριστοδούλου Στουκιδου.

Αλλά με τι μέσον να κατέβω πρώτην που ήρχεσαν μόνο οι χωριανοί μας όπως συνηθίζεται κάθε χρόνο. Ευχαιριστούμε όλους που βοήθησαν στην επιτυχία του πανηγυρικού 3ήμερου κι ευχόμεσθε τον χρόνον με υγεία πάλι να ξανασιμίζουμε το 15 Αυγούστο στο χωριό.

★ Στις 11 Αυγούστου το χορευτικό του Συλλόγου μας πραγματοποιήσε εξαιρετική εμφάνισιν στους Μηλιώτες στα πλαίσια της 3ης βραδιάς των Ζαγορίσιων παραδοσιακών χορών. Φέτος συμμετείχαν τα εξής κορίτσια: Καμτσικά Ανθούλα, Καρβούνη Αλίκη, Καρβούνη Ντόρα, Καρβούνη Ρήνα, Λιαπογιάννη Ευγενία, Λώλη Δημήτρα, Παπαζογλου Βίκυ, Παπαπαστόλου Βιργινία, Ρέντζιου Αλεξία, Τάγκα Δημήτρα. Συγχαίρου-με τα κορίτσια μας για την προσπάθειά τους και την υγεία τους εμφάνισιν. Ευχαριστούμε όλους εκείνους που μας βοήθησαν στη συγκρότηση του χορευτικού μας και ιδιαίτερα τον Κώστα Καρβούνη για τη μεγάλη του προσφορά και βοήθεια. Ακόμη ευχαριστούμε όλους εκείνους που μας δάνεισαν φορέματα και σεγκούνια. Πρόδότης μας ήταν και είναι να δημιουργήσουμε μόνιμο χορευτικό που να κάνει εμφανίσεις όλη τη διάρκεια του χρόνου. Ελπίζουμε με τη συμπαράστασιν των χωριανών μας πολύ σύντομα θα το κατορθώσουμε.

★ Η Αρτεμής Καψάλη πήρε μέρος στη βραδιά παραδοσιακού τραγουδιού που έγινε στους Κήπους στις 4 Αυγούστου. Παρά τα 73 χρόνια της με τη φωνή της κατενόουσι-σε τους χωριανούς μας κι όλους τους Ζαγορίσιους στην εκδήλωση. Όλοι πάντως οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι ελάχιστα ήταν εκείνοι που τραγούδησαν Ζαγορίσια τραγούδια όπως η Αρτεμής, ο Βαρζώσας με την κόρη του απ' το Καπέσσο και 2—3 άλλοι.

Η βραδιά παραδοσιακού τραγουδιού όμορφη σκέψη, αλλά χρειάζεται καλύτερη οργάνωση και για να θυμηθούμε τα παλιά αλλά και για να διατηρήσουμε ότι έχει μείνει στο Ζαγόρι... Γιατί δυστυχώς οι άνθρωποι που απόμειναν στο Ζαγόρι κουραστήκαν να περιμένουν, λύγισαν κάτω απ' το βάρος της κληρονομιάς που τους φόρτωσε η μοίρα και η Ιστορία... Μένουν βουβόι μπροστά στο Ζαγορίσιο κόσμο που τόσο υγεία γνώρισαν στα νεάτα τους και τόσο αποτόρπαα στα γηρατιά τους... Εμείς απ' την πλευρά μας (φορείς και άτομα) ας βοηθήσουμε όσο μπορούμε...

★ Στις 20 Αυγούστου το Θεατρικό τμήμα του Συλλόγου Τσεπελόβου έδωσε θεατρική παράσταση στην πλατεία του χωριού μας με το έργο του Γ. Περέλ η «Η Μπόμπα». Δε θ' αναφερθώ λεπτομερικά στο έργο. Ήταν πάντως η καλύτερη εκδήλωση στα πλαίσια των φετινών πολιτιστικών εκδηλώσεων «Ζαγόρι '85».

Μια προσπάθεια των νέων του Τσεπελόβου που πρέπει να συνεχιστεί σε συνεργασία με άλλους Συλλόγους για το ξεκίνημα του θεάτρου στο χωριό μας. Πιστεύουμε πως η εκδήλωση αυτή πρέπει να γκαλιωθεί απ' όλους τους Πολιτιστικούς φορείς γιατί το θέατρο και ομορφάει και διδάσκει τη ζωή μας. Κι επειδή οι άνθρωποι που βοηθήσαν συγκροτημένα να χις έργο θάναι οι παραστάσεις να δίνονται όλο το χρόνο και όχι μόνο τον Αυγούστο, γιατί τον Αυγούστο κάθε χρόνο τον έχουμε «παραφρονή» από εκδηλώσεις, επισκέψεις, Πανηγύρια κηλ.π. Ένα Ζαγορίστικο θέατρο λοιπόν στηριγμένο στη συνεργασία ατόμων και Συλλόγων πιστεύουμε πως πολλά έχει να προσφέρει ιδίως το Χειμώνα όπως πρσάφειμε στα χωριά μας, στο Ζαγόρι μας.

★ Ο Γαβρίλης Παπαναστασίου πρόσφερε στο Σύλλογό μας με τη συμπλήρωσιν 4 χρόνων από το θάνατο του πατέρα του (Ιούλιος 1981

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ

τσαβρία Ρήνα, Λιαπογιάννη Ευγενία, Λώλη Δημήτρα, Παπαζογλου Βίκυ, Παπαπαστόλου Βιργινία, Ρέντζιου Αλεξία, Τάγκα Δημήτρα. Συγχαίρου-με τα κορίτσια μας για την προσπάθειά τους και την υγεία τους εμφάνισιν. Ευχαριστούμε όλους εκείνους που μας βοήθησαν στη συγκρότηση του χορευτικού μας και ιδιαίτερα τον Κώστα Καρβούνη για τη μεγάλη του προσφορά και βοήθεια. Ακόμη ευχαριστούμε όλους εκείνους που μας δάνεισαν φορέματα και σεγκούνια. Πρόδότης μας ήταν και είναι να δημιουργήσουμε μόνιμο χορευτικό που να κάνει εμφανίσεις όλη τη διάρκεια του χρόνου. Ελπίζουμε με τη συμπαράστασιν των χωριανών μας πολύ σύντομα θα το κατορθώσουμε.

★ Η Αρτεμής Καψάλη πήρε μέρος στη βραδιά παραδοσιακού τραγουδιού που έγινε στους Κήπους στις 4 Αυγούστου. Παρά τα 73 χρόνια της με τη φωνή της κατενόουσι-σε τους χωριανούς μας κι όλους τους Ζαγορίσιους στην εκδήλωση. Όλοι πάντως οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι ελάχιστα ήταν εκείνοι που τραγούδησαν Ζαγορίσια τραγούδια όπως η Αρτεμής, ο Βαρζώσας με την κόρη του απ' το Καπέσσο και 2—3 άλλοι.

Η βραδιά παραδοσιακού τραγουδιού όμορφη σκέψη, αλλά χρειάζεται καλύτερη οργάνωση και για να θυμηθούμε τα παλιά αλλά και για να διατηρήσουμε ότι έχει μείνει στο Ζαγόρι... Γιατί δυστυχώς οι άνθρωποι που απόμειναν στο Ζαγόρι κουραστήκαν να περιμένουν, λύγισαν κάτω απ' το βάρος της κληρονομιάς που τους φόρτωσε η μοίρα και η Ιστορία... Μένουν βουβόι μπροστά στο Ζαγορίσιο κόσμο που τόσο υγεία γνώρισαν στα νεάτα τους και τόσο αποτόρπαα στα γηρατιά τους... Εμείς απ' την πλευρά μας (φορείς και άτομα) ας βοηθήσουμε όσο μπορούμε...

★ Στις 20 Αυγούστου το Θεατρικό τμήμα του Συλλόγου Τσεπελόβου έδωσε θεατρική παράσταση στην πλατεία του χωριού μας με το έργο του Γ. Περέλ η «Η Μπόμπα». Δε θ' αναφερθώ λεπτομερικά στο έργο. Ήταν πάντως η καλύτερη εκδήλωση στα πλαίσια των φετινών πολιτιστικών εκδηλώσεων «Ζαγόρι '85».

Μια προσπάθεια των νέων του Τσεπελόβου που πρέπει να συνεχιστεί σε συνεργασία με άλλους Συλλόγους για το ξεκίνημα του θεάτρου στο χωριό μας. Πιστεύουμε πως η εκδήλωση αυτή πρέπει να γκαλιωθεί απ' όλους τους Πολιτιστικούς φορείς γιατί το θέατρο και ομορφάει και διδάσκει τη ζωή μας. Κι επειδή οι άνθρωποι που βοηθήσαν συγκροτημένα να χις έργο θάναι οι παραστάσεις να δίνονται όλο το χρόνο και όχι μόνο τον Αυγούστο, γιατί τον Αυγούστο κάθε χρόνο τον έχουμε «παραφρονή» από εκδηλώσεις, επισκέψεις, Πανηγύρια κηλ.π. Ένα Ζαγορίστικο θέατρο λοιπόν στηριγμένο στη συνεργασία ατόμων και Συλλόγων πιστεύουμε πως πολλά έχει να προσφέρει ιδίως το Χειμώνα όπως πρσάφειμε στα χωριά μας, στο Ζαγόρι μας.

★ Στις 20 Αυγούστου το Θεατρικό τμήμα του Συλλόγου Τσεπελόβου έδωσε θεατρική παράσταση στην πλατεία του χωριού μας με το έργο του Γ. Περέλ η «Η Μπόμπα». Δε θ' αναφερθώ λεπτομερικά στο έργο. Ήταν πάντως η καλύτερη εκδήλωση στα πλαίσια των φετινών πολιτιστικών εκδηλώσεων «Ζαγόρι '85».

Μια προσπάθεια των νέων του Τσεπελόβου που πρέπει να συνεχιστεί σε συνεργασία με άλλους Συλλόγους για το ξεκίνημα του θεάτρου στο χωριό μας. Πιστεύουμε πως η εκδήλωση αυτή πρέπει να γκαλιωθεί απ' όλους τους Πολιτιστικούς φορείς γιατί το θέατρο και ομορφάει και διδάσκει τη ζωή μας. Κι επειδή οι άνθρωποι που βοηθήσαν συγκροτημένα να χις έργο θάναι οι παραστάσεις να δίνονται όλο το χρόνο και όχι μόνο τον Αυγούστο, γιατί τον Αυγούστο κάθε χρόνο τον έχουμε «παραφρονή» από εκδηλώσεις, επισκέψεις, Πανηγύρια κηλ.π. Ένα Ζαγορίστικο θέατρο λοιπόν στηριγμένο στη συνεργασία ατόμων και Συλλόγων πιστεύουμε πως πολλά έχει να προσφέρει ιδίως το Χειμώνα όπως πρσάφειμε στα χωριά μας, στο Ζαγόρι μας.

★ Ο Γαβρίλης Παπαναστασίου πρόσφερε στο Σύλλογό μας με τη συμπλήρωσιν 4 χρόνων από το θάνατο του πατέρα του (Ιούλιος 1981

ΝΕΑ ΤΩΝ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ

● Στις 24 Αυγούστου για 3η κατά σειρά χρονιά πραγματοποιήθηκε Λαϊκή συνέλευση των κατοίκων του χωριού μας. Στην αρχή έγινε ενημέρωση από τον πρόεδρο της κοινότητας. Ακολούθησαν διευκρινιστικές ερωτήσεις και τοποθετήσεις πάνω σε πολλά θέματα καθώς και προτάσεις των χωριανών μας. Ευχόμεσθε οι προτάσεις μας να υλοποιηθούν σε μικρό χρονικό διάστημα και του χρόνου να πραγματοποιηθεί και πάλι παρόμοια συνέλευση.

● Στις 25 Αυγούστου στην αίθουσα του Συλλόγου μας πραγματοποιήθηκε η ετήσια τακτική γενική συνέλευση των μελών του Συλλόγου σύμφωνα με το άρθρο 22 του Καταστατικού. Έγινε έκθεση πεπραγμένων, κριτική και έγκριση αυτών, έκθεση εξελεγκτικής επιτροπής και προτάσεις μελών για τη νέα χρονιά (Αύγουστο 85 Αύγουστο 86).

● Μα απόφαση της ετήσιας τακτικής Γενικής Συνέλευσης ύστερα από πρόταση του Δ.Σ., ο κ. Παναγιώτης Ρέντζιος ανακηρύχτηκε δωρητής του Συλλόγου μας.

Τον ευχαριστούμε και τον διαβεβαιώνουμε ότι οι ενέργειες από την οικογένειά του μας έχουν συγκινήσει.

● Ο Σύλλογός μας από τις στήλες του περιοδικού «Το ΖΑΓΟΡΙ μας» ευχαριστεί τον κ. Κώστα Γκλιναρο που αθλοθέτησε το βαρύτιμο κύπελλο για την πρωταθλήτρια ομάδα του 4ου ποδοσφαιρικού πρωταθλήματος στα πλαίσια των φετινών Πολιτιστικών Εκδηλώσεων «Ζαγόρι '85».

★ Πραγματοποιήθηκε στις 25 του Σεπτεμβρίου στο χωριό μας η 5η διακοινωνική συνέλευση για τον καταρτισμό του προγράμματος χρηματοδότησης Δημοσίων έργων για το 1986. Η πετυχημένη συνέλευση έγινε στην αίθουσα του Συλλόγου μας (Στέγη Ψυχολογίας Νέων) που πρόσφατα έχουμε αξιοποιήσει και πρόσθετα ήταν το γκαράζ του ασθενοφόρου. Στη συνέλευση πήραν μέρος ο Νομάρχης Ιωαννίνων κ. Βασίλης Μπρακατσούλας, υπηρεσιακός παράγοντας της Νομαρχίας και οι πρόεδροι των Κοινοτήτων απ' το Κεντρικό και Δυτικό Ζαγόρι. Δε θ' αναφερθώ λεπτομερικά στις εργασίες της συνέλευσης και τις αποφάσεις.

Οφείλουμε όμως να συγχαρούμε όχι μόνο εκείνους που είχαν την ιδέα να γίνονται οι συνέλεύσεις στα χωριά μας παρουσία των προέδρων, των συμβούλων, των κατοίκων και των ασθενοφόρων, αλλά και εκείνους που βοήθησαν συγκροτημένα να χις έργο θάναι οι παραστάσεις να δίνονται όλο το χρόνο και όχι μόνο τον Αυγούστο, γιατί τον Αυγούστο κάθε χρόνο τον έχουμε «παραφρονή» από εκδηλώσεις, επισκέψεις, Πανηγύρια κηλ.π. Ένα Ζαγορίστικο θέατρο λοιπόν στηριγμένο στη συνεργασία ατόμων και Συλλόγων πιστεύουμε πως πολλά έχει να προσφέρει ιδίως το Χειμώνα όπως πρσάφειμε στα χωριά μας, στο Ζαγόρι μας.

● Ο κ. Παναγιώτης Ρέντζιος που πρόσφατα μετακόμισε από την Κόνιτσα στα Γιάννινα όπου και λειτουργεί πλέον το Οδοντιατρείο του δώρισε στο Σύλλογό μας αρκετά επιπλα γραφείου. Και πάλι τον ευχαριστούμε για την προσφορά του που όπως έχουμε ξαναγράψει και ξαναγραφεί οι ενέργειές του μας έχουν συγκινήσει.

Από το Δ.Σ. του Συλλόγου

● Ο Γαβρίλης Παπαναστασίου πρόσφερε στο Σύλλογό μας με τη συμπλήρωσιν 4 χρόνων από το θάνατο του πατέρα του (Ιούλιος 1981

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΒΟΒΟΥΣΑ

Οικοδομική και τεχνική δραστηριότητα επικρατεί στη Βοβούσα. Δέκα πέντε τουλάχιστον οικοδόμοι από ξένα μέρη εργάζονται σε διάφορα έργα.

● Διαμορφώνεται η νέα πλατεία του χωριού στο κεντρικότερο σημείο δίπλα από την ιστορική γέφυρα που θα καλύψει δύο στρέμματα. Ένα έργο που θα δώσει νέα εμφάνιση στο χωριό.

● Έξι νέες οικοδομές θα προστεθούν στον οικισμό και ο σύλλογος σύντομα θαχει το κτίριό του.

● Ο ασύρματος που θα λύσει το πρόβλημα της απομόνωσης το χειμώνα έγινε πραγματικότητα.

● Η ηλεκτροδότηση του σταθμού από τη ΔΕΗ θα θέσει σε λειτουργία τον αναμεταδότη στη Μόρφα.

● Η ίδια δραστηριότητα και στους δασικούς δρόμους: Συνεχίζεται η κατασκευή τεχνικών έργων στο δρόμο Βοβούσα - Λίστα. Δρόμος που δεν θα εξυπηρετήσει μόνον τα δάση αλλά ολόκληρη την οικονομία της περιοχής.

● Αντίθετα καμία πρόδοος στον επαρχιακό δρόμο Γρεβενίτη - Βοβούσα παρά τις έντονες ενέργειες του προέδρου κ. Αλεξ. Δρούγια που προσπαθεί να προλάβει το χειμώνα. Πρέπει να στρωθούν εγκαίρως τα 12.000 κυβικά χαλίκι πριν από τις κακοκαιρίες.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ

— Ο Τόλης και η Ελευθερία Λιαπογιάννη, φεύγοντας για τη Γερμανία, εκτός από τις συνδρομές τους έδωσαν στο Σύλλογό μας 50 μάρκα. Καλή ανάπτυξη του χρόνου.

— Η Ναυσικά Μπίκα έδωσε στο Σύλλογό μας 2.000 δρχ. στη μνήμη του αδερφού της Σπύρου Τσόλη. Νάνα ελαφρύ το χάρμα του χωριού μας που σκέπασε το Σπύρο.

— Το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού μας έδωσε στο Σύλλογό μας 2.000 δρχ. στη μνήμη του Σπύρου Τσόλη.

— Το Δ.Σ. τους ευχαριστεί.

— 85) 10.000 δρχ. (αντί για μνημόσυνο). Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας τον ευχαριστεί κι εύχεται «Ο εν Υψίστοις» να αναπαύει μετά των δικαίων την ψυχή του πατέρα του και αξέχαστου συγχωριανού μας Σπύρου Παπαναστασίου. Η δε μνήμη του ας είναι πάντοτε αιδών.

— Ο κ. Παναγιώτης Ρέντζιος που πρόσφατα μετακόμισε από την Κόνιτσα στα Γιάννινα όπου και λειτουργεί πλέον το Οδοντιατρείο του δώρισε στο Σύλλογό μας αρκετά επιπλα γραφείου. Και πάλι τον ευχαριστούμε για την προσφορά του που όπως έχουμε ξαναγράψει και ξαναγραφεί οι ενέργειές του μας έχουν συγκινήσει.

Από το Δ.Σ. του Συλλόγου

Κοινωνικά

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΒΙΤΣΑ: Ο Θεόδωρος Τσακαλίδης και η Άννα - Μαρία Βασδέκη έγιναν γονείς χαριτωμένου αγοριού.

Τους ευχόμαστε να τους ζήσει.

— Ο Δημήτρης Σακελλαρίδης και η Πίτσα Βαταβάλη έγιναν γονείς χαριτωμένου αγοριού.

Να τους ζήσει.
(Εκπολιτιστικός Σύλλογος Βίτσας)

ΣΚΑΜΝΕΛΙ: Χαριτωμένο κοριτσάκι απόκτησαν η Αμαλία και ο Τάσος Πίππας.

Να τους ζήσει.

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ: Ο Αναστάσιος και η Στεργιανή Τάσιου απέκτησαν το δεύτερο κοριτσάκι τους.

Να τους ζήσει.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Ο Χρήστος και η Πίτσα το γένος Ι. Δούκα, Δημοπούλου βάπτισαν το κοριτσάκι τους.

Η ανάδοχος Ηλέκτρα Καλλιδή από τους Κήπους της χάρισε το όνομα Χρηστίνα

Να τους ζήσει. Φ.Τ.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Ο Ανδρέας και η Σίσσυ Τόλογλου βάπτισαν το αγοράκι τους. Ο νουνός Αναστάσιος Δούκας του χάρισε το όνομα Γεωργάκης.

Να τους ζήσει. Φ.Τ.

Ο Πλάτων και η Ουρανία Ράπη βάπτισαν το κοριτσάκι τους. Ο ανάδοχος Θουκυδίδης Παπαγεωργίου την ονόμασε Μαριγούλα.

Να τους ζήσει. Φ.Τ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ: Ο Άρης και η Αθανασία Τσουμάνη βάπτισαν το κοριτσάκι τους. Ο νουνός Σπύρος Πουλίσης της έδωσε το όνομα της γιαγιάς της Αννούλας. Να τους ζήσει.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Ο Παναγιώτης και η Ευαγγελίτσα Τζόκα βάπτισαν την κορούλα τους και της έδωσαν το όνομα Ελένη. Να τους ζήσει.

Ματθ. Οικονομίδης

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ: Ο Τηλέμαχος και η Ειρήνη Κάτσενου την 1η του Σεπτεμβρίου στην Εκκλησία του χωριού μας βάπτισαν το δεύτερο αγόρι τους. Νουνός ο Βαγγέλης Γιακουμής που του χάρισε τ' όνομα Χρήστος.

— Επίσης ο Κώστας και η Μαίρη Γιαννακούλη στις 15 του Σεπτεμβρίου στο Αρχιεπισκοπικό Ιωαννίνων βάπτισαν την κόρη τους. Νουνός ο Αλέκος Τζιμογιάννης που της χάρισε τ' όνομα Ελένη.

Σε γονείς και νουνούς ευχόμαστε να τους ζήσουν.

Π.Σ.

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ: Η Μαριγούλα Μητσιμάρη και ο Ευστάθιος Γκάρανης αρραβωνιάστηκαν.

Καλά στέφανα.

ΓΑΜΟΙ

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ: Ο μηχανικός Δημήτριος Γεωργ. Τσεκούρας και η δικηγόρος Μαρίνα Νικ. Τζίρκα παντρεύτηκαν στο Αρχιεπισκοπικό Ιωαννίνων.

Το βράδυ στο γεύμα στα «ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ» συγγενείς και φίλοι χάρηκαν το περυσινό ζευγάρι.

Στους νεονύμφους, τους γονείς τους και τον κουμπάρο Κων/νο Σπένγγο ευχόμεθα να ζήσουν ευτυχισμένοι.

Οικογένεια: Κ. ΚΥΡΙΑΖΗ

ΑΡΙΣΤΗ: Στις 2 Νοεμβρίου στην Εκκλησία Κοίμησης της Θεοτόκου Αργυρούπολης Αττικής έγιναν οι γάμοι της Κατερίνας Φώτου, κόρης Γεωργίου και Αθηνάς Φώτου, με τον Κώστα Τσόκο. Ευχόμαστε κάθε ευτυχία και χαρά.

Π.

Ο Ασπραγγελιώτης αστυνόμος Βύρων Καρβούνης και η Δώρα Κοζά από τη Χίο τέλεσαν στην Εκκλησία της Δοβράς τους γάμους τους. Στο ταιριασμένο ζευγάρι ευχόμαστε ευτυχία, ευγονία, μακροζωία.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ: Παντρεύτηκαν στην Εκκλησία του Αγίου Νικολάου στο Μαρούσι η Ευθαλία Ι. Βασδέκη και ο Μανώλης Βαβουρανάκης.

Στους νεονύμφους ευχόμαστε κάθε ευτυχία.

ΛΑΓΙΣΤΑ: Ο Χριστόφορος Κων. Ποάλας και η Μαρία Δ. Νούσια παντρεύτηκαν στις 20 Οκτώβρη.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΚΑΛΩΤΑ: Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα η Ευνομία Π. Σεπετά το γένος Αθανασούλα.

Τα παιδιά της και τους αδελφούς της συλλυπούμεθα θερμά.

ΛΕΠΤΟΚΑΡΙΑ: Πέθανε στην Αθήνα και ενταφιάστηκε στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών στις 8 Αυγούστου η Βασιλική Κ. Σταρίδου το γένος Δασκαλοπούλου από Φραγκάδες.

Συλλυπούμαστε τα παιδιά της Ρωζάνη Σταυρίδου - Βασιλική και Δημήτριο.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ: Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα ο Κων/νος Δ. Βαρζώκας 83 χρόνων.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ: Πέθανε στα Γιάννινα και κηδεύτηκε στον Άγιο Αθανάσιο του χωριού μας η Αγαθή Κ. Ρούκα το γένος Γ. Ζομαρίδη 72 χρόνων. Τον σύζυγό της Κώστα και τα παιδιά της Ελένη και Άγγελο συλλυπούμεθα.

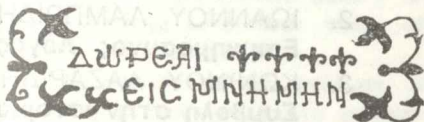
ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ: Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα μία ακόμη Ζαγορίσια νοικοκυρά η Βασιλική Στούπη το γένος Τζιόβα 72 χρόνων.

Το σύζυγό της Πέτρο, το γιο της Γιάννη διευθυντή Κεντρικής Τράπεζας και την κόρη της Λιλή συλλυπούμεθα.

ΒΙΤΣΑ: Πέθανε και κηδεύτηκε στα Γιάννινα η Ελισσάβετ Ευαγ. Μαυρομάτη το γένος Σ. Κοτσάκη 69 χρόνων.

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ: Πέθανε και κηδεύτηκε στον Άγιο Αθανάσιο που χωριού μας η Ελεονώρα Ιωάν. Δασκαλοπούλου το γένος Ζούγκου 90 χρόνων. Τα παιδιά της Βασίλη, Γεώργιο, Θεοχάρη, Ευαγγελή Πέτρο, Δημήτριο θερμά συλλυπούμαστε.

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 31

● Για ενίσχυση των σκιοπών της εφημερίδας:

★ Η κ. **ΕΥΛΑΛΙΑ ΠΑΛΗΟΥ** πρόσφερε **ΔΕΚΑ ΠΕΝΤΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ** δρχ. στη μνήμη του συζύγου της **ΚΩΝ/ΝΟΥ ΒΑΣ. ΠΑΛΗΟΥ**.

★ Ο κ. **(ΚΩΝ)ΝΟΣ ΙΩΑΝ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ** προσφέρει **ΤΡΕΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ** δρχ. στη μνήμη της μητέρας του **ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ**.

★ Οι κ. **Ευάγγελος και Βικτωρία ΠΡΙΤΣΟΥ** προσέφεραν **δρχ. ΤΡΕΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ** στη μνήμη των **ΜΙΧΑΛΗ και ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΔΟΥΒΛΗ**.

★ Αικ. **Ευθαλία και Μαριάνθη ΧΑΒΑ** προσέφεραν **ΤΡΕΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ** δρχ. στη μνήμη του αδελφού τους **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ** και του ανεψιού τους **ΑΡΗ ΠΕΤΣΚΟΥ**.

★ Η οικογένεια **ΔΡΑΚΟΥ ΠΑΤΕΡΑΚΗ** πρόσφερε **3.000** δρχ. στη μνήμη της θείας **ΑΘΗΝΑΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ - ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΟΥ** από το Μονοδένδρι.

★ Οι κ. **Κων/νος και Αγαθή ΡΟΥΚΑ** προσέφεραν **ΔΥΟ ΧΙΛΙΑΔΕΣ** δρχ. εις μνήμην **ΑΘΗΝΑΣ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ**.

★ Ο κ. **ΧΑΡ. ΣΤΑΡΑΣ** πρόσφερε **1.000** δρχ. στη μνήμη **ΕΡΜΙΟΝΗΣ ΠΡΙΜΗΚΥΡΗ** το γένος Π. Γκωλέτση.

★ Η κ. **ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΑΜΠΕΡΟΓΙΑΝΝΗ** πρόσφερε **1.000** δρχ. στη μνήμη της μητέρας της **ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΚΛΩΣΤΑ** από τον Ελαφότοπο.

★ Ο κ. **Κλεάνθης ΒΑΡΑΔΙΝΗΣ** πρόσφερε **500** δρχ. εις μνήμην **ΕΡΙΦΥΛΗΣ** και **ΕΛΕΟΝΩΡΑΣ ΚΡΙΤΣΑ**.

● Η Σ.Ε. τους

4.000 ΔΡΑΧΜΕΣ

Δόνος Δημήτριος Χατζηχρήστου Γ. Βασιλική

3.000 ΔΡΑΧΜΕΣ

MATSOS Ισμήνη Μούζας Αθανάσιος Πίππας Στέλιος Χαντόλιος Δ. Νικόλαος Χατζηχρήστου Γ. Χρήστος

2.500 ΔΡΑΧΜΕΣ

Δόνος Γεώργιος

2.000 ΔΡΑΧΜΕΣ

Γιαννακός Π. Αλέκος Γιαννακός Π. Ιωάννης Γκόγκος Κων/νος Σ.δέρη - Κυρκοπούλου Νίκη Σ.ούτης Παναγιώτης Σταυρίδης Ιωάννης Τσίπης Π. Μιλτιάδης

1.500 ΔΡΑΧΜΕΣ

Μυλωνάς Γεώργιος

1.000 ΔΡΑΧΜΕΣ

Βογιάς Απόστολος Βούστρου Κ. Μαριώ Γεωργάκης Αλέξανδρος Γεωργίου Δ. Κων/νος Δαλαγγέλης Κ. Άγγελος Ζώης Παντελής Καζαντζή Γ. Γλυκερία Λαμπριδής Ευστ. Νεόφυτος Μαρωνόπουλος Ιωάννης Μασούρας Ιωάννης Μιχαήλ Άρης Μπλάτσος Απόστολος Ντούλα Στ. Θεοδώρα Οικονόμου Ελένη Παληάτσος Αθανάσιος Παπαχρήστου Χρ. Ευγενεία Παπαχρήστου Χρ. Ιωάννης Πρίτσος Ευάγγελος Ρούκας Κων/νος Ράππας Γεώργιος Σπυροπούλου Γλυκερία Σταυρίδη - Φασιλάκη Ρωζάνη Τζιοβαννάκης Ι. Γεώργιος Τσαπάρας Ιωάννης Τσουμάνης Γεώργιος Φωτεινού - Μπεκιάρη Ρωζάνη Χαζά Μαριάνθη Χριστοδούλου Αχ. Ελευθέριος

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ

Στις 25 Αυγούστου έγιναν οι αρχαιρεσίες του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Φραγκάδων. Εκλέχτηκαν: Κ. Κυριαζής Πρόεδρος, Ν. Κατσούρας (Ιεροδιδάσκαλος) Αντιπρόεδρος, Α. Σακελλαρίδης Γ. Γραμματέας, Η. Βαϊράκης Ταμίας και Ι. Καλύβας μέλος.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Η προσφορά 45.000 δρχ. το

Ελένη Σκούρτη — Παπαδάκη